

EGYETÉRTÉS

Kiíratási árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 709.

Nehézségek.

Budapest, december 23.

A Bécsből érkező telegrammok ma vegyes hangulatu hoztak.

A miniszterelnök kihallgatáson volt a királynál, melyen, saját szavait idézve: „jelentést tett az általános politikai helyzet”-ről. A miniszterelnökök mindig az általános politikai helyzetről tesznek jelentést. Ebbe a fogalomba éppen úgy belefér egy egyetemes, nagy felfordulás, mint a szokott reszort-ügyek sablonos gyűjteménye. És ma is, amikor nincsen felfordulás, de nincsen békés, sablonos idő sem, a miniszterelnök kijelentése mögött szépen meghúzódnak mindazok a problémák, melyek a magyar politikai közvéleményt izgatják. A katonai kérdések, melyek a háborus veszedelmek fenyegető árnya miatt főleg a dinasztiait kezdik fokozott mértékben érdekelni. És a bankkérdés, mely innen alulról lett aktuális, következtében annak a nagy mohóságnak, melylyel a magyar közvélemény a gazdasági önállóság után áhítozik.

Mind a kettő a mai koalíciós rend alapjait rendíti meg. A katonai kérdések azért, mert hiszen éppen ezeknek a teljes kikapcsolása teremtette meg a mai átmeneti koalíciós rendet; amiből az következik, hogy a bekapcsolásuk viszont azt követeli meg, hogy a magyar politikai élet irányítása számára új rendet teremtsenek. A bankkérdés megint csak a koalíciós kapcsolatot gyengíti, főképpen azért, mert erre a

pontra, mely nem volt benne a pártokat összehozó paktumban, a koalíciót alkotó elemek közt nincsen meg a teljes egyetértés.

A katonai kérdés és a bankkérdés megoldása így kapcsolódik össze a pártok végleges elhelyezkedésének a tervével s valószínű, hogy az „általános politikai helyzet”-ről referálva, Wekerlénnek ebben a tárgyban is volt a király számára előterjeszteni valója.

Ilyen nagyfontosságú változások küszöbén nagyjelentőségű az, hogy a mai — talán döntő — audienzia után nem éppen kedvezőtlen híreket hoznak a bécsi táviratok. Javul a helyzet... ez a telegrammok egy részének mottója. Ugy mondják, valószínű, hogy minden kérdésre sikerülni fog alkalmas megoldási módot találni.

Ha ez igaz, akkor a magyar nemzeti szempontok nagy lépéssel haladtak előre a megvalósulás útján. Az alkalmas megoldások kilátása nem jelenthet mást. Mert azzal remélhetőleg tisztában vannak odafönn, hogy semmiféle olyan megoldás sem lehet alkalmas, sőt még csak félig alkalmas sem, amelyből hiányzik a magyar igények honorálása.

Mondják, hogy a hadsereg harccképessége és színvonalos fejlődése szempontjából föltétlenül szükség van a létszámemelésre. Mi ezt elhiszszük, s a Balkán-bonyodalmak kellős közepében eszünk ágában sincs azt tagadni, hogy a hadsereg fejlesztése és kellő harccképessége olyan állami érdek, melylyel

szemben szükkeklüen elzárkózni nem szabad. De a nemzet már ismétellen ki-mondotta a maga verdiktjét: fokozott áldozatokra csak akkor hajlandó, hogyha az a hadsereg, melyért újabb vér és pénzáldozatot hozunk, nemzeti karakterben, magyar jellegben erősödik.

A bankkérdésben a nemzet többségének és a képviselőházban ülő többségnek az álláspontja szintén nem tegnap óta ismeretes. A közös gazdasági viszonyok erőszipolyozó suiya alatt a közvélemény már régóta megérlelődött arra, hogy az ország gazdasági szeparációját kívánja. Ennek a szeparációnak az 1917-re tervezett önálló vámterület mellett az önálló bank az egyik feltétele, mely magának az önálló vámterületnek is előkészítő futárja.

Az „alkalmas megoldási mód”-ok csak azt jelenthetik tehát, hogy ezek a nem új, sőt a folytonos hangoztatásban megkopott követelések már bécsi körökben is méltánylásra találnak. Hogy így legyen, az nemcsak nekünk az érdekünk, hanem azoknak is, akik a monarchia nyugodt fejlődésének óhajtoi. Aki elhossa a valóban alkalmas megoldást, az a magyar politikai életet is kivézetta a mai iránytkereső bizonytalanságából, mert egy ilyen program még a meglevő pártkeretek összetörése árán is megteremtene egy olyan biztos, állandó többséget, mely a kormányzásnak szilárdabb bázisa volna a mai — belső természetű szerinti labilis — koalíciónál.

Egyelőre nem tudjuk, hogy a bécsi

Az utolsó nóta.

Írta: Bárány Albert.

(Utánnyomás illus.)

A lámpaoltogatóval egyszerre egy vig menet fordul be az Andrássy-utca. Valahonét az orfeumból indulhatott ki, s hangos jókedvvel megy végig a tágas kocsijáron. Az ellankadni kezdő tűznek is csak egy új légvonatot kell, hogy lángra lobbanjon megint, az ő jókedvük is ilyen volt. Az éjszaka füstös, sűrű levegője ráfekszik a vigasságra, amolyan erőszakot duhajkodás közt kurjantott csak néha-néha egyet Géza báró. Most, mikor megcsapja izzó homlokát a friss hajnali szellő, egyszerre frissnek, erősnek érezte magát megint, s lassan visszatérő józansággal, sajnálkozva tekintett körül. Hát bizony, nem az este következik a mostani félhomály után, az az ember nem gyuitogatja, hanem kioltja a lámpákat. Át kell aludni megint egy nappal, hogy folytatni lehessen a mulatságot.

Pedig Géza bárónak kutya kedve van mostanában. Mintha vesztét érezné. Vagy talán érzi is. Vagy talán háborgatják, hogy csak a pezsgős üvegek, festett arcuművésznők, no meg a cigányzene közé tud menekülni előlük. Ott nem bontogatnak ki nagy, szennyes bugyellárisok öbléből lejárt váltókat előtte gyanus arcu hitelezők. Még szerencse, hogy egyelőre bizakodnak az öreg méltóságos asszonyban, aki valahol Slavoniában működik egy nagy uradalommal. Ha őt nem éreznék a háta mögött, bizony kihúzták volna már a lába alól Marczal-

tól. Pedig igazán hálás egy birtok az! Az öreg tisztartó mindig ki tud préselni annyit, hogy megmaradjon a méltóságos urfinak is egy pár ezres a mulatságra, a folyton szaporodó kamatok mellett is. Maga az öreg Zsiday egy kis jó dohánykára valót is alig tart meg a jövedelemből magának.

Géza báró fölcsepapott kalappal — egy cigánybanda élén lépdel. A könnyű hajnali szellő belekapaszkodik bő föltöltőjébe, s a gallér széle folyton az alacson primásnak az orrát csiklandozza. De Feri cigány nem törődött vele. Ugy érezte, mintha egy ropogós nagy bankó simogatása volna a tréfás gallér minden érintése. Mert Géza báró bőkezű ur volt mindenkor.

A Kossuth-nótát Feri — szolt hátra a báró, s a vig dalok egyszerre elcsendesedtek. Géza báró is egyszerre igazította fején a kalapot, hogy öblös hangján kellő komolysággal kísérhesse a hegedű zokogását. Az utca lassan népesedni kezdett már, akadtak olyanok, akik munkába igyekeznek már ilyenkor, mások meg éppen pihenni sietnek haza. A járőkelők kíváncsian állottak meg s irigykedve nézték azt az elegáns urat, akinek módjában van így kísérteni magát haza. Lám, ez is fel van így hajnalban, éppen úgy, mint ők, de mennyivel vigabban járja az utat náluknál! A rendőrt is kicsalta ez a szokatlan zaj egy kapu alól s szigorú arccal indult neki, hogy megszüntesse a „köz- esendhárborítást”. Egyszerre aztán mást gondolt, s szinte lopva eloldalogva az opera sínjei mögött húzódtott meg. Őt itt nem látják, ő sem lát semmit. Megismerte, hogy Géza báró muzsikáltatja magát, őt pedig nem akarta megza-

varni. Meg aztán magyar ember, még ha rendőrs, nem szívesen hallgattatja el a Kossuth-nótát.

Igy ért haza Zabary Géza zeneszó mellett. A kapu nyitva volt már s a kapualjban páczájával eldirigált még egy jó nótát, aztán benyitott lakásába, hogy egy kis alvással előkészüljön az esti pezsgős vacsorához. De csodálatos, szeméből elröpült minden álomosság. A fehér ágypárnák öble hivatgatta, s ő lefekvés helyett inkább átment a szomszéd szobába, hogy szivart szivjon még el előbb. Beledült egy karosszékre, s unottan nézett szét szobájában, melyben minden darab az élet örömeire emlékeztetett. A hatalmas íróasztalt sem használta mára, csakhogy szerelmes leveleket írjon meg rajta. Most is egy csomó másfajta levél hevert rajta kibontatlanul. A fiatal báró gyakorlott szem megismerte első pillantásra, hogy melyik borítékot érdemes felbontani, s ritkán is csalatkozott. A másfajta leveleket aztán néha akkor szokta átnézni, ha különösen rossz kedvvel ébredt.

Szeme a már napok óta egymásra rakott levélsomóra tévedt. Legnagyobb részét ügyvédek czimével ellátott borítékok, ezek bizony semmi jót sem ígérnek. Géza báró jól ismerte már őket. Pénzt kérnek egytől-egyig. Ez itt az öreg tisztartótól való. Bizonyosan panaszkodik, nyög szegény, hogy már igazán nem tud miből pénzt csinálni. Ez is régi nóta már. Majd ha jó hangulatban lesz, ír neki egy szép kérő levelet. Annak még mindig meg volt a fogantatja. Hogy addig kibírja-e a kassza, azt már nem tudja Géza báró. Halvány sejtelve sem szokott lenni arról, hogy mennyi pénz van a tárczájában.

ber 25.
minden
közönséges
rrel, kompikt
rrelfizetenlő

nyság.

eredménytől
szor a dr. Wil-
ny tanár ame-
p-pora. Sová-
s, szép telt
at nyernék. —
mek keblét.
latt 20 kiló
ért jótállást.
ség, gyengo-
ég ellen és gy-
naknőkülö-
pszer. Kitiün-
engo, Berlin,
Hamburgban,
völek minden
Dobozon-
10 kr. Hasz-
ással. Főrak-
28 Mór E.
VII. István-ut
ome of 1.

derm
butorok

ele és eladása
dlo-, azalón-
irodai teljes
k. Dus raktár
gigányok, teri-
k, vas- és réz
rokban.

IDOR és társa
szit Ferencz-
it Gyár-utca
14-09.

ny főmegfogó 4
1.20 frt, egy éjje
tli vagy 40 dara-
m hagynak szagol
napuk állnak tel-
bogárfogó ezrekre
nt a svábokt és
a 120 kor. Min-
báb eredmények.
nyálta Schuller
Aloisr. 80. Szam-
s eisneró level.

édulákat

zalogosított
t, gyönygö-
t, ezüstöt és
100.000 kor.
tesen rival-
es értéket ki-
tem.

RIZIDOR
ereskedő
PEST,
a 8. sz.

ETMAGYSA-
RONDERT
PARTUVAL
MAGYSA-
A-SZINES
KER
KORONA.
MINDENÜTT
TETNEK.
SSIA
NYBAH
EPHAGYTO
ZETI MUTEREM
KOTTERPILER-0-40
AZ 1908. ÉVI PÁRISI
ZSI KIALLITÁSON
KERESZTELÉS
ÉREMMEL.

táviratok nyomán átengedhetjük-e a lelkünket a teljes optimizmusnak. A dróton futó hírek csalókák, lehet, hogy holnap reménytetenségre foszlik a mai reménység s biztos rév helyett újabb hanyatásokban és vergődésekben, lesz részünk.

Gazdasági visszafejlődés.

Budapest, december 23.

Az év utolsó hetében vagyunk s ma már körülbelül a mérlegét is megállapíthatjuk gazdasági fejlődésünknek. És ez az idén éppen nem volt kedvező. Anélkül, hogy ezuttal részletes adatokat akarnánk felsorolni, egyszerűen rá akarunk mutatni arra a tényre, hogy az idén majdnem száz millióval kisebb az új alapítások tőkeösszege, mint volt az 1907. évié.

Bárminő szomorú tény is ez s bármily horribilis összeg is a száz millió, a szakörök ez az adat nem fogja meglepni. Évtizedek óta nem pangott gazdasági életünk annyira, mint az idén s ez részben tőlünk távol álló okokra vezethető vissza. Az a krízis, mely tavaly Amerikából kiindulva, az egész világ gazdaságát alapjaiban rázkódtatta meg, nagyon természetesen minket sem hagyhatott érintetlenül s ha hozánk csak utolsó hullámgyűrűi jutottak is el annak az özönvíznek, mely a konjunktúrákat elmosta, amny tény, hogy gyenge és a fejlődésnek kezdetén levő gazdasági életünk is súlyos válságba jutott. Azok a nagy katasztrófák, amelyek Amerikában és Németországban világegyezéket pusztítottak el, szerencsére nálunk nem ismétlődtek meg, de azért naivitás volna azt hinni, hogy a válságnak már vége, s hogy még évekig nem fog a világgazdaság és így a mi gazdasági életünk is laborálni. Minden olyan krízis után, melyet a tulspekuláció s a konjunktúrának túlfeszített kihasználása idéz föl, elmaradhatatlan a konjunktúra rohamos hanyatlása s ennek kapcsán a vállalkozási kedv mecsappanása. A már fennálló vállalatok is korlátozzák produkeziójukat, arra pedig nem igen akad tőke, hogy új vállalatok alakulhassanak főleg akkor, mikor előre látható, hogy azok a kedvezőtlen gazdasági helyzetek miatt a kezdet nehézségeit kétszeres súlylyal éreznék.

Nini, ez a mama kusza, nagybetűs írása. Töle ritkán kap levelet, mert csaknem teljesen vak a szegény öreg báróné, s ha maga veti papírra a betűket, az csak olyan fontos ügyben történhetik, amelybe nem akarja beavatni a titkáriját.

— Bizonyára meghallott valamit, s holni anyai intelmekkel áll elő a mama — gondolta magában Géza báró — no ezt elolvason mégis, legalább elálmosodom tőle — s már a gondolatra is egy hatalmasat ásított, mialatt felvágta a borítékot.

— Kedves jó fiam. Szívesen váltanám meg hátralevő életem árán azokat a kellemetlen percek, amelyeket levelemmel okozok neked.

— No, ez tragikusabban kezdődik, semmint gondoltam, — mormogta Géza báró s flegmatikusan nagyot ásított hozzá.

— Tudod, egy kicsit nehezen megy az írás, meg nem is akarom, hogy rontsád a szemeidet az én öreg betűim olvasásával, rövidre fogom nátd a dolgot. Meg akartalak kimélni a rossz hírektől, így hát nem tudtad meg idáig, hogy csapás csapás után ért, baj baj után. Évek óta küzdelem volt már az életem, nekem, öreg, vak asszonynak, aki a pusztá életet is alig bírom rokaező vállaimon. Most már nem titkolhatom előttd tovább a valót, édes fiam. Ugy is meg tudnád rövidesen másoktól, hogy tönkre mentem.

Géza báró gyűrődött ruhájára nagyott kopant szivarjának hamuja. Ijedten kapta föl fejét s arca egyszerre halotthalvány színt öltött.

— Az nem lehet, — mormogta s tekintetével lázasan kutatott tovább a levélben. Ez csak ijesztgetés, vagy rémlátás lehet. Megtalálja még a kimagvarázást is. Csak ilyen átkozottul rövid

Igaz, hogy nálunk, ahol a kormány nagy iparfejlesztési programot dolgozott ki akkor, mikor helyét elfoglalta s iparfejlesztési és iparpártolási célokra nagy összegeket állít be a költségvetésbe, az új vállalatok alakulása némileg könnyebb volna, mint másutt, mert hisz az állami kedvezmények és szubvenziók lényegesen csökkentik a rizikót. De nem szabad elfeledni, hogy az új vállalatok alakítása nem alapulhat tisztán az állami kedvezményeken. S ezért magát a kormányt egyáltalán nem terheii mulasztás azért, hogy csökkent az új alapítások száma. Mert egyrészt a kormány csakis azokat a vállalatokat részesítheti a törvényben engedélyezett kedvezményekben és szubvenziókban, amelyek már megalakultak, másrészt pedig, ha kilátásba is helyez ilyen kedvezményeket, semmi esetre sem teheti meg azt, hogy előre láthatóan gyenge és vérszegény alapításokat istápoljon csak a statisztika kedvéért.

Az ipari konjunktúra hanyatlása az egész világon tapasztalható s ezen nem segíthet még az sem, hogy most körülbelül másfél százalékkal olcsóbb a pénz, mint volt tavaly ilyenkor. Mert nem az az igazi baj, hogy nem áll tőke rendelkezésre, hanem az, hogy a befektetett tőke nem hozza meg a kellő kamatot, hogy tehát újabb befektetésre szükség is alig van, bátorság meg éppen semmi. A tőkét sohasem vezetik ideális célok s csakis rentábilis vállalatok azok, amelyek számára a tőke kibújik az odüből. Minthogy azonban a fogyasztás a túlhajtott produkezió miatt eljutott végső fokára, a konjunktúrának hanyatlani kellett a produkezió minden ágában s ennek folytán tehát a tőke még a kellelénél is óvatosabb. Mert az nem igaz, hogy nincs pénz, csak rendelkezésre nem áll a pénz. Hisz a kamatláb normális, a kimutatható nagy váltoálmány dacára, ez azt jelenti, hogy tőke után sincs kereslet s hogy pénzintézetünk okos és higgadt hitelpolitikát folytatnak. Nem szorítják meg a hitelt, de a pénzt nem is dobják ki az ablakon csak azért, hogy kétes vállalatokban angazsálva legyenek.

De pénzügyi okokon kívül, melyek más országban épp úgy, sőt talán még jobban éreztették hatásukat, mint nálunk, vannak speciális okok is, amelyek gátolják nálunk a vállalkozási kedvet. Főleg három körülmény nehezedik ólomsúlylyal gazdasági életünkre. Az egyik a belpolitikai helyzet bizonytalan volta. S addig, míg valóban

konsolidált állapotok nem lesznek, míg egy stabilis és egész közéletünkre kiható kormányprogram nem áll rendelkezésre, melynek támogatására egy kompakt parlamenti többség alakul, amíg tehát államéletünk fejlődése emberi számítás szerint legalább öt-tíz évre előre meg nem állapítható, hanem máró holnapra meglepetések történhetnek, addig gazdasági életünk állandóan pangásban lesz, minden ankét és minden szép díkezió dacára, amelyek különben is csak laikusokat téveszthetnek meg, de a vállalkozási kedvet fel nem keltik.

Ehhez a súlyos belpolitikai nehézséghez hozzájárul még a külpolitikai helyzete bizonytalansága is, mely már hat hónapja tart s amely semmi téren sem okoz nekünk olyan veszteségeket, mint gazdasági téren s a múlt évi nagy gazdasági krízis után a idei pangás egy évtizedre visszavetett benünket a gazdasági fejlődésben.

És végül ott van a bankkérdés. Anélkül, hogy ezuttal azt a kérdést feszegetn akarnók, vajjon gazdasági életünkre mi volna üdvösebb, az önálló jegybank-e, vagy a külön bank, az kétségtelen, hogy a bizonytalan állapot feltétlenül hátrányos van. És a helyzet rosszabb már nem lehet akár így, akár úgy oldja meg a parlament a bankkérdést. De fontos és sürgős, hogy ez a kérdés legalább elvileg meg legyen a tavaszig oldva, máskülönben jövő évben még szomorubb lesz a visszafejlődés gazdasági téren, mint volt az idén.

Budapest, december 23.

Székelly küldöttség Darányi miniszternél. Kápolnásfalu (Udvarhelymegye) községből küldöttség tisztelettel ma Darányi Ignác földművelésügyi miniszternél és Mezőssy Béla államtitkárnál Előbb Darányi minisztert kereste fel, akinek Solymossy Endre képviselő tolmácsolta a birtokosság azon kérelmét, hogy legelőszerezés céljából, rendkívüli fakihasznaás engedélyezzen. Azután Mezőssy Béla államtitkárnál tisztelegtek, akinek küldöttség kérelmét dr. Hinkeléder Ernő képviselő tolmácsolta. A küldöttséget egy a miniszter, mint a államtitkár szívélyesen fogadta és megígérték, hogy az ügy megvizsgálása után a kérelmet lehetőleg teljesíteni fogják.

ne volna ez a levél. Ebben ugyan kevés biztató íer meg már.

— Mindenemre rátették a hitelezők a kezüket s rövid idő múlva nem lesz hálk fölöttem, amelyben pihenésre tegyem fejemet. Ha csak te nem adsz valami zugot nekem. Édes fiam, nincsenek igényeim, bizony én nem sokat költöttem magamra, mire is kellett volna már nekem. Hidd el, csak a szerencsétlenségek juttattak koldusbotra. Nem fordulnék hozzád, hogy terhére legyek, de tudom, nem engednéd, hogy egy Zabary olyan helyre kerüljön, ahol szegényre válik a családjának. Így hát nincs más hátra, csak hogy téged kérjelek, hogy ne vedd telernek, ha szerencsétlen öreg édesanyád hozzád kéredzkedik. Szívesen elmegyek én Marczaltőre is, bár ha megvallanom szabad, bizony jobban esnék a közeledben lennem, hogy hátralevő napiam alatt gyakrabban láthatnálak. Legalább személyesen kérhetnék minden nap bocsánatot tőled. Mert amit eddig írtam, az még nem is minden. Fiam, meg tudsz-e bocsátani nekem? Nem csak az én vagyonom ment rá rossz gazdálkodásomra, hanem azt a váltót sem tudom beváltani többé, amelyet te ötvenezer forintról aláírtál nekem. Hidd el, nem volt rossz szándék a kéresemben, amikor jótállást kértem tőled, magam sem tudtam, az én gyöngé asszonyi eszemmel, hogy mennyire a romlás szélén állok, különben nem vitt volna rá a lelkem, hogy téged is magammal rántsalak. Mert azt tudom, hogy váratlanul ilyen nagy összeg zavarba fog hozni téged is. De te olyan okos, olyan jó vagy, hogy meg fogsz tudni bocsátani nekem is, meg átsiklasz ezen a nagy veszteségen is.

Géza báró ölébe eresztette a kezét, amely-

ben idegesen remegett a rettenetes levél. Mi lesz hát most? Minden könnyelműsége mellett is tisztában volt azzal, hogy a túlterhelt Marczaltő nem bírja már ezt az új adósságot. Tudta, hogy a fiken tartott hitelezők egyszerre megrohanják, mihelyt híre megy, hogy az öreg báróné örökségére nem számíthatnak. Ekkor aztán szerencse lesz, ha becsülettel megkapja mindenki a kölcsönpénzét. Ajakát összeszorította s mereven bámult bele a semmiségbe. S a könnyelmű ember, akinek idáig fogalma sem volt a gondoktól, néhány pillanat alatt tisztán látta a jelenét és a jövőt.

Felállott s nagy léptekkel mérte végig néhány szobát. Még egyszer áttutotta gondolatban a helyzetet. Talán éppen az hozta meg a sorsába való hirtelen belenyugvást, hogy édes anyjától tudta meg mindkettőjük egyforma helyzetét.

— Hogyan ír szegény mama, — gondolá. — Hogy mentegeti magát, amiért elvesztette vagyont. Mintha azt nem tudtam úgy is, hogy magára nem költött el semmit a jó asszony. Én voltam, egyenesen én voltam a hibás, hogy most öregségére ilyen kétségbeejtő helyzetbe jutott. Nekem lett volna a kötelességem oldala mellett állani s vezetni a birtokot, ahelyett, hogy hitvány mulatságok közt föltörttem éveimet. Hogyan tudott volna ő, a szegény vak asszony vigyázni, hogy el ne lopják mindenét. Én magam is segítettam neki a tönkremenésben. Ha meg szorultam pénz dolgában, csak írtam neki s soha sem kérdeztem, hogy honnét, miből teremtette elő. Bizony sokkal többet tesz ki, amit az ő pénzéből elmulattam, annál a pénznel, amit most az ő váltóáért fizetnem kell. Ahelyett hogy ak-

A politika világából.

Budapest, december 23.

A miniszterelnök a királynál.

— Döntés nem történt. —

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt kihallgatáson jelent meg a király előtt és egy óránál tovább tartott előadásban jelentést tett a politikai helyzetről. A miniszterelnök, aki tegnap este hét órakor érkezett Bécsbe, ma korán reggel fogadta a Bécsben időző Teleszky János pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsost. Fél tíz óra táján a miniszterelnök eltávozott a magyar minisztérium bankgassei épületéből, s előbb a kabinetirodába ment, majd Schönbrunnba hajtott. Ő felsége délelőtt tizenegy órakor Wekerle Sándor miniszterelnököt külön kihallgatáson fogadta, a melyen a miniszterelnök a politikai helyzet időszerű kérdéseiről tett jelentést.

A kihallgatás csaknem egy óra hosszat tartott és a miniszterelnök Schönbrunnból visszajövet a következőket mondta az újságíróknak: — Nincs semmi különös mondanivalóm. Azért jöttem Bécsbe, hogy ő felségének, a mint időközönként történni szokott, jelentést tegyek a magyarországi helyzetről. A dolgok természetében fekszik, hogy ma semmi irányban sem volt döntés várható.

Arra a kérdésre, vajon a kihallgatáson a bankkérdésről volt-e szó, és vajon ebben a dologban nem történt-e döntés az osztrák miniszterekkel, Wekerle miniszterelnök ezt felelte:

— Csak azt ismétlhetem, a mit ebben a dologban az utóbbi napokban és tegnap is mondtam. Ma még nem voltam abban a helyzetben, hogy a bankkérdésben pozitív javaslatokat tegyek. Ez természetesen csak akkor fog megtörténni, ha az osztrák kormányval folyó tárgyalás be lesz fejezve.

Arra a megjegyzésre, hogy a katonai kérdésben ismét megváltozott a helyzet, Wekerle ezt felelte:

kor szó nélkül, könnyelműen aláírtam, érdeklődöm kellett volna inkább, hogy mire neki ez a nagy összeg pénz. Ő gyöngédségből nem értesített engem soha, hogy milyen inségbe került, én nem törődémségből nem kérdeztem soha.

Géza báró az ablakhoz ment s neki támasztotta izzó homlokát a hideg üveghez. A utcán sietve jártak az emberek, akik kenyeret keresni mentek. Ilyen lesz ezentúl ő is. Még megmenhethetne néhány ezer forintot birtokából, ha, mielőtt az anyja tönkremenését megtudná, a hitelezők, értékesítene a mit lehet. De ilyen dolgot Zabary nem tehet. Még ma irni fog az öreg tisztartónak, hogy ettől a percztől kezdve minden forintot, ami esetleg bejön, a hitelezők részére tegyen félre. Ha a végelszámolásnál felesleg marad, az a jogos tulajdona lesz majd, s az jól fog esni akkor.

Életében először megolvasta, hogy mennyi pénze van rendelkezésére. Alig ezer koronát talált. Ennek elégnek kell lenni addig, amíg valami állást talál, hogy anyjával együtt megjelenjen belőle. Beesőngette az inasát.

— Te Gyurka, mennyiből tudnál te kijönni havonként, ha nem volnál szolgálatban s neked kellene eltartani az anyádát is készpénzből? — kérdezte.

Az inas fölvilágosításaival nagyon meg volt elégedve. Még ha háromszor annyit vesz is föl saját számukra megélésre, elég lesz a pénze bizonyára addig, amíg valami hivatalt nem talál. Így megnyugodva leült íróasztalához s megírta édesanyjának a levelet.

— Édes anyácskám. Ahol legnagyobb a vezedelem, ott van legközelebb az isten. Bebi-

— Ez igaz, de majd újra jobbra fordul s remélem, hogy jól is fog végződni.

Wekerle így fejezte be a beszélgetést:

— Még egyszer kijelentem, hogy a mai napra semmiféle döntés sem volt kilátásba véve. Bécsi utazásomnak csak az volt a célja, hogy az összes folyó ügyekről tájékozást szerezzek magamnak. Más célja utazásomnak nem volt.

Ezután a miniszterelnök a külügyminisztérium palotájába ment, ahol báró Aehrenthal közös külügyminiszterrel hosszabb tanácskozást folytatott. A miniszterelnök délután meglátogatta báró Burián közös pénzügyminisztert, báró Bienerth osztrák miniszterelnököt, báró Jorkosch-Koch-t, az osztrák pénzügyminisztérium vezetőjét, továbbá a Bécsben időző Kornfeld Zsigmond főrendiházi tagot, a Magyar Általános Hitelbank elnökgazgatóját és egy óra hosszat tanácskozott Pranger József udvari tanácsossal, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkárával. Délután 4 óra 40 perczkor a miniszterelnök Teleszky János pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsos és dr. Bárczy István titkár kíséretében visszatért Budapestre.

Magáról az audienciáról beavatott bécsi körökben annyit tudnak, hogy Wekerle miniszterelnök részletesen beszámolt az uralkodónak a magyarországi parlamenti és politikai helyzetről és a magyar politikai körökben uralkodó felfogásból ítélve, a legfontosabb kérdések tekintetében a helyzet nem kedvezőtlen. A katonai kérdések megoldása legalább is valószínű, ami pedig a bankkérdést illeti, e részben a nézetek lehetőleg enyhültek. Minden más híreszteléssel szemben kiemelendő, hogy a bankkérdés a bejelentett tárgyalások megkezdése előtt semmiképpen sem lehetett tárgya a legfelsőbb helyen való jelentéssel.

A „N. Fr. Pr.“ estilapja a következőket jelenti:

Wekerle mai kihallgatásán beható jelentést tett a királynak a magyarországi parlamenti és politikai helyzetről. Olyan képet fest-

zonyosodott ez ma is. Levele, a helyett hogy kétségbeesett volna, a helyett, hogy elveszítene, új embert csinált belőlem. Egy könyvet se ejsen édes mama, hogy elvesztette az uradalmat. Legalább megszabadul a telhertől, amely úgy sem a maga korához való volt már. Alig várom a perczet, amelyben karjaimban hozhatom el magamhoz. Lám, el kellett menni a vagyonnak, hogy egymásra találjunk. Vagy jobban mondva, hogy maga megtalálja a fiát. Mi helyt dolgaimat egy kicsit rendeztem, sietek le mamácskáért. Meglássa, milyen boldogan fogunk éldegélni ketteskén! Szerényen, mert bizony idáig való könnyelműségem erősen megviselte az én anyagi helyzetemet is s félek, hogy nem nyúíthatok majd kellő kényelmet mamának. De a hiányt majd igyekezni fogok szeretetemmel pótolni, hogy így kiérdemeljem bocsánatát azért, hogy mérhetlen könnyelműségemben fő okozója voltam az édes mama anyagi vesztének. Én tudom. Nálam fel van jegyezve az a teméntelen sok ezer, amit hitvány, költséges passzióimra küldözött. Én tudom, hogy mama ennek az áldozata. De igérem, hogy mátol fogva új ember lett a fiából. Dolgozni akarok, hogy megérdemeljem az életet. És én tudom, hogy meg fog segíteni az isten s béke és megelégedés lesz a házukban, ahol csendes visszavonultságban egy jószágos, szegény özvegy asszony fog lakni, az ő megtért fiával.

És este Ferci cigány hiába várta már neszóval Zabary Géza bárót.

heftét, mely a helyzetet nem tüntet fel kedvezőtlen színben. A katonai kérdés Magyarországon nem tűnik fel megoldhatatlannak. A bankkérdésben is lényegesen enyhültek az ellentétek. Más kérdés, hogy az a helyzet is, melyet Wekerle itt, Bécsben, talált változatlan maradt-e, mint amelyet Andrassy itt hátrahagyott? Azok az áramlatok, melyek az osztrák pártok köreiben mutatkoznak és a katonai kiegyezés ellen irányulnak, mindenesetre igen erősen fogják befolyásolni a helyzetet és erről Wekerle mai bécsi tárgyalásai alkalmával kétségtelenül hiteles információkat szerzett. Döntést a mai napon nem lehetett várni, és a döntés olyan hamar nem is fog bekövetkezni mint ahogy némely részről feltették, de remélik a magyar mérvadó körökben, hogy az akadályokat legyőzhetik. Wekerle már a múlt héten akart Bécsbe utazni, de ebben a magyarországyülés tárgyalásai meggátolták. Minthogy azonban megkezdődtek a karácsonyi szünetek Wekerle, miután előzőleg érintkezésbe lépett a budapesti politikai körökkel, ideutazott hogy a királynak a lebegő politikai kérdésekről jelentést tegyen. Wekerle a bankkérdésről és a katonai kérdésről itt különböző politika személyiségekkel érintkezett. Első sorban a katonai kérdésekről van szó, mely okból Wekerle találkozott Schönaich hadügyi miniszterrel is.

A helyzet megváltozott.

— A katonai kiegyezés nehézségei. —

A kormány környezetéből eredő információk szerint Wekerle Sándor miniszterelnök ma egészen megváltozott helyzetet talált Bécsben. Míg a múlt szerdán amikor gróf Andrassy Gyula volt kihallgatáson a királynál, úgy látszott, hogy a katonai kérdések megoldására irányuló tárgyalások gyorsan befejeződnek, ma kitűnt, hogy szó sem lehet közeli döntésről.

Az osztrák feudálisok és a keresztény-szocialisták ugyanis ma folytatják az izgatást a katonai kiegyezés ellen. Agitációjukban ismét dühösen kifakadnak különösen a hadügyi miniszter ellen. Érdekes, hogy a „Reichspost“ Ausztria lakosságát amaz osztrák lapok bojkottálására hívja föl, amelyek nem csatlakoznak a katonai kiegyezés ellen indított mozgalomhoz. Ebből látszik, hogy mily elkésredettséggel folyik ez a harc. Az urakháza december 29-iki ülésén beteriesztendő interpelláció dolgában folyik a tanácskozás és érintkezés az urakháza különböző pártjai közt. Hír szerint báró Bienerth az interpellációra oly választ fog adni, amely valószínűleg egyelőre elvonja az alapot a katonai kiegyezés ellen megindult támadások alól. Ezekkel a támadásokkal kapcsolatban — mint megírtuk — az utolsó időben többször fölmerült az a hír, hogy báró Schönaich közös hadügyi miniszter be fogja adni lemondását. Ezt a hírt a hadvezetőséghez közel álló körök teljesen alaptalannak mondják. Tudvalevő, hogy a hadügyi miniszter már tavaszkor a delegációkban a haderő sürgős fejlesztésétől tette függővé hivatalában való megmaradását. A hadügyi miniszter csak abban az esetben volna kénytelen állásától megválni, ha a véderő-kérdés dolgában a magyar kormányval folytatott tárgyalás meghiusulna, amiről azonban ez idő szerint nem lehet szó. A két kormányval való tárgyalás rendesen folyik s az eddigi eredményből a katonai körök azt a reményt meritik, hogy nem sokára véget is ér. Ez idő szerint tehát szó sem lehet a hadügyi miniszter lemondásáról.

Báró Schönaich közös hadügyi miniszter különben tegnap kihallgatáson volt a királynál és föltehető, hogy a hadügyi miniszter a katonai kiegyezés ellen irányuló osztrák parlamenti

akcióiról számolt be az uralkodónak. Osztrák politikai körökben azt mondják, hogy nagyon természetes, hogy báró Schönauich nem ment volna bele a katonai kiegyezésre vonatkozó tárgyalásba, ha a koronától nem kapott volna fölhatalmazást, hogy szigorúan körvonalazott program alapján a magyar pártok vezéreivel tárgyalásba bocsátkozék. Amikor a katonai kiegyezést, amelyet a magyar miniszterelnökkel való tárgyalások után Schönauich hadügyminiszter készített elő s amelyet most Wekerle és báró Bienerth miniszterelnökkel most dülőre kellene juttatnia, a döntő tanácskozás előestéjén és a támadás éri, amikor a hadügyminisztert egyszerre venemensen támadják, sőt a parlament is megmozdult, s az urakházában interpellációk alakjában akarják a kérdést szőnyegre hozni, csak természetes, hogy a hadügyminiszternek fel kellett vetni a kérdést, vajon ily körülmények között számíthat-e ezentúl is az uralkodó bizalmára, ha továbbra is folytatná megkezdett akcióját. Wekerle miniszterelnök ma Bécsben volt, hogy a katonai kiegyezés dolgában a tárgyalást folytassák. A hadügyminiszter nem folytathatta volna a katonai kiegyezést illető akcióját, mielőtt a támadások elleni fejedelem támogatásáról meg nem bizonyosodott.

Az osztrákok ellenállása első sorban a tárgyalások elhuzódását eredményezte, s most már régióbb esetben a jövő év első heteiben következhet be a döntés. Wekerle Sándor ezt a helyzetet már előzőleg ismerte, s így tanácskozásainak egyáltalában nem volt az a célja, hogy a döntést kiereszkölje. De válságos helyzetről azért nem lehet beszélni, s a tárgyalásokat tovább folytatják, bárha előreláthatólag a döntés csak akkor fog bekövetkezni, ha Ausztriának ismét állandó kormánya lesz, amit most a keresztény-szocialisták akciója miatt lehet gyorsan igyekeznek megalakítani. Ezt a híradást megerősíti az a félhivatalos jelentés is, amely szerint a „Budapesti Tudósító“-t illetékes helyen arról biztosítják, hogy a mai nap folyamán döntés semmilyen irányban nem történt, minthogy ezt csak későbbi időpontra várják.

A fuzió.

A bécsi „Zeit“ mai számában a magyar kormány egyik tagjának nyilatkozatát közli, amelyben a következőket mondta:

— Az ugynevezett kilenczes bizottság programja már régóta nem létezik. Az a szabadelvű párt programja volt és a párttal együtt a program is megszűnt. A katonai kérdésekben csak a nyelv kérdés alapján lehetséges egy esetleges kompromisszum s ez a kompromisszum már a megvalósulás után van. De még nincs meg és aligha is lesz meg, ha előbb nem sikerül megoldani a bankkérdést, melyet a függetlenségi párt a leghatározottabban követel. Éppen azért nem lehet még pártok fuziójáról beszélni. Minden megvalósulhat a lehető legrövidebb idő alatt: a választói reform, a végleges házszabályrevízió, az annexió javaslat, az adóreform, a katonai kérdéseknek végleges megoldása, mert senki sem törekszik arra, hogy ezek a kérdések ideiglenesen oldassanak meg, mert végre állandó békét akarnak teremteni, de mindennek előfeltétele a bankkérdés megoldása, ami remélhetőleg sikerülni is fog. Ez a kormány azonban nem gondol arra, hogy a régi választói törvény alapján új választásokat rendeljen el, mert főcélja az hogy a paktumban foglalt utolsó kötelezettségét, az általános választói jogot megvalósíthassa.

Az újévi üdvözlések.

Az a hír, hogy az újév alkalmából a függetlenségi párt nevében Bizony Ákos üdvözlő a miniszterelnököt, különféle találgatásra adott alkalmat. A többi szövetkezett pártban azt hitték, hogy a függetlenségi párt külön kíván tisztelegni a kormány előtt. Ugy látzik azonban, hogy a közlés téves volt. Erre mutat a következő félhivatalos jelentés: Mint a legilletékesebb helyről a „Magyar Tudósító“-val hivatalosan közlik, a szövetkezett pártok, ugymint a függetlenségi 48-as, az alkotmány- és a néppárt együttesen fognak január elsején délelőtt tíz órakor Wekerle Sándor miniszterelnöknel a miniszterelnöki palotában küldöttségileg tisztelegni. A tisztelegés az üdvözlő beszédet a szövetkezett pártok nevében Bizony Ákos képviselő mondja. A függetlenségi és 48-as párt tagjai innen Kossuth Ferencz miniszter pártelnök lakására mennek, ahol tizenegy órakor az üdvözlő beszédet gróf Teleki Arvéd képviselő fogja mondani a függetlenségi és 48-as párt nevében.

Az alkotmánypárt az újév alkalmával csupán a szövetkezett pártok együttes üdvözlésében vesz részt, így fejezvéni ki a kormány elnöke és tagjai iránt szerencsekívánatait. Mint párt egy kitett iven fogja üdvözölni a párt elnökét és vezérét, úgy, mint az elmúlt esztendőben.

Cserépdarabok.

Délben, délután és esténként az utcák tele vannak asszonyokkal, urakkal, idősebbekkel és ifjabbakkal, akik mindannyian karácsonyra vásárolnak ajándékokat gyermeknek, rokonnak, barátoknak, kedvesnek és ezenkívül mindazoknak, akikkel az összeköttetéseket ajándékokkal akarják megerősíteni. Mert a régi szólásmód, hogy ajándékok erősítik a barátságot, vonatkozik a mindenrendű haszonhajtó összeköttetésekre is. Az a szólásmód, hogy az ajándékok erősítik a barátságot, érvényes az összeköttetésekre is.

Körülbelül erre a következtetésre juthatunk az anektált Bosznia dolgában. A külügyi politikában most azon mesterkednek, hogy megfizessük a hódítást és igen nagy ajándékkal biztosítsuk a barátságot azokkal a nagyhatalmakkal szemben, amelyek mindig irigykednek, valahányszor a koldus monarchia másképpen is életelt ad magáról, mint csakis Németország alattvalója gyanánt.

S míg a karácsony a magyar fiukat közös zászló alatt Boszniában találja, az alatt a bécsi kancelláriákban szorgalmas számítások történnek arról, hogy mennyit kell még adni azon felül, hogy a hadikészletet rengeteg pénzbe kerül. Ugy kell nekünk. Semmit nem adnak ingyen. Még a frázisokat sem engedélyezik pénzbeli viszontszolgálat nélkül. Ebben a kérdésben a diplomácia hasonlít a kokotthoz, aki azt is megfizeteti, hogy ha egy idegen urtól eltűri, hogy henczegejen előtte és úgy tüntesse fel a maga helyzetét, mintha meghódította volna és mintha birtokában lenne, holott lényegében nincs több köze hozzá, mint egy képhez, amit a kiállításon lát.

Honnan kerülnek elő a nagy pénzek: Ki tudná megmondani. Honnan veszik Magyarországon azt a részt, amit ránk kivetnek. Aehrenthal bárónak bizonyára nem fáj miatta a feje. Ez minálunk kizárólag Wekerle Sándornak, mint pénzügyminiszternek a gondja. Wekerle pedig legutóbb a főrendiházban is eldicsekedett vele, hogy ne tessék ám kétségbevonni a költségvetés realitását, mert abban semmi svindli nincs

és a rengeteg nagyságu terhek vállalása dacára deficit csakugyan nincs, sőt nem is lesz. Wekerle elő fogja teremteni a pénzt akkor is, ha a terhek még nagyobbra nőnek.

Ez csak úgy lehetséges, hogy a nyomorgó ország mindent elbir és nincs lehetetlenség, ha még több pénzt kell kisajtolni az ugynevezett adófizető alanyból.

Amit viszont az emberek szeretteiknek vesznek karácsonyra, olybá tekintik, mint hogyha tiszta haszon volna. Az ország lakosságának az élete hasonlít a kártyáséhoz, aki ha a nagy pénzeket elveszti, könnyelmű módon költekezik, mert már ugys mindegy. Exisztenciát alapítani és biztosítani tisztességes módon ugys csaknem a lehetetlenségek közé tartozik és tiszta haszon, hogy ha a keresményekből bármit is egyébre lehet költeni, mert különben ugys ellicizitálják adósságban és legfőképpen adóban.

Wekerle Bécsben járt gondoskodni a magyar politikai világ részére karácsonyi ajándékról, de már most azt jelentik róla, hogy csak újévre prezentálják. Mert a mostani ut, az elterjedt hírek szerint, a fuziónak s a helyzet állandósítására vonatkozó teendőknek a megbeszélésére volt szükséges és a megállapodásokat hivatalosan csak az újévi beszédekben akarják tájékoztatás formájában publikálni.

Előre is azonban már most annyi mindenféle hír szállong, hogy ha ennek csak fele marad meg újévre, az is bőven elég lesz meglepetésnek. Tudniillik az egyezkedések akkor is meglepetések lesznek, ha addig mindennap minden veréb azokról csiripel, mert valamennyi csiripelésre azt mondják a hallgatók, hogy lehetetlen.

Meglepetés lesz, ha hirül adják, hogy a fuzió létesítésének egyik feltétele, hogy a függetlenségi párt fogadja el a katonai kérdések oly megoldását, amelyben nincsenek kielégítve a nemzeti követelmények még oly mértékben sem, mint amennyire a szabadelvű párt régi bizottsági programjában kontemplálva voltak. Hogy a magyar vezényszó helyett a szolgálati nyelven se adnak különösebb engedelményeket és hogy olyan külsőségekben merül ki a leleményesség, melyek lényegesen alig járulnak hozzá a hadsereg magyarságának a megalapozásához. A meglepetés aztán az lesz, hogy a függetlenségi párt a proppozicziókhöz hozzájárul.

Kevésbé lesz meglepetés a nemzeti bank kérdésében keletkező formula. Az a körülmény, hogy a tisztelt képviselő urak nem értenek a bankdolgokhoz, megkönnyíti a helyzetet, vagyis kényelmesebbé teszi és kevésbé okoz felelősséget a halasztásban. A kezdeményezés tudniillik sok fáradozással jár és ha konstatálják, hogy eredmény kétséges, nyomban a török filozófia kerül alkalmazásba, hogy jobb állni, mint járni, jobb ülni, mint állni, jobb meghalni, mint aludni, vagyis jobb semmit se csinálni. És az igen nagy megnyugvás lesz, hogy ha a bankkérdéssel nem kell foglalkozni. Amugy is csak arról lehetne szó, hogy a közös bankért, amit Ausztriában nagyon szeretnének fenntartani, más téren előnyöket szerezzenek Magyarország részére. Mint-hogy pedig most már minálunk aképpen tüntetik fel a nemzeti bankot, mint hogyha abból ránk károk következnének, megeshetik, hogy abban egyeznek meg, hogy az legyen az előny, hogy ne legyen nemzeti bank. Nem számítjuk a nagy meglepetések közé a megoldás ezen módját, hisz a mohácsi vész óta még minden jogunkat aképpen alkudtuk el: lemondunk az egyikről, hogy ne legyen feltűnő, ha egyuttal lemondunk a másikról.

A viszontszolgálat azonban a karácsonyról újévig kitolt ajándék, ugyancsak stilszerű lesz

Praktikus ajándék. Nemcsak mulattató, hanem hasznos is. Persze nem az országnak, hanem az egyéneknek, akik abból élnek, hogy az ország képviselői gyanánt szerepelnek. Ezek a képviselők, ha a megegyezés sikerül, ajándékkul kapiák a mandátumnak és a vele járó előnyöknek a meghosszabbítását.

Örvendj Magyarországnak. Mert ha a terv sikerül, akkor mostani képviselői hatalmon maradnak a rendes országgyűlési ciklus végéig. Mig ellenben, hogyha nem sikerülne, hát az országgyűlést feloszlatták és újra a választók elé kellene mennie az egész gyülekezetnek, összetartás nélkül, különböző programokkal, nagy felfordulásban és teljes anyagi rizikóval, mert egyik pártnak sincs pénze választásokra, ellenben van pénzük azoknak, akik a koalíciós uralom ideje óta lesben állanak és várják, hogy ezek az urak mikor járják le magukat. A megegyezés, az más. A megegyezés jelenti a biztosítékot „csendes munkálkodás” czimén kellemes parlamenti időtöltésre. Biztosítékot jelent arra, hogy majd ha a ciklus lejár és tovább a választásokat halasztani nem lehet, a kölcsönös támogatás megmarad és egyik párt jelöltje nem fogja zavarni a másiknak a ciklusait, minthogy a pártok, melyek egyébként külön-külön küzdelemre lennének utalva, együttesen élvezik majd a kormány támogatását, cserébe a maguk támogatásáért.

És mihelyt az lesz az elv, hogy az elvekhez nem kell ragaszkodni, azonnal megszűnik az elvárulás is.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Tisztújítás Hatvanban. Tegnap ejtették meg Hatvanban a városi tisztújítást. A választásból a most alakuló függetlenségi párt jelöltjei kerültek ki győztesen, míg a régi eljárásság tagjai sorra kibuktak. Városi tanácsosokká választották a függetlenségi pártalakulás vezetőit, Ring Gyula építéssz és Sebők Jenő lapszerkesztőt is.

Igló város és Szepes vármegye törvényhatóságának képviselői a napokban megtekintették az Iglón újonnan létesített konzervgyárat, amely az összes gyümölcsfaját, különösen pedig az erdei gyümölcsfeldolgozásával a magyar termelésnek új piacot nyitott a külföldön s emellett a felvidéki lakosságnak új foglalkoztatást és keresetforrást biztosít. A megjelent notabilitások a gyárban látottak fölött teljes elismerésüket nyilvánították.

Turóc vármegye törvényhatósági bizottsága ma tartotta Justh Ferenc főispán elnöklésével rendes évnegyedes közgyűlését. A törvényhatóság több kisebb ügy letárgyalása után elhatározta, hogy Debreczen városának a Ne temere pápai dekrétum tárgyában hozott határozatát feliratilag pártolja. Duóvics Titusz törvényhatósági bizottsági tag indítványára felírják a kereskedelmi kormányhoz, hogy az ipari munkának vasárnap és ünnepnapokon leendő szünetelésénél alkotott törvénytervezet 14. §-át akként módosítsa, hogy égetett szesz elárúsításával foglalkozó üzletek már az ünnep és vasárnapot megelőző nap esti 6 órájától az ünnepet követő nap reggeli 6 órájáig zárva tartassanak. A köztörvényhatóság elhatározta, hogy addig is, míg a javaslat törvényerőre emelkedik, hasonló szellemű szabályrendeletet alkot.

Békés vármegye törvényhatósága ma tartotta az évben utolsó közgyűlését Döry Pál főispán elnöklésével. Indítványt nyújtottak be, hogy a kormány iránt bizalmatlanságot szavazzanak. Élénk vita után a közgyűlés 52 szavazattal 38 ellenében az állandó választmány javaslatát fogadta el, amely szerint a kormánynak bizalmat szavaznak, bár a plurális választójoggal nem értenek egyet. A közigazgatási bizottság tagjaiul megválasztották dr. Ladics László, Beliczay Géza, Veres József, gróf Wenckheim Dénes és Haviár Dániel bizottsági tagokat. A közgyűlésen jelen volt lelkészek magas színvonalon álló vitát rögtönöztek a Ne temere pápai dekrétum ellen. Pálffy Géza gyomai plébános megnyugtató kijelentései után a közgyűlés a kérdés felett napirendre tért.

A balkáni események.

Budapest, december 23.

A mai nap eseménye Oroszország körjegyzéke, melyet a berlini szerződést aláírt hatalmakhoz intézett a nemzetközi konferencia megtartása érdekében. Az orosz körjegyzék bevezetésében foglalkozik a balkáni fejleményekkel és konstatálja, hogy az annexió Európa ügye, melyet Törökországgal nem lehet egyoldaluan elintézni. A nemzetközi konferenciára áttérve a körjegyzék megvilágítja Ausztria-Magyarország ismert álláspontját, hogy az annexió kérdését nem engedi vita tárgyává tenni a nemzetközi konferencián. A tárgyalások további folyamán azonban sikerült oly megoldást találni, mely lehetővé teszi a nemzetközi konferencia egybehívását. E megoldás tudvalevőleg azon alapul, hogy az egyes kabinetek még a konferencia előtt megvitatják az annexió kérdését, úgy, hogy a konferencián már csak tudomásul veszik a hatalmaknak már megelőzött megegyezését.

Mai híreink a következők:

Aehrenthal a helyzetről.

A Ruskoje Slovo egy munkatársának alkalma volt báró Aehrenthal külügyminiszterrel a Balkán-kérdésekről beszélnie. Aehrenthal kifejtette, hogy minden erejével kerülni akarja a félreértéseket és elsimítani az ellentéteket. Az európai diplomácia nemzetközi konferenciát szeretne összehívni a Balkán-kérdések megbeszélésére. Franciaország, Anglia és Oroszország megegyeznek abban a véleményben, hogy minden nehézséget eloszlatna egy nemzetközi konferencia, ami pedig az osztrák-magyar monarchiát illeti, már régen kijelentette, hogy bizonyos feltételek mellett szívesen részt vesz a nemzetközi konferenciában. E feltételek körül folynak a tárgyalások a bécsi külügyminisztérium és az orosz kormány között. Mind a két részen a lehető legkonziliánsabb a hangulat s így a tárgyalások eredménynyel kecsegtetnek.

Ami Ausztria-Magyarország katonai intézkedéseit illeti, e részben azt mondta Aehrenthal, hogy a monarchia heteken át szótlanul tűrte Szerbia provokációit, a lázító beszédeket és cikkeket, a szerb diplomaták külföldi utazgatásait, a melyeknek az volt a célja, hogy az európai kormányokat Ausztria-Magyarország ellen uszítsák. Még akkor sem tett katonai intézkedést a monarchia, mikor a belgrádi kormány behívta a tartalékosokat, ujonczokat toborzott és fegyveres bandákat szervezett, hogy azok betörjenek Bosznia-Hercegovinába, csak midőn látta, hogy Szerbia Montenegróval készül szövetkezni és Belgrádban nagyon magas állami személységek kezdték hirdetni a háborút, akkor lépett fel a monarchia s elrendelte a szükséges katonai intézkedéseket. Bosznia-Hercegovinát illetőleg báró Aehrenthal csak azokra az eredményekre utalt, melyeket Ausztria-Magyarország e két tartományban három évtized óta elért.

Az orosz kormány körjegyzéke.

A félhivatalos „Rossija” holnap teszi közzé a külügyminiszternek a berlini egyezmény szignatár hatalmainál akreditált orosz diplomáciai képviselőkhöz intézett körjegyzékét, amely a gróf Berchtold osztrák-magyar nagykövet által október 7-én Novibazár, Bosznia és Hercegovina ügyében az orosz kormánynak átadott jegyzékéhez csatlakozik. A körjegyzék a többek közt kifejti, hogy Európa az annexió és Bulgáriának királysággá való proklamálása

révén egyoldalú tények előtt állott, amelyek a berlini egyezmény által teremtett helyzetet tényleg megváltoztatták. Az 1871. évi londoni konferencián résztvevő európai hatalmak a nemzetközi jog alapjának elismerték azt a tételt, hogy egy állam sem függetlenítheti magát a szerződészerűleg reáharuló kötelezettségek alól és a szerződés rendelkezéseit másféleképp nem módosíthatja, mint a szignatár-hatalmak beleegyezésével. Oroszország a berlini egyezmény tekintetében is szem előtt tartotta ezt az elvet, annak dacára, hogy az úgy Oroszország, valamint a Balkán-államokra nézve súlyos feltételeket teremtett. Oroszország mindazonáltal sohasem sértette meg a berlini stipulációkat. Szemmeláthatólag ezen elvtől való minden eltérés igen alkalmas arra, hogy a politikai egyensúly megrendíthessék és így a világbéke veszélyeztessék. Tény az, hogy Ausztria-Magyarország és Bulgária eljárása haldéktalanul a Balkán-félszigeten a helyzet kiélesedését idézte elő és felizgatta Európát. Törökország a közvetlen károsodott hatalom nem vonakodott az elől, hogy a berlini egyezmény kétszeres megsértése ellen kétszeresen tiltakozzék. E tiltakozás annál inkább kiérdemelte a hatalmak figyelmét, mert Törökország gondját belső reformok abszorbálják és így ez állam különös tekintetet és erkölcsi támogatást érdemel. Ennélfogva utasítottuk a konstantinápolyi képviselőnket, jelentse ki a porta előtt, hogy az orosz czári kormány meggyőződése szerint a berlini egyezmény a szerződő hatalmak hozzájárulása nélkül nem módosítható.

A konferencia kilencz pontból álló programtervezete, már két hónapnál hosszabb idő óta az egyes kormányok tárgyalásának alapját képezik. Mindazonáltal végleges megállapodás mindaddig nem jött létre. A fő nehézséget eddigelé Ausztria-Magyarország és Oroszországnak a konferencia illetékességi körét illetőleg fennállott nézeteltérése képezte. Az osztrák-magyar monarchia, amely hozzájárult Bosznia és Novibazár kérdésének a programba való felvételéhez, kijelentette, hogy ily kérdés felett már nem lehet tanácskozni. A monarchia, mely egyidejűleg Törökországgal tárgyal a közvetlen megegyezés érdekében, ragaszkodott ahhoz, hogy a konferencia csak a megállapodás tudomásulvételére és a berlini egyezmény 25. §-ának megszüntetésére szorítkozzék. A pétervári kormány a maga részéről nem csatlakozhatott ezen felfogáshoz, amennyiben tényleg nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy a monarchia a Bosznia és Hercegovina megszállására és a szandzsakban helyőrségek tartására való jogot nem Törökországgal kötött külön egyezmény, hanem a berlini egyezmény által nyerte meg. Ebből kitűnik, hogy az Ausztria-Magyarországnak adott jog, a szignatár hatalmak hozzájárulása nélkül nem változtatható meg.

Hivatkozva arra, hogy midőn 1871-ben Oroszország a párisi szerződés néhány határozmányát nem ismerte el többé kötelezőknek, a hatalmak kikötötték, hogy külön ebből a czélből egybehívandó konferencián minden tekintetbe jövő kérdés előre megalkotott vélemények nélkül és teljes vélemény szabadság alapján vizsgáltsák meg és tárgyaltsák le, — hangsúlyozza a körtávirat, hogy Ausztria-Magyarország és a porta közvetlen megegyezése az ügy javára szolgálhat ugyan, nem döntheti el azonban előre a hatalmak jóváhagyásának kérdését és nem akadályozhatja meg az ügy szabad letárgyalását teljes terjedelmében. A pétervári kabinet véleménye az, hogy a konferencia nem szorítkozhat a berlini egyezmény 25. §-ának egyszerű eltörlésére. E tekintetben — folytatja a körjegyzék — okunk van ismételt hivatkozni a londoni konferenciára, amely nemcsak megszüntette a párisi szerződés 11., 13. és 14. §§-t, hanem ezek helyébe külön traktátumot alkotott, amelyek a nevezett nemzetközi okiraton változtatnak. Ezért véleményünk szerint az egybehívandó konferencia, ha azon a hatalmak a bosnyák kérdést illetőleg megegyezésre jutnak, nemcsak a 25. §-t kell, hogy érvénytelennek mondja ki, hanem annak helyébe új határozmányt kell alkotnia, amely, Bosznia

és Herzegovina új helyzetét pontosan körvonalazza. Szerencsére most nyilvánvaló annak lehetősége, hogy Droszország és Ausztria-Magyarország közt a véleményeltérést mindkét félre nézve elfogadható eszközzel elenyésztessek.

Az orosz kabinet az imént egy kommunikében értesült arról, hogy az osztrák-magyar kormány nem ragaszkodik többé azon követeléséhez, hogy a Boszniára és Herzegovinára vonatkozó kérdést a hatalmak egyáltalán ne tárgyalják és új módust javasol, mely szerint e kérdéseknek a konferencián való tárgyalása helyett tárgyalják a kormányok előzetesen egymással. Ez a mód nézetünk szerint lényeges kényelmetlenséggel van egybekötve, főleg, mert komplikált és lassu, másrésztől azonban nem tagadhatjuk, hogy a konferencián esetleg felmerülő tulságosan ves ellentétek veszélyének elhárítására alkalmas. Azonkívül ez a mód úgy látszik kellő módon megérdemelt azt az alapvetet, melyet Oroszország kezdetől fogva támogat, t. i. hogy a program összes pontjai a második Boszniára és Herzegovinára vonatkozó ponttal együtt általános európai jelleggel bírnak és más módon, mint az összes szignatár hatalmak hozzájárulásával véglegesen nem oldhatók meg, tehát a kormányok szabad tárgyalása alá kell kerülnie. Óhajtván, hogy kifejezést adjon az orosz kormány szintén békülékeny érzelmeinek, kijelenti, hogy hajlandó kifogás nélkül hagyni az említett módust. Az orosz kormány most a bécsi kormányhoz fordul azon javaslattal, hogy közölje tervét a natalmakkal. Ha ezek kifejezik készségüket arra, hogy e módushoz hozzájárulnak, a pétervári kabinet nem mulasztja el a megindítandó tárgyalások során a konferencia programjának pontjairól, melyek Oroszországra nézve különös jelentőséggel bírnak, nézeteit kifejtani.

A „Politische Correspondenz“ értesülése szerint a cs. és kir. külügyminisztérium is egyidejűleg közléseket tesz a többi hatalmaknak a konferencia kérdéséről; mindenekelőtt tudomására kívánják hozni a kormányoknak a Bécs és Pétervár között az utóbbi hetekben folytatott egész levelezést, utána pedig tartalmának lényegét nyilvánosságra szándékoznak hozni.

A török tárgyalások.

A „Yeni Gazetta“ szerint tegnap a nagyvezér elnöklésével és a külügyminiszter, valamint a kereskedelmi miniszter részvételével alakított bizottság ült össze és az Ausztria-Magyarországgal való tárgyalásokról emlékiratot készített. Block, az angol Bondhoder delegátusa és a Dette Publique igazgatótanácsának elnöke résztvett a bizottság ülésén. A porta Nuradungian kereskedelmi minisztert nevezte ki az Ausztria-Magyarországgal folytatandó tárgyalások delegátusává. Az „Ikdam“ szerint a minisztertanács ma meg fogja állapítani Törökország követeléseit. Ugyanaz a lap kijelenti, hogy Resid pasa bécsi nagykövet elutasítása állomáshelyére, következménye a tárgyalások megindításának.

Ma ismét megzafolják azt a hírt, hogy Ausztria-Magyarország Törökországnak Bosznia-Herzegovina annexiója fejében kárpótlásul valamely pénzösszeget ajánlott fel, vagy szándéka volna pénzbeli kárpótlást adni. Teljesen kizárt dolog, hogy az osztrák-magyar monarchia a török államadósság egy részét magára vállalja, vagy más valami módon pénzbeli kárpótlást fizessen Törökországnak az annektált tartományokért.

Izvolszki expozéja.

Izvolszki tegnap este a дума különböző pártjainak képviselőit magához hívatta magántanácskozáásra. A külügyminiszter megismertette őket ama beszédének tartalmával, a melyet a birodalmi dumában mondani fog, továbbá az Ausztriával és Magyarországgal való tárgyalás mostani állásával s az orosz kormány terveivel, a mennyire a birodalmi дума pénteki ülésén szóba fognak kerülni. A mérsékelt jobboldal részéről a dumában gróf Bobranszky fog beszélni; beszédének békés karaktere lesz s ki fogja jelenteni, hogy nagy figyelmet érde-

mel a kompenzáció kérdése, a melyről csak az annexió szentesítése után lehet szó.

Abban az esetben, ha a дума pénteki ülésén a jobboldal élesen támadná Izvolszkit, Stolypin miniszterelnök is fel fog szólalni. Igen nagy az érdeklődés a pénteki ülés iránt és drága pénzen sem lehetne jegyet szerezni.

Gyanus fegyverküldemény.

A „Zasztava“ jelenti, hogy a Vrdnik melletti Ravanicza szerb kolostor főnöksége a múlt csütörtökön azt az értesítést kapta az indiai állomásfőnökségtől, hogy számára több láda fegyver érkezett. Az állomásfőnökség megkérdezte a kolostor főnökséget, hogy vajon ő rendelkez-e meg ezeket a fegyvereket. A mondott napon ugyanis több láda puska és töltény érkezett az indiai állomásra a ravaniczai kolostor címére. Az egyik láda összetörött és az állomásfőnök ezen az uton tudomást szerzett a küldemény tartalmáról és azonnal sürgönynyel fordult a kolostor főnökségéhez. A szerzetesek meg voltak lepelve, mert fogalmuk sincs a fegyverrendelésről. A ládákon a feladó czíme nem volt látható. A gyanus küldemény ügyében megindították a vizsgálatot. Megjegyzendő, hogy a ravaniczai kolostor a szerbek bucsujárhelye, mert itt van eltemetve Lázár czár, aki a rigómezei ütközetben elesett.

Péter király és Arzén herceg.

Péter király és fivére, Arzén herceg között kiélekedtek az ellentétek elannyira, hogy a király megvonta fivéréétől az 50,000 frank évi járadékot, amelyet trónralépése óta juttatott neki. A királynak ez az eljárása rossz vért szült, mert köztudomásu, hogy Arzén herceg egész vagyonát ráköltötte Geniben Péter király trónra való igényének támogatására és ő magát teljesen tönkretette. Az évjáradék megvonása njabb jele Péter király háládatlanságának, amelyről mások is sokat tudnak beszélni. Arzén herceg azzal vonta magára a király haragját, hogy a legutóbbi események idején szembehelezkedett fivérével és György trónörökösöz intezett levelében nyíltan helytelenítette Péter király magatartását.

György trónörökös ismét tüntet.

Diplomáciai körökben nagy tapintatlanságnak tartják, hogy a Hadzsi Loje című darab előadásán, amely hemzseg az Ausztria-Magyarország ellenes kifakadásoktól, a belgrádi utcai tüntetések vezetőjével, Nusicscsal együtt György trónörökös is jelen volt és minden erősebb mondásnál tüntetőleg tapsolt. A közönség vérszemet kapott, tapsolt, tombolt és üvöltött, valahányszor a darabban ócsárolták Ausztriát és Magyarországot. A legnagyobb volt a lelkesedés, mikor egy osztrák katona jelent meg a színen és a szerbek elkergették. A trónörökös páholyából kihajolva adott jelt a tapsra. A darab szerzőjét is kitépsolták és a zenekarból egy diszkardot nyújtottak át neki, a trónörökös pedig lekiáltott a színpadra a hüllőngő szerzőnek, hogy jövőben ez legyen íróllala.

A török trónbeszéd ellen.

Konstantinápolyból jelenti a Frankfurter Zeitung tudósítója, hogy Pallavicini örgróf a portán sajnálkozását fejezte ki a trónbeszédnek Ausztria-Magyarországot érintő rideg passzusa miatt és czélzást tett arra, hogy remélhetőleg a nagyvezír alkalmat fog találni expozéja kifejtésekor arra, hogy a parlament előtt enyhítse ezt a felfogást.

Az a jegyzék, amelyet Bulgária a hatalmakhoz intézett, hangsúlyozza a szófia kormány békés hajlandóságát, de utal arra, hogy nem veheti át a felelősséget hosszabb időre, ha a porta folytatja provokáló viselkedését, amelyhez njabban a bolgár áruk bojkottja is járul.

A bolgár kormány jegyzékében konstatálja, hogy a proklamáció saját iniciatívájából történt és áhamszükséglet volt. Törökország ellen irányuló agresszív szándék nélkül. A hatalmak tanácsát meghallgatva, a kormány tárgyalásokba bocsátkozott Törökországgal és késznek nyilatkozott tényleges érdeke megsértéséért a kártérítésre. Bulgária korrekt magatartása ellenére az ottomán kormány oly politikát folytat, mely egyáltalán nem irányul Bulgária jelenlegi magatartásának támogatására és megengedhetlen feltételeket szab, melyeknek czélja a jó szomszédos viszonyt aláásni.

A kormányt meglepte a török trónbeszédnek Bulgáriára és uralkodójára vonatkozó része, amely ilyen aktusnál megengedhetetlen kifejezéseket tartalmaz és azon meggyőződés felkeltésére irányul, hogy Bosznia és Herzegovina annexiója Bulgária függetlenségi nyilatkozatának következménye. Ily módon tartják fenn Törökországon a bolgár-ellenes áramlatot és akariák Európa előtt igazolni, a jövőben Bulgáriával szemben tanusítandó magatartásukat. A felsorolt tényekre és Törökország folytonos készülődéseire, melyekkel az európai tartományokban levő hadseregét erősíti, tekintettel a bolgár kormány gonddal és nyugtalansággal néz a jövőbe. Midőn a kormány a hatalmak figyelmét felhívja Törökország fenyegető magatartására, kötelességet vél teljesíteni, midőn nem tesz intézkedéseket, amelyek az ország érdekeinek és biztonságának védelmére megfelelőbbek volnának.

A venezuelai forrongás.

— Castro uralmának vége. —

Budapest, december 23.

Venezuelából érkezett hírek arról tesznek tanuságot, hogy Gomez alelnök ura lett a helyzetnek. Castro elnök uralma ezzel véget ért. Kalandor politikája állandó izgalomban tartotta országot, mert alig van hatalom, amelylyel Castro-nak összeütközése ne lett volna. Legutóbbi konfliktusa Hollandiával majdnem háboruba keverte Venezuelát, amely körülmény azonban felrázta a közvéleményt közönyösségéből s Carracas utcáin a napokban lezajlott tüntetések bizonyágot tettek arról, hogy a nép megelégette Castro zsarnokságát. Megbuktatását nagyban elősegítette, hogy betegsége miatt Európában kénytelen tartózkodni, különben nem lehetetlen, hogy előre látta a következményeket és idejekorán biztonságba helyezte magát.

Gomez elnök első teendője, engedmények árán a holland kormányt kibékíteni, mely a legújabb hírek szerint már el is rendelte, hogy a venezuelai partokon czirkáló holland flotta szüntesse be demonstrációját.

A legújabb eseményekről a következő híreket kaptuk:

A néphez intézett felhívásban Gomez ismerteti az ellene tervezett összeesküvést és megígéri, hogy a Venezuela közvéleményét képviselő kabinet segítségével az alkotmányos garanciákat tiszteletben tartani, valamint a nemzetközi viszályokat békésen elintézni lesz főtörekvése.

Az összeesküvésről Carrakasból a következőket jelemtik: Az összeesküvők pénteken Garbiras Gusman a Castro-kabinet államtitkárának lakásában gyűlést tartottak. Ott az államesiny tervezetét beszélték meg és elhatározták Gomez alelnök, Paul külügyminiszter, Baptista tábornok és több más nagytekintélyű személyiség megöletését és a kormány erőszakos átvételét. A terv kivételével Torres Cardenast, Castro volt magántitkárát, most az összeesküvés vezérét bízták meg. Gomez értesült az összeesküvésről, egyedül elment a Castro fivérének parancsnoksága alatt álló kaszárnnyába és a vezért, valamint később Torres Cardenast letartóztatta. A többi összeesküvők letartóztatása Gomez barátainak hozzájárulásával történt. A Plaza Bolíván a nép tüntetve adott kifejezést a dolgok fordulatján érzett meglegedésének.

A miniszterváltozást csak akkor tudatták, amidőn a fővárosba az ország belsejéből ezerötszáz katona érkezett meg. Ez idő szerint Carrakasban élénk katonai mozgólódás vehető észre. Csapatokat szerveznek és fegyvereznek fel, miután azt hiszik, hogy az országban Castronak még hívei vannak, akik küzdenek érdekében. A Manzanarez nevű gőzöst, amely Castro tulajdona, kényszerítették, hogy La Guairában maradjon, miután a partok mentén czirkáló egyik hollandiai hadihajó parancsnoka elkobzásával fenyegette, az esetre, ha a kikötőből elmozdulna. A németalföldiek eme magatartásának következménye, hogy Ciudad-Bolívárral a személy- és teherforgalom teljesen szünetel. Az Associated Press jelenti, hogy Paul volt külügyminisztert megbízták, utazzon Európába a külhatalmakkal fennálló összes differenciák rendezésére. Paul e hónap 24-én kezdi meg utazását. Gomez alelnök elrendelte az összes politikai foglyok szabadonbocsátását.

A hollandi második kamara ülésén a külügyminiszter kijelentette, hogy a venezuelai kormány

újraszervezése következménye az alelnök élete ellen tervezett merényletnek, egyben bejelentette, hogy Castro néhány barátját elfogták. Bejelentette azt is, hogy Gomez venezuelai alelnök a Németalföld iránti barátság bizonyítékául belement a vitás kérdések későbbi elintézésébe és a május 15-iki dekrétumot felfüggesztette abban a reményben, hogy Németalföld a flottademonstrációt megszünteti. A curacai konzulátus berendezésig az ottani német konzulátus lesz felhatalmazva a hajók kijáráására szóló engedélyek megadására. A tengerészeti és gyarmatügyi kormány utasította a venezuelai vizeken járó németalföldi hajók parancsnokait, hogy a flottademonstrációkat szüntessék be.

Castro bukása akkor vált teljessé, amikor Gomez alelnök komplotta meghiusult. Egy előkelő ügyvéd a szövetségi bíróságnál vádat emelt Castro ellen, hogy része van a merénylet-kísérletben és indítványozta, hogy helyezék vád alá. A venezuelai bank kábeltáviratok útján értesítette a vele üzleti összeköttetésben álló bankokat, hogy a Castro elnöknek Európába utazásakor megadott korlátlan hitelt megvonta. — Villemstaadból jelentik, hogy az új venezuelai kormány visszavonta azt a dekrétumot, amely megtiltja a Venezuelába címzett áruknak Villemstaadba való átrakását. Ez az intézkedés a Hollandia és Venezuela közt fennálló viszály elsimítására irányul és azt következtetik belőle, hogy Castro uralmának végét jelenti. Port au princei jelentés szerint a Delfin amerikai ágyunaszád és a Desmoines czirkáló Venezuelába indultak. A Montana és a Karolina nevű panczélos czirkálók lopecsételt utasítással dél felé elindultak. Azt hiszik, hogy ezek is Venezuelába vannak rendelve.

A holland kormány sárga könyvet adott ki, amelyben megállapítja, hogy az összes hatalmak, amelyekkel a venezuelai ügyben érintkezésbe lépett, kivétel nélkül, helyeselték eljárását. Miután a kormány meg van győződve, hogy saját erejére támaszkodhatik, nem kérte valamely más hatalom aktív közreműködését. A kormány azonban az összes hatalmak erkölcsi támogatását megnyerte; nevezetesen az Egyesült-Államok jelentették ki, hogy nem ütközik a Monroe-elvbe, ha Németalföld fegyveresen lép föl, sőt az sem, ha egy időre venezuelai területet megszállva tart. A kormány mindenkor kész komoly tárgyalásokra, föltételezve, hogy Venezuela a Németalföld részéről elengedhetetlennek tartott követelést, a május 14-iki dekrétum visszavonását, teljesíteni hajlandó. A kormány kijelenti, hogy intézkedése nem irányulnak a venezuelai nép, hanem csak Castro kormánya ellen, amely a jelen állapotokért felelős. A kormány reményli, hogy az utóbbi napok eseményei Carracasban megerősítették azt a felfogást, hogy nem hiába számított a venezuelai nép támogatására. A kormány elismeréssel adózik báró Seckendorff német követ finom tapintatának, aki időnként a németalföldi érdekek képviselőjét is elvállalta.

A helyzet Carracasban Gomez tábornok bátor fellépése óta lényegesen jobbra fordult és remény van arra, hogy a veszedelem elmúlik. Castro hívei kétségbeesetten menekülnek. Őket és magát Castrot is hazaárulás címén perbe fogják vonni. Castro előre sejtette sorsát s ezért menekült, vagyonát pedig külföldön helyezte el. Utolsó reménye az volt, hogy sikerül láb alól eltennie Gomezt. A hollandi hadihajók visszavonultak, mivel Gomez kezességét vállalt a külföldi alattvalók biztonságáért. Venezuela lakossága örömmámorban van, a nyugalom példás, csak egyes vidéki városokból jönnek hírek, hogy a lázadók és Castro hívei között összeütközés volt. A kormány el fogja kobozni Castro birtokait s meg fogja indítani a kisajátítási eljárást, hogy törvényt ilhessen a volt elnök felett. A belügyminiszter kiáltványt bocsátott ki az egyes államok kormányzóihoz czímezve, amelyben a népet felszólítja, hogy a kormányt az ország helyzetének javításánál támogassa és amelyben reformokat ígér a belügyi kormányzás és a külhatalmakkal való viszonyok rendezése terén. A kiáltvány kijelenti, hogy a kormány különösen Venezuela hitelét fogja gondos megfigyelés tárgyává tenni.

KÜLFÖLD.

Az angol királyi pár Berlinben. A Times berlini értesülése szerint az angol királyi pár berlini látogatása egészen bizonyos. Azt lehetne ugyan állítani, hogy Edvárd király kieli látogatása már viszonzása volt a német császár angolországi látogatásának, de úgy látszik, hogy az angol király nem ragaszkodik ehhez a felfogáshoz. Udvari körök megzafolják a londoni újságnak azt a híret, hogy az angol királyi pár politikai okok miatt lemondott berlini látogatásáról. A látogatás programmszerűen február végén fog megtörténni, feltéve, hogy a királyi állapota nem fog rosszabbodni.

A török parlament. A kamara tegnapi ülése érdekesen folyt le. A külföldi sajtó képviselői most először kaptak beléptijegyeket az ülésterembe. Az ülést a távirati szerencsekívánatok felolvasásával kezdték, miközben konstatálták, hogy a francia és a japáni parlamenttől nem érkezett távirat. A francia üdvözlő-távirat tévedésből a parlament helyett a portára ment. A parlament egyik tagja azt indítványozta, hogy a képviselők az elnyomott perzsák iránti rokonszenvük jeléül emelkedjenek fel helyeikről és mondjanak imát a perzsáknak. A ház az imát feleslegesnek találta, egyébként azonban az indítványnak eleget tett. Nagy derűtséget keltett egy kisázsiai embernek a távirata, hogy fiának, aki a parlament megnyitása napján született, az alkotmány tiszteletére a parlament adjon nevet. A gratuláló-táviratokra adandó válaszok megfogalmazása végett külön bizottságot küldtek ki. Parlamenti körökben hire jár, hogy a trónbeszédre adandó válaszfeliratnak a hangja nem lesz enyhe, hanem meglehetősen erőlyes lesz. A szenátusban két felirati tervezetet dolgoztak ki; egy enyhébbet és egy élesebbet, de még nem bizonyos, hogy melyiket fogják elfogadni.

A mai ülésben élénk tetszés közt folytatták az üdvözlő táviratok felolvasását, majd áttértek a mandátumok felülvizsgálására, melynek során egy incidens történt. Egyik képviselő azt mondta, hogy kerületében a választások a szultán auspicziumai közt folytak le, mire kifütyülték. Végül három ifjú-török jelöltet választottak az elnökségbe és pedig Ahmed Riza ifjú-török pártvezért és konstantinápolyi képviselőt, Emrullah közoktatásügyi minisztert hivatalnokot és kirkilissai képviselőt és Ahmed-t, a Galata Serail liceum volt igazgatóját és prevesai képviselőt. Ezek egyikét nevezi ki a szultán elnöké. A legközelebbi ülés holnap. A mai ülésen először volt jelen néhány diplomata.

A portugál kormányválság. Amennyiben Beirao a mai éj folyamán nem volna képes kabinetet alakítani, vissza fogja adni megbízatását. Már előre is számos kombinációt állítanak fel, köztük ismét az Amara-kabinet lehetőségét is.

Ha Beirao képes kabinetjét megalakítani, ez esetben a miniszterium a következőképp alakul: Beirao — elnökség és külügy; Cabral Sándor — belügy; Anthero Adrian — igazságügy; Garzia Penna — pénzügy; Nanes Mátyás — hadügy; Curto Ramada — tengerészet; Festas Tavaras — közmunkák.

Ujabb jelentések szerint Baurau a királynak visszaadta a kabinetalakítási megbízást, mire a király Antonio Asevedot bízta meg a kormányalakítással.

A francia tüzéség szaporítása. A francia kamara ma folytatta a tüzéség szaporítására vonatkozó törvényjavaslatot. A módosítványt, amely szerint az új négy ágyus lötegeket a fennálló ezredek között osztják szét, elvetik. Picquart hadügyminiszter küzdött a módosító javaslat ellen. Jaurés képviselő sajnálja, hogy a miniszter a tartalékosok szervezésének titkával visszaél. Az erkölcsi erő e védelmi eszköz ismerete által gyarapították. Doumor képviselő helyesli a miniszter hallgatását bizonyos pontokról és szerint elégséges tudni, hogy a tüzerek oly ágyakkal fognak megjelenni a csatárterén, amelyeknek darabszáma legalább is egyenlő az ellenségével. (Helyeslés.) A kamara egyszerű szavazással elfogadja az első szakasz 1. §-át, amely szerint a tüzércsapat állani fog 11 Franciaországban állomásozó gyalogtüzerezredből és 64 szintén Franciaországban állomásozó tábortüzerezredből. továbbá hét Algeriában állomásozó autonóm csapatból és pedig két csapat gyalogtüzérésből és öt csapat tábortüzérésből. A kamara ezután elfogadja az első szakasz végét, amely a tüzérkeretek és a

tényleges állomány nagyságát határozza meg, továbbá a második szakaszt, amely a tüzéség szervezésének idejét két évben állapítja meg, szintúgy, a javaslat pénzügyi oldalát illető harmadik szakaszt. A törvényjavaslat többi szakaszának elfogadása után az egész javaslatot határozattá emelik és az ülést bezárlják.

A perzsa válság. Teheráni jelentések szerint a török nagykövetségre menekültek száma mindinkább szaporodik. Délután csapatok zárták el a nagykövetséghez vezető utat, hogy a menekülők áramlását megakadályozzák. Híre jár, hogy a sah fel van háborodva a naczionalisták eljárása miatt. Az angol és orosz követség tegnap ismét erőlyesen figyelmeztették a saht, hogy állítsa vissza az alkotmányt.

A török nagykövetségre menekült perzsa tüntetők abban bizakodtak, hogy eleséget fognak kaphatni kívülről, mint történt 1906 nyarán, de a csendőrség megakadályozta az eleség szállítását. Az alkotmányt sürgetők pénteken nagygyűlést fognak tartani Teherán közelében.

A fellázadt legionáriusok. A fellázadt legionáriusoknak sokat emlegetett hírhedt vezetője a Posenből származó Kadur Felix nevű volt kertész, aki ez év májusában Németország több városában temérdek szélhámoságot követtek el, aztán Franciaországba vetődött, majd Algirba került és megszervezte az idegenek légióját.

Liliom.

Liliom harminczöt esztendő, arcza fonyadt, keble petyhüdt, szemének parazsa elhamvadt, mozdulatai rezignáltak. Majdnem husz esztendeig várt egy férfire, ki szeretni fogja, ki anyává teszi s aki természetesen feleségül is veszi. De az a férfi nem jött, mert Liliomnak nem volt hozomány; az apja büszke nemes, ki nem adja oda akárkinek a leányát. Akinek pedig odaadta volna, nem vette el, mert szegény leány volt.

Igy hulltak az esztendők Odette vállára, mely lassanként kihegyesedett és elformátlanodott. Nem nyult hozzá senki, szüz maradt, liliom maradt. Most már harminczöt éves, most már biztos, hogy Liliom marad, most már nem is forogódik ügyében éjszaka, most már tud nyugodtan aludni. Hanem van néki egy nővére, Christiane. Ez huszonöt esztendő. Még friss, fiatal, kemény, ruganyos. Éppen azon a ponton van, hogy vagy boldoggá tesz egy férfit és ő maga is boldog lesz, vagy megmarad ő is Liliomnak, mint a nője. Egy házas festő szerelmes beléje, aki nem tud elválni a feleségétől. Ő is szereti a festőt és szerelmükről nem tud senki. De nemsokára megtudják.

A két leány öcsce gazdag házasságot készül kötni. Csunya, beteges a gazdag menyasszony, de milliói vannak. Már készülnek az esküvőre, mikor a menyasszony apja hirtelen arról értesíti a büszke nemes és fiát, hogy a házasságból semmisse lesz. A nemes ur fölpattan; miért? Ő tudni akarja, miért meri valaki visszautasítani az ő fiát? Az apa őszinte, mint affajta milliomos. Azért, mert a vőlegény nővéréről, Christiane kisasszonyról furcsa hírek keringenek. Hát ez a visszautasítás oka? Bohóság. A nemes ur nyugodt teljesen; az ő leánya! az ő véréből való vér! . . . micsoda ostobaság! Még gondolatnak is abszurdum. Majd szétveri ő a petykákat.

Mindenekelőtt hivatja Christianet. Ezt és ezt beszélked rólad; ugy-e hazugság? Micsoda? Elpirulsz? Zavart vagy? Csak, csak nem? . . . Erre a huszonöt esztendő leány kiegyenesedik és az apja szemé közé néz: „De igen; szeretöm van; a festő kedvese vagyok!” És irtózatos vádbeszédet vág az apja arczába. Mi jogon merik tőle kívánni, hogy fölládozza magát? Azért, hogy a fiatal ur jó pártit csináljon? A család becsülete? A család becsületéért ő ölj meg a lelkét? végezze ki minden vágyát? pusztuljon el, de nem

egyszerre, hanem minden nap ezerszer, míg vén leány nem lesz belőle? Vén leány! Mennyi szenvedés, mennyi kín, mennyi gyötrelme va ebben a két szóban.

A család megdöbbenve hallgat. A néma csöndben Liliom szólalt meg. Csak ezt mondta: „Igaza van; én tudom, hogy igaza van!”

És Christiane elmegy az ő festőjével — anélkül, hogy papot, anyakönyvvezetőt, családi becsületet kérdezett volna. Liliomban azonban fölébred a családi becsület érzése. Nem, ezt nem lehet tűrni. Christianenak vissza kell jönnie az apai ház fölébe alá, hogy a szent családi becsület megengesztelődjék. Utána megy a szerelmes párnak és meg is leli őket valahol Itáliában. Éppen este van és egy park fái között várja a két szökevényit. Erre fognak jönni, így mondotta a szállodai portás.

Jönnek, de egyelőre nem ők. Hanem más összefonódott szerelmes párok. „Ne csókolj olyan erősen; nézd, az a sápadt asszony néz bennünket!” „Hadd nézzen, ő is tudja, mi az!” Liliom összerezzen. — Most jön Christiane meg a festő. Ők is összeülkezve jönnek. Mikor mellette elhaladnak, Liliom hallja, hogy azt mondják egymásnak: „Imádlak.” Liliom megfordul, nem is szólítja meg őket és haza megy. „Nincs jogom hozzá... nincs jogom hozzá!... nem akarom, hogy az én poklom szakadjon rá!”

Ez a tartalma Pierre Wolf és Gaston Leroux „A lilium” című drámájának, mely e héten került színre Párisban. A közönség elfogadta az irókl álláspontját.

Hanem innen Budapestről talán mégis szabad egy ellenvetést tenni. Mi történik például, ha a festő néhány heti, vagy havi csokolózás után tovább áll? Mit fog akkor csinálni a szegény leány — pénz nélkül egy vagy két gyermekkel karján?! Azt hiszi Liliom kisasszony, hogy az elcsábított leány élete nem pokol?

Ez a társadalom az ő magántulajdonával és az ebből kinőtt papos-anyakönyves házassági intézményével sokkal jobban össze van ácsolva, semhogy két drámairó deklamálása megingathatná.

EGYHÁZAK.

— (Karácsonyi istentiszteletek.) A budai ág. hitvallású ev. egyházban a várbeli (Bécsi kapu-téri) templomban karácsony első napján délelőtt 10 órakor magyarul prédikál és urvacsorát oszt Scholtz Gusztáv püspök, délután négy órakor Bezegh Sámuel lelkész prédikál. Karácsony másodnapján délelőtt tíz órakor németül prédikál és urvacsorát oszt Mohr Henrik vallásánár. Óbudán (Zichy-utca 7.) első nap magyarul, második nap németül prédikál és urvacsorát oszt Hüttl Ármán segédlelkész. December 27-én, vasárnap délelőtt tíz órakor a várbeli templomban németül prédikál Scholtz Gusztáv püspök. December 31-én, Szilveszter estjén délután öt órakor a várbeli templomban magyarul prédikál Scholtz Gusztáv püspök, Óbudán pedig németül Mohr Henrik vallásánár. Délután három órakor a „Vöröskereszt-Egylet” Erzsébet-kórházban magyarul prédikál Hüttl Ármán segédlelkész. Újév napján délelőtt tíz órakor a várbeli templomban németül prédikál Hüttl Ármán segédlelkész. Óbudán pedig magyarul Mohr Henrik vallásánár. A Bécsi kapu-téri ev. elemi iskola ifjúságának karácsonyünnepére az iskola tornatermében december 24-én délután négy órakor lesz, mely alkalommal Hüttl Ármán segédlelkész és Scholtz Gusztáv püspök intéznek a tanuló ifjúsághoz és a jótévedőkhöz rövid beszédet. A mintegy hatvan szegénysorsu gyermek felruházása meleg téli ruhával és cipővel már kedden, e hó 22-én délután történt meg.

Karácsony napján, pénteken az urvacsorát (Holy Communion) nem fél kilenczkor, hanem délelőtt nyolcz órakor czelebrálják, utána pedig fél tí-

zenegy órakor istentisztelet (Mattins) lesz a Hungária-szálló imaházában. Mindkét alkalommal az új káplán, Rev. W. Naish fog czelebrálni.

A liberálizmus megszámlált napjai.

Írta: Zerkovits Zsigmond.

Minden kornak megvan a maga igazsága. A felvilágosodás kora óta ma már egy évszázadnál is több mult el és azok a nehéz harcok és véres küzdelmek, amelyek a mult században az egyén szabadságát tüzték ki célul, már kezdenek lassankint kiveszni emlékeinkből. Az „emberi jogokért” folyó nagy forradalmi kor ma már a történelemé és a tovább haladó mai kornak minden feladatát megoldani nem bírja. Az egyéni szabadságért folyó küzdelem a politikában a liberálizmus politikájának felel meg: annak a politikai felfogásnak, amely zászlójára írta az egyének minden téren való szabad érvényesülését, amely az erkölcs terén az egyén erkölcsi felelősségét, a jog terén a törvény előtti egyenlőséget, a gazdasági téren a szabad versenyt eredményezte. Azóta azonban beigazolódott az egyéni szabad érvényesülésnek veszélye és belső igazságtalansága.

Ma már alig van valaki, aki az egyént és csak őt magát tenné felelőssé minden cselekedetért, ma már tisztában vagyunk, hogy a törvény előtti egyenlőség éppen nem abban áll, hogy mindenkinek egyenlő mértékkel mérjük ki jogait és kötelességeit. A törvény megtiltja a szegénynek éppen úgy, mint a gazdagnak, hogy ne csavarogjon és előírja, hogy gyermekét tartsa el, hogy iskolába küldje. De a jogok ezen egyenlőségében benne rejlik azok igazságtalansága is.

A szabad verseny a gazdasági életben óriási vagyoni keletkezését és a proletáriátus újabb megújabb tömegét szülte. A gazdasági egyenlőség pusztításait ha látni akarjuk, nézzünk csak egy kívándorló-hajó fedélzetére, ahol minden ember szóltan ajkán, szomorú tekintetén ott ül a vád azon gazdasági rendszer ellen, amely nem tudott jó és nyugalmas megélhetést adni a hazában.

A világnézet és az erkölcsi fogalmak elméleti változásának a gyakorlatban egy új néposztály harca és győzelme felel meg. Mindig az az elmélet nyer legnagyobb fontosságot, amely az uralkodó osztályok gondolatvilágához leginkább alkalmazkodik. Dante világát az egyháztól független monarchikus állam hívei, Rousseauét a köztársaságért rajongó polgárság ismerte fel szépen, Anatole France azt az érzelmi világot nyeri meg, amely a mai kor modern emberében él. Ebben a mai korban, amikor mintha el akarnók üzni magunktól a felekezetek és az állam által belénk diktált vallási transcendentálizmust és hitünk és reményeségünk minden erejével a munkához fordulunk. Ettől nemesak jólétet várunk, hanem várjuk a mai jogrend igazságtalanságainak megszüntését. Az embernek szüksége van a Tekintélyre. Ez természettudományilag is igaz. A vallásos Tekintélyek lerombolásával új tekintélyt keresünk és megtaláltuk a munkában. A munkától kívánjuk, hogy tegyen jobbá bennünket, hogy tegyen igazságot, rendezze be minden ember életét olyképpen, hogy szerepe a társadalomban a munkája szerint alakuljon, hogy egyenlítse ki azt az eltérést, amely a bibliai kor óta a jogrend és az erkölcsi rend között fennáll.

Az új világnézet, a munka világnézete, azoké az ezreké, akik dolgoznak és akik ma már nem érzik lelki műveletlenségüket sem. A munka ezen világnézete jelzi az új kor új igazságait.

A liberálizmus politikájával a polgári társadalom az egyéni boldogulás előfeltételeit tüzte ki feladatául. A polgári társadalom az egyének a közhatalomtól való függetlenítését és az egyéni szabadság feltéve őrzött korlátlan elvét a mult század forradalmiból kapta örökségül és ennek az elvnek minden vonalon való győzelemre segítése végett terjedt el a liberálizmus politikája. Az emberek atomokból való egymásmellettségével hitte megoldani nemcsak az egyéni jogokat, hanem a társadalom problémáit is. Hume és Smith Adam tanai azok, amelyekből az

egyéni és liberális tanítások átmentek az államok vérebe. Ez csak úgy történhetett meg, hogy kedvezett a polgári társadalom terjeszkedési, hatalomszerzési vágyának és azon elvből indult ki, hogy más törvények uralkodnak a gazdasági téren és mások az erkölcsről alkotott fogalmainkban.

Pedig hiába is igyekeztek volna tagadni: a gazdasági fejlődés úgy alakult, hogy a polgári társadalom élet-halál harca a kenyérért és a vagyonsodásért kegyetlen, számító, egoisztikus. Azon erkölcsi fogalmakkal, amelyeket a kereszténység közel kétezer éven át akart a lelkekbe plántálni: az emberek közötti harmóniát, bizony a szabadverseny zajában hiába keresnők. És a vallásos képzelet e kornak nem voltak egyebek, hogy Engels formulájával éljünk, mint fantasztikus visszatükröződései az emberek agyában ama hatalmaknak, amelyek a mindennapi gazdasági harcot uralják, olyan árnyképek, amelyekben a földi boldogságot előidéző okok tulvilági alakot öltöttek.

De, hogy ez az eltérés a gazdasági harc egoizmusa és az erkölcsös között állandó lenne, hogy ez törvényszerű lenne, azt sohasem állították a liberálizmus tudományos megalapítói.

Sőt az izolált ember és a társadalom boldogsága között megtalálni az összekötő utat, a mult század gazdasági tudósainak régtől fogva vágya volt. Azért, mióta a dualizmus létezik, tápot adott a legfugasabb kontemplációknak, az utópiának. És a mai tudományos szocializmus éppen annak az utópiának köszönhetette létét, amely arra törekedett, hogy a gazdasági élet és az erkölcsös között fennálló dualizmust megszüntesse, ha másképp nem, az egyéni élet korlátozásával. Ellenben Smith Ádám és a klasszikusnak nevezett nemzetgazdaság abban az optimizmusban hit, hogy az egyén individuális életfentartási ereje összeegyeztethető lesz az erkölcsi jogrenddel. Hogy az egyén egoisztikus tendenciái magukat mérséklék oly irányban, amely egyszersmind a társadalom céljainak is megfelel. El fog jönni az idő, mondja Scholler, a klasszikus nemzetgazdaság tudomány kései hirdetője, hogy minden jó és normális szerveztű ember a becsületos törekvésű a jólétre és iparkodását, hogy egyéniségét kifejezésre hozza, összeköttetésbe bírja hozni a társadalmi igazságérzéssel és a magasabb közület céljaival. Remélhetőleg az ut, amely ide vezet, nem oly hosszú, mint amaz volt, amely a testies ember brutalitásától a mai kultüremberig vitt.

Ma már más perspektívát látunk magunk előtt, úgy, hogy a liberális optimizmusra nem szorultunk rá. Ma már az igazi demokrácia képét látjuk derengeni, amely mindama lehetőséget, amely az egyént korlátlan hatalomra segíti, mindinkább szűkíti és a munkából élők számát mindinkább növeli. Mert ne tagadjuk, hiába is tévesztették sokan össze a liberálizmust a demokráciával, a liberálizmus az egyén szabad fejlődési vágyának kevés gátat szabva, arisztokratikus fejlődéshez vezetett. A liberálizmus fejlesztette a polgárságot egy arisztokratikus gondolkodású, egy nagy műveltségű, mindenért lelkesedő, de ma már egyénileg konzervatív vált osztálylává, amely beéklődni kívánkezik a klérus és az igazi szünotési arisztokrácia közé. A liberálizmus hatalmassá tette a polgárságot, de nem tudta megállítani az időt, hogy a társadalom a maga fejlődésén tovább ne haladjon.

A liberálizmussal szakítanunk kell tehát, bármily nagyot alkotott is az emberi haladás épületén. A 48-as évek nagy eseményei ma már kihült paraszak és ma már nem tüzelik harcra az ifjúságot. Minden változás, még az is, amelyet leginkább óhajtottunk, elmélázó gondolatokat idéz elő, mert az, amit elvesztettünk, az az emlékezetünkben élő kedves kép, megszokott gondolat volt, amelyhez mérten rendeztük be életünket. Amikor elvesztjük emlékeinket, mintha saját énünk egy részét veszítettük volna el.

A liberálizmus még áll, de napjai meg vannak számlálva. Azok az intézmények, amelyeket alkotott, azok az irányeszmék, amelyekkel valaha a lekeket lángra lobbantotta, még sokáig éreztetik hatásukat. De már ma érezzük, hogy ez nem egyéb, mint egy felhalmozott hőnek a kisugárzása, amelyet újabb tűz nem éleszt.

A szabadelvűség hosszú uralma két súlyos fel-

adatot rótt a mai államra, amelyet meg kell oldania mielőbb. Az egyik feladat az állami téren: az imperializmus politikája, a másik a vallásos hit terén a liberális egyház megteremtése.

A mai polgári társadalomnak az állam gyakorlati politikájában az imperializmus felel meg. A kereskedelmi és ipari érdekek azt kívánják, hogy az egyének szabad kifejlődési teret biztosítsanak az állam és ha az állam belső keretei erre nem elegendők, akkor a kereteken kell szélesíteni.

Igy a modern gazdasági politika alapja az imperializmus, amely a mai kapitalisztikus társadalom hatalmának megtartását tűzte ki célul. Ez a politika, amelynek világpiacokra van szüksége, szakít a régi cézárizmussal, amely egy elmult kornak, a feudalizmusnak volt uralmi formája. Ez utóbbinak utolsó tipikus képviselője Bismarck volt, az imperializmusé a nagyhatalmu tőkével rendelkező államok mai államférfiai: Roosevelt, Chamberlain, Bülow. Az északamerikai lezallott elnökválasztás, amelyen Taft győzött, érdekes jelenség volt. Ott a nagytehetségű demokrata Bryan állott szemközt az imperializmus politikájának képviselőjével és az eredmény azt mutatta, hogy ma még a demokratikus elemek nem izmosodtak meg annyira, hogy az uralkodó osztályok imperialis terjeszkedésének gátat kívánjanak vetni. Mert éppen az az imperializmus célja, hogy a mai hatalomban levőket e hatalmukban megerősítse és növelje. Jelszava a pénzgazdagság s következménye, hogy a finanszkapacitások irányítják a pénzügyeken kívül a szociálpolitikát, a közoktatást, állapítják meg, mi a jogos és erkölcsös.

Csak hogy az igazi iparfejlést még sem ez idézi elő, hanem — maga a proletariatus. A mindinkább erősebbé váló proletariatus visszahat a munkaadók szervezkedésére. Éppen a proletariatus emelkedése teszi erősebbé, fegyelmesebbé nemcsak a munkásszervezeteket, hanem a munkaadókat is. Arra kényszeríti a gyárat, hogy czélszerűbb gépeket, jobb munkaeszközöket szerezzenek be. Szóval az ipari fejlődés nagyobb proletariatus, ez pedig fejlődötthebb ipart teremt. És mennél erősebbé válik az igazi demokraczia, annál szükségtebbé válnak az államok részéről az amugy is igen veszélyes imperialis politika eszközei.

A liberalizmus másik öröksége a lelkiismereti szabadságból ered és az egyház túltengő világi hatalma ellen irányul. — Az egyház világi hatalma, amióta 1871-ben Rómába és Itáliá Unita csapatai bevonultak és a pápa a Vatikánba száműzte magát, erősen meggyöngült.

Amde a súlypontját most a katolikus államokra helyezte át, mert azon óriási ingatlanok révén, amelyek biztos jövedelmet adnak az egyháznak, még mindig létezik és módot ad arra, hogy az egyház ellen tüzeljen minden ellenségét.

A katolicizmusban tehát már magában voltak olyan nagy tudományú és mély államférfiúi bölcsességű férfiak, akik bíztak abban, hogy a katolicizmus a hit erejével fogja megtartani a lelkeket akkor is, ha a világi hatalom nem szállítja az öntudatlan és öntudatos számítókát a táborába, voltak sokan, akik a dogmatikus kereszténység helyébe a filozófiai deizmust szeretnék látni.

De a katolicizmus maga hiálani sem akar erről, és az egyéni gondolat szabadságnak is engedményeket adó liberális katolicizmusról. Hiálani sem akar arról, hogy a katolicizmus és a tudományosság közt bármint áthidalás megkíséreltessék. A modernizmus szelét látja benne és új syllabussal, mintegy új kiani fallal sáncolta körül magát.

Annál makacsabb rajongással csüng a tradíciókon és dogmákon és hiálendő elveszteni akár legkiválóbbjait is, mint bármint is engedni akár világi hatalmából, akár egyéb tételéből.

És ez a liberális katolicizmus hadat üzent az ultramontanizmusnak. Az ultramontanizmus, miként a katolicizmusnak a XIX. században egyik legkiválóbb elméje, Franz Xaver Kraus freiburgi teológiai tanár jellemezte, sohasem akarja megérteni, hogy Krisztus birodalma nem e földi világból való, évszázadok óta a katolicizmus után leskelődik és a keresztény társadalomnak a földi hatalom délibábjairól regél, a pápát nemcsak a katolicizmus egyetlen és korlátlan urává teszi, hanem a fejedelmek és népek legfőbb uralkodójává. És ha Krisztus eljött,

hogyan szolgáljon, úgy az ultramontanizmus hangoztatja, az egyház itt van, hogy uralkodjék. Ez az uralom pedig nem a szeretet uralma, hanem az erőszak és a megfélemlítés. Hangoztatja, hogy a vallásos meggyőződést materialis hatalommal ki lehet kényszeríteni, vagy ilyenekkel meg lehet törni és ezzel a világi hatalomnak szükségességét kívánja meg-alapozni.

A liberalizmus követeli, hogy az egyház világi hatalma eltörölendő, hogy a vallás magánügygé nyilvánítandó. Hogy oly vallásos egyházzá legyen, amely egyébbel, mint a hívők vallásos nevelésével és a vallási követelmények teljesítésével, ne foglalkozzék. Ezt a feladatát azonban a liberalizmus nem tudta teljesíteni. A katolicizmus ultramontan irányra győzedelmeskedett rajta.

Az a fiatal nemzedék, amely a mai kor eszméin nevelődik, egyet megtanult már az iskolában: nil admirari. Nem csodálkozik semmin, mert mindennek meg van a magyarázata. Megérti, hogy a Jeges-tengeren a medvék felérek, hogy a dogmák is fejlődnek, hogy a háborút nem azért viseli egyik nép a másik ellen, mert egy levélben a „Kedves testvér” kifejezés helyett más áll. Nem szabad már megfélemlítettünk, hogy ma már mindenki tud olvasni, nemcsak a hivatásos augurok, hogy az általános tan kötelezettség oly erős fegyver, amely ki fogja csavarni az elpetyhüdték kezéből a győzelmet jelentő zászlókat.

Mozgó képek.

Montenegró folytatja . . .

— T. I. a fegyverkezést. —

NIKITA (az ebédnél): Te, Péter, ne nyulkálj bele folyton az ételbe, mert ez nem illik . . . Egyáltalában, tanulhatnátok egy kis jó modort.

PÉTER (durezásan): Eddig jó volt így is . . . Bele lehetett nyulni a tálba és nem szolt érte senki se . . . Most egyszerre olyan nagyra vagytok a jó modorral . . . A szerb trónörökösnek bezeg minden szabad . . . Belekönyökölhet a birkapörköltbe, a levest nádszálon felszívhatja és visszaeresztheti és a miniszterelnök tényérjából kimarkolhatja a húst.

NIKITA: Kapott is két fejest az apjától és kaphatsz te is, ha sokat okoskodol . . . Tudhatnád, hogy Európa szemé most rajtunk függ és én fejedelem és drámaíró vagyok, aki nem akarom, hogy kiirkálják a viczlapokba, hogy az én udvarom az egy baromli-udvar.

PÉTER (duzzogva): Eddig jó volt?

NIKITA (mérgeesen): Eddig jó volt, de most másként lesz . . . Most a nagyhatalmakkal tárgyalok és én is nagyhatalom akarok lenni . . . Holnap rendelék egy tuczat kést és villát és ha két hét alatt nem tanulhatok meg, hogy kell bánni ezzel a szerszámmal, kidobállak benneteket a palotából . . . Az én pörköltömbe nem vágjátok bele könyököt, hogy én rajtam rohogjenek a népek.

PÉTER (elszántan): Már pedig . . .

NIKITA: Fogd be a szátat . . . Egy szót se . . . Most pedig markold meg a tollat és gyártunk egy pár háborus hírt.

PÉTER: Ezekről már pont nem félnek a népek.

NIKITA: Semmi közöd hozzá . . . Ird . . . Montenegró nem csatlakozik az alkudozókhöz . . . Montenegró lázasan folytatja a fegyverkezést . . .

PÉTER (gunyosan): Lázasan folytatja . . . Ne is igaz.

NIKITA (nagyon nyugodtan): Először is kiruglak, ha ellenkezel, másodsor egy komisz fráter vagy für alle Fälle, harmadsor egy állat vagy, mert, amit mondok, igaz . . . Nem hallottad, hogy holnap rendelék egy tuczat kést?

Ray.

AZ EGYETÉRTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. a. van.

A szerkesztőség telefonja: 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

Polgári halál.

Budapest, december 23.

Ha egy pillanatra felül tudok emelkedni megszürrült, elranciaosodott világnézeteken, évezredek megszokásokon és az öntudatban meggyökeresedett konvencionális hazugságokon önkéntelenül egy régi jó adoma jut az eszembe. Még a reformáció idejében, egy katolikus és egy református pap állt egymással szemben valami hitvitán a szószékben és mind a kettő a maga vallásának egyedül üdvözítő voltát fejtegette. Végül kölcsönösen annyira meggyőzték egymást, hogy másnap a katolikus pap áttért a református vallásra, a református meg a katolikusra. Ilyen szög alatt szemlélheti a jó, öreg szent Péter szabad óráiban ezt a szörnyen komolyképi, nagyzó világot valahol a mennyország rácsos kapuja mellett és bizonyára batrakomiomakhiának nézi a mi lázas sürgés-forgásunkat, mellveregetésünket és nagyképüsködésünket, automobilostól, Zeppelin-légújostól és dróttalan táviróstól együtt. Mert a mi egész gyarló életünk nem áll másból, mint hogy kölcsönösen meggyőzzük egymást valami szem- és északpráztató dologgal, ami dedunokáink előtti már sokkal túlhaladottabb lesz, semminthogy általában bámulatba ejtsen. Mert hiszen az első lokomotív felfedezése annak idején semmivel sem lehetett kisebb esemény, mint napjainkban a dróttalan táviróé, a jövő röpülő emberei pedig amellet, hogy a lokomotívon és a dróttalan távirón nem esnek már bámulatba, bizonyára újabb nagyszerűségeken török majd a fejüket, olyanokon, amiről mi álmodni sem merünk, épp úgy, mint ahogy példának okáért annak idején István király nem gondolhatott arra, hogy nemes ambíciók előmozdítására automobilversenyt rendezzen Budapest és Peking között. Ha pedig elképezem azt, hogy miképpen most mielőttünk nevétségesen csekély méretűnek látszik felvilágosultságában és kulturájában a XV. század, aképpen a XXV. században hanyag nebulókat azzal fognak megszégyeníteni, hogy azt mondják nekik: „te még a XX. századba való vagy”, — akkor feltétlenül szkeptikussá kell lennem, vagy ha úgy tetszik, szinikussá és azt kell mondanom, hogy abszolút komoly dolog nem létezik a világon. Vannak azonban absztrakt dolgok, melyek husz évszázad alatt semmivel sem jutottak hozzánk értelmileg közelebb. Ilyenek: az élet és a halál. Mert az, hogy „Cogito, ergo sum” még nem elégít ki engem, sem pedig az, hogy tudom, hogy a majomtól származom; hasonlóképpen nem vagyok föl a halál kaszája alatt, hogy egyszerűen alája hajtssam a fejemet és azt se kérdezzem, hogy mi az, hogy „meghalni”. És mivel nem tudom, hogy mi az: jobb-e annál, amit nem értek ugyan, de legalább ismerek, az életnél. — azért ameddig lehet, védekezem ellene. Ez az ösztön. Ezzel elérkeztem ahhoz a ponthoz, amelyet fejtegetni akartam; mért természetesebb az, hogy éljünk és élni akarjunk, mint az, hogy ne akarjunk élni. Szóval, egy aktuális és nagyfontosságú és az összes felállított lét-kategóriákba, társadalomba, szociológiába stb. egyaránt beleillő kérdéstről akarok néhány felogást összegyűjteni — az öngyilkosságról. Gyávasság-e, vagy bátorság, egyszerű-e, vagy meggondolatlan az öngyilkosság?

Az élet hypothézis, — a halál hypothézis. Az élet hypothézisét értelmünkhez közelebb álló, realisabb körülmények, reflexmozgások, évezredek megszokások, sejtelmek és bizonyosságok, örömeik és kéiejek, nappalok és éjjelek, természeti jelenségek és észrevételek, hús és vér támogatják. A halál hypothézisét nem támogatja más, mint hogy érzékileg különbözik az a jelenség, melyet a „halál” szó fed, attól, mint amelyet életnek mondanak. Még pedig abban különbözik, amit érzék alatt értünk. Mivel pedig lényegünk az öntudat, öntudatunkat az érzék szolgáltatja érzék pedig élet jele, ezért természetesen az élet mellé tömörülünk képességeink határáig. Minden embernek tehát az élet mellé kell szerződnie képességeinek határáig, viselnie kell a felelősséget azon a körön belül, melyet az emberek összességében betölt és ha ezek alól kivonja magát halálának siettetésével, tehát a felelősségre vonhatóság alól, vétkezik a legszentebb: a lét törvénye ellen, az erkölcs ellen és ha a világ

okon és okozaton épül fel, akkor ennél fogva a halálban feltétlenül bünhődik az öngyilkosságért. Ez minden öngyilkosságra vonatkozik, minden egyéb indító körülményt félretéve, magáért az öngyilkosságért kell bünhődnie az embernek, mert évezredek által szentesített megszokások kötelezővé teszik számára, hogy éljen, ameddig szervezettel képes rá. Az öngyilkosság ennél fogva nem vonható erkölcsileg semmi más minősítés alá, mint hogy az öngyilkos szentségtörő.

Ennek a tudata teljesen elegendő ahhoz, hogy életünket úgy fogjuk fel, ahogy legjobban el tudjuk viselni, vagy ahogy legjobban tudunk neki örülni. Semmi robusztus szándékosság, semmi kegyetlen analogizálás, semmi durva önfegyelmezés, semmi előítélet, semmi ítélet; sok elnézés, sok optimizmus, sok humor és sok készség — ez a boldogság philosophiája. Nem azért ne vessük az ördögöt a falra, mert megjelenik, — hanem azért, mert bepiszkitjuk a falat!

—báth.

TÁVIRATOK.

A bécsi amerikai nagykövet visszavonulása.

Bécs, december 23. (Saját tudósítónktól.) Mr. Francis amerikai nagykövet már a legközelebbi napokban megválik állásától és teljesen visszavonul a diplomáciai pályáról, hogy folytassa Troyban (New-Jersey) könyvkiadóüzletét. Utóda még nincs kiszemelve a bécsi nagykövetség vezetésére.

Az új orosz kölcsön.

Pétervár, december 23. (Saját tudósítónktól.) A Birsevjaja Vjedomosti közli, hogy az új orosz kölcsönt 1909 január 28-án fogják kibocsátani a francia és a hollandi pénzpiacra.

Angol egyetem Kínában.

London, december 23. (Saját tudósítónktól.) Salisbury fia, lord William Cecil legközelebb Kínába utazik, hogy befolyásos angol egyetemi körök megbízásából ott brit egyetemet alapítson.

Kairó közigazgatása.

Kairó, december 23. Felmerült az a terv, hogy Kairó közigazgatását hivatalnoktestület végezze. A közmunkaügyi minisztérium megbízta Boinet vezértitkár, hogy tegyen előterjesztést városi törvényhatóság szervezése ügyében. Boinet vegyes városi képviselőtestületet javasol, amely választott városi képviselőkkel és tanácskozási joggal bíró kormányhivatalnokokból állana. Eddig Egyiptomban csakis Alexandriának van rendezett tanácsa. A városi közigazgatás Kairó fejlődésére igen jelentékeny előmozdító hatással volna.

Közgazdasági táviratok.

	Newyork.	decz 23.	decz 23.
Buza	Jacobuza	108 ¹ / ₂	109 ¹ / ₂
	decemberre	108 ¹ / ₂	109
	májusra	110 ¹ / ₂	111
Tengeri	decemberre	6 ³ / ₄	65 ³ / ₄
	májusra	67 ³ / ₄	66 ³ / ₄
	Csikagó.		
Buza	decemberre	100 ⁵ / ₈	100 ¹ / ₈
	májusra	105 ⁵ / ₈	105 ¹ / ₄
Tengeri	decemberre	56 ¹ / ₄	55 ³ / ₄

New-York, decz. 23. Gyapot New-Yorkban helyben 9.15 (9.20 tegnap), gyapot januárra 8.50 (8.55) gyapot márcziusra 8.62 (8.64), gyapot New-Orleansban helyb. 8¹/₁₆ (8¹/₁₆), petroleum stand withe New-Yorkban 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Raffined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, decz. 23. (Zárlat.) Zsir decemberre 9.30 (tegn. 9.12), zsír januárra 9.30 (tegnap 9.22), szalonna short clear, 8.43 (tegnap 8.43), sertéshús decemberre 15.60 (tegnap 15.50)

A német birodalmi bank.

Berlin, december 23. (Saját tudósítónktól.) A birodalmi bank központi választmányának mai ülésén az elnök a bank utolsó kimutatása alapján kifejtette, hogy az intézettel szemben támasztott igények a tavalyiakhoz képest kisebbek és semmi ok sincs arra, hogy a bank az év végén felemelje a kamatlábat. Utolsó pénz kamatlába ma 4¹/₂%, de elvéve 4³/₄%-on is talált keresletet, a tengeri kereskedelem pedig 4¹/₂%-on adott pénzt. Külföldi váltók irányzata szilárd. Csekk Londonra 20.46¹/₂, pénz, illetőleg 20.47.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadó-hivatalnak egy czimszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Csütörtök, december 24. — Róm. kat.: Avám és Éva. — Prot.: Adám és Éva. — Görög-orosz: decz. 11. Dániel st. — Zsidó: Kiszlev 80. R. Chodes. — A nap két reggel 7 óra 48 perczkor, nyugszik délután 4 óra 11 perczkor. — A hold két reggel 8 óra 49 perczkor, nyugszik délután 4 óra 12 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítás nyitva 9-1-ig. Belépő-díj 1 kor. — Könyves Kálmán Nagymező-utcai 37-39., rendezés miatt zárva. Az Uránia Képzőművészeti Társulat kiállítás nyitva 9-5-ig. Belépő-díj 20 fillér. — Karácsonyi kiállítás az Új művészeti szalonban (Kecskeméti-utca 3.) nyitva egész nap. Belépő díj nincs. — Az Iparművészeti Múzeum kiállítása és a karácsonyi vásár nyitva 9-6-ig. Belépő díj nincs. — A Nemzeti Múzeum állattára nyitva 9-12 óráig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum zárva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A földtani intézet múzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 9-1-ig, d. u. 8-5-ig. — A Ráth György múzeum nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti múzeum könyvtára zárva. — Az Akadémia könyvtára zárva. — Az Egyetemi könyvtár zárva. — A fővárosi könyvtár zárva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára zárva. — A pedagógiai könyvtár zárva. — A többi múzeumok és nyilvános könyvtárak zárva.

— Az „Egyetértés“ karácsonyi száma ezidén rendkívül gazdag tartalommal, a napi és ünnepi közlemények nagy tömegével jelenik meg. Az „Egyetértés Vasárnapja“ pedig gyönyörű illusztrációkkal lepi meg az olvasót. A rendkívüli szám jogossá teszi kiadóhivatalunknak azt az elhatározását, hogy a karácsonyi szám árát a helyi és vidéki elárusítók számára huszfillérben határozta meg.

— Személyi hír. Erzsébet Amália főhercegnő és férje, Lichtenstein Alajos herceg a karácsonyi ünnepekre Székesfehérvárról a stájerországi Frauenthalba utaztak. — Hohenlohe Schillingsfürst Gottfried herceg nejevel, Mária Henriette főhercegnővel Sopronból, továbbá Izabella főhercegnő unokáncsese, Croy herceg és neje Pozsonyba érkeztek, hogy a karácsonyi ünnepeket Frigyes főherceg családjával töltsék.

— A trónörökös Pisában. Ferencz Ferdinánd főherceg nyolcz nap előtt Pisába érkezett és toscanai birtokára hajtatott, mivel a modena-estei ház örökségi ügyében sürgős szükség volt a trónörökös jelenlétére. Ferencz Ferdinánd főherceg aztán visszatért Pisába, majd utomobilon Bécsbe utazott.

— Kossuth Ferencz betegsége. Riasztó hír terjedt el ma délelőtt Kossuth Ferencz kereskedelmiügyi miniszter egészségi állapotáról. A hír, amely hivatalosan is megerősítenek, azt mondja, Kossuth Ferencz állapota rosszabbodott. A félhivatalos Magyar Tudósító délutáni kiadásában a következő kommunikét közli:

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter állapotában rosszabbodás állott be. A miniszter két napon át megkísérelte, hogy egy-egy órát ágyon kívül töltsön, de ez a kísérlet oly káros hatással volt, hogy az izületekben újabb gyulladás állott be, ami a miniszter felgyógyulását körülbelül két hétre ismét visszavetette.

A beteg kereskedelemügyi miniszter állapota iránt ma mindenfelől igen sokan tudakozódtak. Kossuth Ferencznek nagy fájdalmai vannak, állandó nagy kínok gyötrik. Az ujesztendei gratulációkat valószínűleg ágyban fogja fogadni.

— Lobkowitz herceg temetése. Prágában a király képviselőjében Lobkowitz György herceg temetésén gróf Gudenus Leó főkamaraas fog résztvenni. Legfelsőbb megbízásból gróf Paar főhadsegéd Lobkowitz Rezső és Ferdinánd hercegeknek meglehangos levelekben adott kifejezést részvétének. A tartományi választmány tegnap tartott gyászülésében egyhangulag elhatározta, hogy Lobkowitz herceg tartományi főmarsallnak, valamint az elhunyt herceg özvegyének részvétét nyilvánítja.

— Kalandos hírek Fallières fiáról. Páris nacionalista lapok az utóbbi napokban azt a kalandos hírt tállták fel olvasóiknak, hogy André Fallières, az elnök fia, aki Párisban jónevű, keresett ügyvéd, viszonyt folytatott kolégájának, Astosse ügyvédnek nejevel s mikor a megcsalt férj találán tettenérte a szerelmes párt, André Fallières agyonlőtte Astresset. A lapok elbeszélése szerint az eset két év előtt történt és monarchista újságok már jósolgatni kezdték, hogy ezt a botrányt az elnök állásába fogja megfizetni. Ezek a hírek rosszakaratu koholmányok és kétségtelen, hogy a köztársaság-ellenes sajtó hajszejánál nem egyebek. A „Temps“ mai száma megállapítja a tényt, hogy André Fallières még csak nem is ismerte Astresset, sem nejét és hogy Astresse 1907-ben neu-raszthénias rohamban föbelőtte magát.

— Apponyi Albert elemi oktatásunkról. A most megindult clevelandi The Hungarian American Federation első száma gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter tollából „Elemi oktatás Magyarországon“ czimen nagyobb tanulmányt közöl. A miniszter a cikkben kifejti, hogy Magyarországon a hagyományok országa, ahol a szükséges reformok a szerves fejlődés folyamán történnek. E fejlődés sohasem szakított meg, habár balsors és százados szenvedések gyakran lassították menetét. Történetünkben gyakran előfordulnak oly események, melyeket önző vagy rövidlátó emberek forradalomnak neveznek, de a szó igazi értelmében, mely szerint a forradalom teljes szakítás a múlttal és a jövőnek elméleti alapokra fektetése, sohasem volt nálunk forradalom. A nyilvános oktatás ennek a szerves fejlődésnek a törvényét követte. Az oktatás eleinte teljesen az egyház kezében volt és csak a XVIII. század közepén kezdett az állam a módszeres oktatásra figyelmet fordítani. 1848., illetőleg 1867. óta különösen báró Eötvös József új mederbe terelte a magyar közoktatást. De sohasem gondoltak arra, hogy az egyházak kizárásával az oktatást teljesen államivá tegyék. Messze van az az idő, amikor e gondolat megvalósítását meg lehetne kísérelni. A józan ész és a hagyományokhoz való ragaszkodás egyaránt azt kívánják, hogy megmaradjunk a teljesen szabad tanításnál. Az állam meghagyta ugy a községek, mint a felekezetek iskoláit, sőt támogatja azokat; evvel szemben aláveti őket bizonyos szabályoknak s ügyel arra, hogy a főczél felé törekedjenek: a nemzeti haladás felé. E liberális elv következtében felekezeti surlódások alig fordulnak elő. A felekezetek számos volta semmi esetre sem hátráltatja az oktatás fejlődését. Minden jel arra mutat, hogy az állami oktatás az eddigi arányban fog tovább terjedni anélkül, hogy leghatalmasabb versenytársát, a felekezeti iskolát elnyomná. Az egyházak forrásai ki vannak merítve s új iskolák alapítása most már csaknem kivétel nélkül az állam feladata lesz.

Az állam beavatkozása az oktatásba minden igazalom és ellenszegülés nélkül történt, főleg azért, mert mint természetes szükség jelentkezett és mert az állam nem helyezkedett ellentétbe a lakosság felfogásával. Ami a nemzeti nyelv és haladás egységét illeti, nem mondhatjuk, hogy teljesen elértük már az ideális állapotot, de bátran állithatjuk, hogyha távol is vagyunk a czéltől, már a helyes uton haladunk. Iskolai szervezetünk kétségtelenül még sok javításra szorul, ha összhangba akarjuk hozni a láthatólag alakuló magyar társadalommal. Magyarország mindig hű fog maradni a történelmi alaphoz, amelyen áll: elve mindig a tanítás szabadsága az állam felügyelete mellett, mely a nemzeti érdekek fölött örököl.

— Mikor egy trónörökös szerelmes. Annak idején közöltük, hogy György szerb trónörökös, aki apjának és Szerbiának oly sok galibát okozott már, halálosan beleszeretett egy tüzérszázados feleségébe. Mialatt a trónörökös a „világpolitikába“ avatkozott, erről az affairól hallgatott a krónika. Most annál botrányosabb hír érkezett róla. A trónörökös szerelmi regénye már hosszabb idő óta tartott, amikor a tüzérszázados néhány nappal ezelőtt György trónörökös több kompromittáló levelének birtokába jutott. A százados kérdőre vonta a trónörökösöt, aki válasza helyett arczul ütötte és azután elhelyeztette Belgrádból. Az eset a szerb fővárosban kínos feltűnést és nagy felháborodást keltett.

— **Családi öröm a hollandi királyi házban.** Hágából érkezett táviratok közlik, hogy a németalföldi kormány bejelentette a kamarának, hogy a királynőre anyai örömeik várnak. A kamara élénk tetszéssel vette tudomásul a bejelentést. Az elnök megállapította, hogy a kamara örömtelies izgalommal vett tudomást e közlésről és azt óhajtja, hogy az ország reménye valóra váljon.

— **Bolgár erőszakoskodás.** Báró Tunkel, a Duna-gőzhajózási Társaság Adler nevű gőzhajójának parancsnoka kellemetlen kalandon ment keresztül tegnap. A gőzhajó megrakott uszályokkal a romániai Turn Magurello állomáson horgonyzott, amidőn óriási jégzajlás következtében állását kénytelen volt elhagyni és az átellenes Nikopolira, bulgár állomásra menekült, ahova este hét óra 15 perckor érkezett. Amikor a legénység a hajót biztonságba helyezte, a hajó tisztjei vacsorához ültek. Csakhamar egy bolgár határőr felszólította a hajóparancsnokot, hogy hagyja el az állomást. Hiába magyarázták meg neki, hogy a hajó a jégzajlás veszedelme ellen menekült ide, ő a hajó azonnali elindítását követelte, miközben még három határőr érkezett a partra, ahonnan az egyik a hajóra lőtt, de szerencsére senkit sem talált. A hajó parancsnoka kénytelen volt a horgonyokat felszedetni és ezer veszedelem között éjnek idején visszament a román partra. 1905. évben báró Tunkelt hasonló módon támadták meg a bolgár parton, amikor háromszor lőttek rá. A hajó parancsnoka a konzulátusnál panaszt emelt a bolgár oldalról ért méltatlan eljárás felett.

— **Rákosi Jenő meghalt.** Súlyos csapás érte ma Rákosi Jenő főrendiházi tagot, a Budapesti Hírlap főszerkesztő tulajdonosát és családját. Felesége, Rákosi Jenőné, született Kalmár Lenke, házasságuk harmincznegyedik esztendejében, ma délután fél ötkor meghalt. Az elhunyt urasszony körülbelül esztendeje betegeskedett már. Idült szívbai gyötörte, amely a legutóbbi időkben úgy elhatalmasodott már, hogy az ötvenöt éves asszonyt ágyba döntötte. Hónapok óta feküdt Rákosi Jenőné. Családjá nagy szeretettel ápolta, de mindannyian tudták, hogy a beteg állapota reménytelen. Orvosa, dr. Latzkovits Ernő már egy héttel ezelőtt megmondta, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen. Ma délelőtt azonban senki sem hitte még a családban, hogy ilyen közel lenne már a vég. Délután négy óra táiban egyszerre válságosra fordult a beteg állapota. Nagyon sokat szenvedett; fájdalmi és légszéhi nehézségei voltak. Egynegyed ötkor beállt a halálközdelem és félötör szerettei karjai között elszenderült. A halál híre rendkívül gyorsan elterjedt a városban, mindenütt mély részvétet keltve. A mélyen sujtott családot már az est folyamán elhalmozták részvétnyilvánításokkal.

Az elhunyt urasszony, családjának élő, rendkívül jótékony hölgy volt. A társaságtól betegsége miatt is teljesen visszavonult s úgyszólván minden örömet a jótékonyaságban találta. A család már ma intézkedett a temetés iránt, amely pénteken délután lesz a kerepesi-úti temető halottasházából.

— **Csöke Ferencz állapota.** Csöke Ferencz miniszteri tanácsos a kereskedelmi minisztérium elnöki osztályának vezetője, aki néhány hétig beteg volt, most már jobban van, ágyából felkelt, de orvosa tanácsára még pár napig lakásán marad, úgy, hogy osztályának vezetését a karácsonyi ünnepek után veheti át.

— **A fekete lista.** Washingtonban Gomperz Samuelt, az amerikai munkás-szövetség elnökét egy évi, Mithel alelnököt kilencz havi és Morlison titkárt hat havi börtönrre ítélték, mert nem teljesítették a bíróságnak perbeli ítéletét, melyet a Bucks-stowe and Range company indított. A pert a nevezett cég azért indította, mert a munkás-szövetség lapja a céget a nyilvános fekete listába vette fel, a mi a társaság árának bojkottját vonta maga után. A bíróság felszólította a munkás-szövetséget, hogy ne közölje többé a fekete-listában a cég nevét, ennek azonban a szövetség nem tett eleget.

— **Egy orvos hirtelen halála.** Dr. Garai Antal orvos specialista ma délután a Stefánia-ut 24. számú ház előtt hirtelen összesett és meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **A Steinheil-ügy bonyodalmas.** A Steinheil-affaireben, amely oly titokzatos és bonyodalmas, egy új tanu merült föl, akinek vallomása talán világosságot deríthet az ügy homályába. Tegnap megjelent a vizsgálóbíró előtt egy Ghiani nevű rendőr, aki a rendőrség részéről először jelent meg a gyilkosság hajnalán a Steinheil-villában és a következőket mondta jegyzőkönyvébe:

— Én ez év május 31-én, kora reggel éppen hazafelé tartottam a szolgálatból, mikor a Steinheil-villa mentén egy asszony jött elém és megállított:

— Biztos ur, abban a házban meggyilkoltak egy nagy urt!

Én rögtön bementem a villába. Az asszony velem jött és utközben elmondta, hogy a gyilkos még most is benn van a villában; azt hallotta a házbellektől. Az asszony bevezetett a villába, ahol Le Coque mérnök és Couillard szolga várta rám. Ugyanebben a perczekben érkezett meg Bibert kollégám is. Mi felvont revolverrel hatoltunk abba a szobába, ahol a gyilkos állítólag rejtőzködött. Ott nagy sötétség volt, mert az ablakok erősen el voltak függönyözve.

— Ki van itt? — szóltam én. Nem felelt senki. Az ablakhoz mentem és kinyitottam mindkét szárnyát. A világosságnál szemembe tünt, hogy a földön egy nő fekszik. Szőnyeggel volt letakarva és amikor ezt leemeltém róla, mégsem tudott megmozdulni, mert kötéllel az ágyhoz volt kötve. Felünt nekem, hogy a kötél egyáltalán nem volt megszorítva tétlen, csak úgy lógott rajta. Steinheil asszony, amikor levegőhöz jutott, felszólított, hogy keressem meg a rablógyilkosokat, mert minden valószínűség szerint még a házban vannak. Sorra jártam a szobákat és ekkor a lakás felső részénél megállított Steinheil asszony és szólt:

— Menjen oda is be.

Egy férfi holtteste volt a sarokban.

— Férfiem! — sikoltott Steinheilné.

A holttestet társammal együtt felemeltük és ekkor vettük észre, hogy kezei össze vannak kötözve. Le Coque feloldozta a köteleket, amely a meggyilkolt nyakán folytatódott és Steinheilt átvittük egy más szobába. Ott egy másik holttest feküdt már. Szájába vatta volt tömve, az arcz kinba volt torzulva. Ez Jappyné asszony volt.

Én ezek után visszamentem a szalonba, de Steinheilné akkor már nem találtam ott. A házi orvos azt mondotta, hogy átment a szomszédba.

A többi tanu, akik erre a körülményre kihallgatottak, megerősítik azt a feltevést, hogy Steinheilné csak a látszat kedvéért volt az ágyhoz kötve.

— **Veszélyes léghajós-utazás.** Századunk a levegő meghódítását tűzte ki feladatul. E téren azonban, mint a gyakori léghajós-szerencsétlenségek bizonyítják, sok kívánni valót hagytak hátra. Ezért még korántsem mondhatjuk, hogy a levegőnek urai vagyunk. Ezt keservesen tapasztalta két léghajós. Ebertard és Krause wiesbaden-i lakosok elhatározták, hogy a Mainz és Wiesbaden közötti utat léghajón teszik meg. De utukban sűrű köd tömög fogta körül a léghajót és egy erős szélroham a földhöz vágta őket. A két léghajós leesett, a léghajó tovaröppent. Az esetet az idézte elő, hogy a Taunus felett egy a hegylejtőről alárohantó szélroham zúgott végig és a léghajó ennek a szélrohannak került a forgatagába. Csodálatosképpen a légi utasoknak semmi bajuk nem esett s a léghajó is, mely a Vogel-hegység lejtőjén akadt fenn, sietlenül került vissza tulajdonosai kezébe.

— **A czukrázók sztrájkja.** A sztrájkoló czukrázók ma nagy vörös falragaszokon fordulnak a nagyközönséghez. A falragaszokon ismertetik követeléseiket és elmondják, miért voltak kénytelenek sztrájkba lépni. Felemlítik többek között, hogy majdnem minden műhelyben rossz étellel traktálják a munkásokat. A munkások ezután értesítik a közönséget, hogy daczára annak, hogy majdnem minden üzletben ki van írva, hogy ott esakis tiszta vajjal sütnék, a legtöbb üzletben, kijátszva a nagyon is felelősen hatósági vizsgálatot, margarinnal készítik a süteményeket. A falragasz felső során néhány nagyon előkelő nevű czukrázst is, aki szintén margarinnal készített süteményeit.

— **A rák gyógyítása rádium-terápiával.** Szenzációs hír érkezik Párisból, mely kulturánkat egy hatalmas lökessel újra a tökéletesbülés felé viszi, ha igaznak bizonyul. A párisi tudósítás ugyanis azt jelenti, hogy Dominici és Wilekhan tanároknak sikerült a rák ellen — mely tudvalevőleg máig úgyszólván gyógyíthatatlan volt — biztos gyógymódot feltalálni. Dominici és Wilekhan a rákot rádium-terápiával feltétlenül gyógyíthatónak tartják számos fényesen bevált kísérlet alapján, melyeket tegnap mutattak be a rákbetegségek gyógyításával foglalkozó tudományos szövetség ülésén, melyen az orvosi fakultás, a klinikák és a Pasteur-intézet vezetői voltak jelen. Dominici az ő tudományos kutatásait és kísérleteit előbb a St.-Louis-kórházban, később a Gauchner-klinikán végezte és nemcsak azon törekedett, hogy a bőrrákot gyógyítsa, hanem a szervezet bensejében levő legfejlettebb rákképletek irtására, illetve gyökeres megsemmisítésére törekedett. Előadásán számos általa kezelt beteget mutatott be, akiket a jelenlevők teljesen gyógyultaknak találtak. Sikerrel operált egy szájpaddás-rákot is, melyet, mikor a beteg hozzájuk jött, mások gyógyíthatatlannak tartottak. Ez a sikeres gyógykezelés hat teljes hetet vett igénybe. A gyógyítást akként végezte, hogy egy aranycsövecskét vezetett a szájpaddásba s a csöbe rejtett üveggolyóban öt milligramm bróm rádiumvegyület volt. A csövet négy naponként, négy napi időtartamra helyezte a szájübbe, mindaddig, amíg a beteg teljesen felgyógyult, illetve a rákos képződmény leirtódott.

Egy másik páciense egy asszony volt, akinek alsó nyakán támadt rákját már operálták ugyan, de a rákos képződmény kiújult. Az asszonyt Dominici tanár létheti rádiumkúra után teljesen gyógyultan bocsátotta el. Más előadók is referáltak azonban a ráknak rádiumterápiával való gyógyításáról és ezzel kapcsolatos kísérleteikről, melyek legtöbb esetben kitűnő sikerrel végződtek. 62 esetből csupán 5 nem járt eredménnyel. Érdekes az előadók az a tapasztalata, hogy kezdet rákot, ha könnyen hozzáférhető helyen, pl. a bőrön van, egy órai rádiumozással is tökéletesen meg lehet gyógyítani. Legnagyobb sikereik a Dominici és Wilekhan tanároknak vannak, akik végképp orvosolhatatlannak tekintett, belsőleges rákképleteket gyógyítottak aként, hogy a sebét a több rádium-központtal vették keresztül, miáltal a fekély a rádiumsugarak valóságos kereszt-tüzébe jut és gyorsan kiirtódik. Kreatnig Hart professzor az elektromos sugárzásnak tulajdonít igen becses tapasztalatok alapján figyelemreméltó eredményt. Gauchner tanár kifejtette abbéli szakvéleményét, hogy a rák pusztán műtetés által nem gyógyítható. A legjobb operáció daczára is várható a kiújulás. Tehát nem operatív, hanem egyéb módokon kell leküzdeni azt a szörnyű bajt; úgy látszik, hogy a rádium-gyógymód legjobban megfelel és ettől a teljes siker ez idő szerint sok reménnyel várható.

— **Beiratkozás a József műegyetemre.** A királyi József műegyetemen a tanév második felére a beiratások január 7-től 19-ig tartanak. E határidőn túl legfeljebb február 18-ig csak azok kaphatnak kivételes engedélyt az utólagos beiratkozásra, akik a rektorhoz intézett s kellően bélyegelt folyamodványukban hitelet érdemlően igazolják, hogy késedelmük oka betegség, vagy egyéb legyőzhetetlen akadály volt. Később történő beiratkozásra a kultuszminiszter sem adhat engedélyt. Egész, vagy féltandijmentességért csak azok a jeles, vagy jó előmenetelt tanúsító hallgatók folyamodhatnak, akik szegénységüket hatósági szegénységi bizonyítvánnyal tudják igazolni. A tandijmentességi folyamodványokat a beiratkozásra kitűzött határidő alatt a rektori irodában kell benyújtani. A folyamodvány benyújtását igazoló jegyeket másnap csak azok a hallgatók fogják megkapni, akik a szabályzat értelmében a tandijfizetés alól felmenthetők.

— **Rablómerénylet egy plébános ellen.** Peanich János titeli plébánost ma reggel lakásán vérbe-fagyva találták. A plébános magához térve előadta, hogy egy kolduló paraszt legény valahogy bejutott szobájába s midőn pénzszekrényéhez ment, a legény hátulról leütötte, majd a pénzt elrabolta és elmekült. A plébános sebesülése életveszélyes. A csendőrség megindította a nyomozást.

— **Meggyilkolták.** Izsákon Tóka György és József meggyilkolták Baló Józsefet. A csendőrség a tetteseket elfogta.

— **Kifosztottak egy királyi sirbölt.** Tegnap éjjel a roskioldai domtemplom királyi kriptájába betörtök. Az arany- és ezüst koszorukat, köztük a Falliérés elnök által adományozott ezüst koszorút is ellopták. A tettesek nyomtalanul eltűntek.

— **Karácsonya-ünnep a Déli Vasútnál.** A Déli Vaspálya Társaság tisztviselői lovag bárdányi Brám Miksa miniszteri tanácsos, vezérigazgató-helyettes kezdeményezésére az idén először karácsonya-ünnepélyt rendeztek az elhunyt déli-vasúti alkalmazottak után hátrahagyott árvák részére, amely alkalommal téli ruhával, cipővel és más tárgyakkal ajándékozták meg a szegényebb sorsban lévő vasutasok gyermekeit is. A megható ünnepélyen nagy és szépszámu közönség gyűlt össze, akiknek soraiban a tisztviselői kar tagjain kívül ott voltak: Brayer Mórné igazgatóné, Schlosser Ferdinándné főfelügyelőné, Burschits Antalné főfelügyelőné, dr. Czölder Jánosné főfelügyelőné, Komlósy Lajosné főfelügyelőné, dr. Szulovny Ottokárné főfelügyelőné, Prinz Józsefné felügyelőné és még számosan. Schlosser Ferdinánd főfelügyelő intézett szép és megható beszédet a gyermekekhez, biztosítva őket arról, hogy a jövő évben is számíthatnak a vasút igazgatóságára és igazgatójára, bárdányi Brám Miksának a támogatására. A beszéd után kiosztották a gyermekek közt az ajándékokat, mely után a társaság tisztviselői kara fényesen megterített asztalnál látta vendégül az árva- és szegénysorsu gyermekeket, akiket nagy szeretettel fogtak körül az ünnepélyen megjelent hölgyek. Ugyancsak ma karácsonya-ünnepélyt rendeztek Székesfehérváron, Nagykanizsán, Barcsan, Szombathelyen és Zágrábban is a déli vasutasok, ahol mintegy száz-száz gyermeket láttak el meleg ruhával és ajándékkal.

— **A karácsonyi munkaszünet.** A vasárnapi munkaszünetről szóló törvénytervezet szerint karácsony első napja munkaszüneti nap. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete ennek alapján elhatározta, hogy addig is, míg e javaslat törvényvé lesz, társadalmi uton igyekszik rábírnai a kereskedőket, hogy karácsony első napján üzleteiket zárva tartassák. Az eszmét a Fővárosi Kereskedők Egyesülete is támogatja, amit a következő átirat is bizonyít: „Amint tagjainknak ebbeli nézetét ismerjük, ez teljesen fedi az Önök álláspontját. Ez okból szívesen fogunk közreműködni abban az irányban, hogy addig is, amíg eziránt törvényes intézkedés létesítenék, karácsony első napján az üzletben az árusítás szüneteljen. Ez szerintünk annál is inkább kivihető, mert az eddigi gyakorlat is azt mutatja, hogy alig számbajövő néhány kisebb külvárosi üzlet kivételével a fővárosi kereskedők ezen a napon üzleteiket zárva tartják. A karácsony első napja immár valláskülönbőség nélkül, mint ünnep, annyira átment a köztudatba, hogy joggal felteszszük, hogy választmányunk is — ha az ügyet elébe tesszszük — a fentjelzett álláspontot fogja magáévá tenni.” — Kétségtelen, hogy e közös akció a kereskedelmi társadalom rokonérzésével találkozik.

— **Ciffariellót felmentették.** Ciffariellót, a hitvesgyilkos szobrászt, a római esküdtszék felmentette a gyilkosság vádjá alól és a törvényszék azonnal szabadlábra helyezte. Az esküdtek igazmondása úgy szólt hét szavazattal három ellen, hogy Ciffariello teljesen beszámíthatatlan állapotban követte el tettét. Két szavazólap üres volt. Mikor a törvényszék elnöke felolvasta a felmentő ítéletet, Ciffariello örömeben elájult és csak egy óra múlva nyerte vissza eszméletét.

— **Villamosok karácsonya.** A Budapesti városi villamos vasút r.-t. és a Ferencz József földalatti villamos-társaság összes vonalain holnap, karácsony estéjén az utolsó kocsik nyolcz órakor indulnak el az összes végállomásokról.

— **Tűz egy newyorki színházban.** New-Yorkban a Herald Square-színházban tegnap az előadás vége felé a karzaton tűz ütött ki. A közönség és a színészek nagynehezen kimenekültek, a színház pedig leégett.

— **A spanyol lottó millió nyereménye.** Egész Spanyolországban hihetetlen izgatottsággal lesték a híreket a karácsonyi lottó millió nyereményeiről. Madridban leirhatatlan volt a kiábrándulás, amikor az első főnyereményt hat millió pezetával kihúzták és kitudódott, hogy azt Mexikóban nyerték. A második főnyeremény, amely három millió pezeta, szintén elvándorolt Madridból. Ezt Alicanteban nyerték meg, még pedig földhöz ragadt szegény emberek. Alicanteban óriási volt az öröm. A főnyeremény egy része egy szegény özvegyasszonyra esett, akinek hét gyermeke van és mikor megtudta szerencsésjét, örömeben megőrült. Barcelonában százakra menő tömeg hullámzott az utcán az állami lottóhivatal üzletei előtt és leste a madridi híreket. A nép ujjongva járta be a várost, mert Barcelona lakosai összesen két millió pezetát nyerték.

— **Két boldogtalan asszony.** Ma délelőtt két boldogtalan uriaszony öngyilkos módon vetett véget életének a fővárosban. Az egyik Klein Ferencz gépügynök felesége, Oujotin Ilona. A szerencsétlen asszony három évvel ezelőtt ment férjhez, de családi élete nem volt boldog. Napirenden voltak a házastársak között a viszályok és különösen az utóbbi napokban még éjszaka is sokat veszekedtek egymással Kleinné és a férje. Klein Ferencz nagyon ideges természetű nő volt, aki már nem egyszer akart öngyilkosságot elkövetni, de végzetes szándékát eddig mindig sikerült megakadályozni. Ma reggel valami csekélység miatt megint összetűzött az urával és amikor egy percze magára maradt, kinyitotta a hálószoba ablakát és azon az utcára ugrott ki. Klein Ferencz teljesen összeroncsolta magát, eltörött a lába és nagy sebet szenvedett a fején is. Egy munkásember vitte fel a lakásába. Klein Ferencz azt hiszi, hogy a felesége pillanatnyi elmezavarásban követte el végzetes tettét. Nagyon ideges, könnyen ingerlékeny asszony volt és ő úgy akart a baján segíteni, hogy valamelyik szanatóriumba küldi be gyógyítás végett. E miatt tüntek össze ami is és efelelti kétségbeesésében akart a halálba menekülni. A mentők nyújtották a boldogtalan teremtsnek az első segélyt, aztán beszállították a Rökus-kórházba. — Méreggel oltotta ki az életét egy másik öngyilkos: özvegy Städtler Antalné, született Weisz Róza. A Dohány-utca 66. szám alatt lakott egy rokonánál. Évek óta gyógyíthatatlan betegségben szenvedett s hozzátartozói előtt gyakran emlegette, hogy nem bírja soká szenvedéseit és önként vet véget életének. Szándékát ma végre is hajtotta. Reggel elment a Nyár-utczában levő Imperial-szállodába és ott hat veronált vett be. A méreg rettenetes kínokat okozott a boldogtalan, beteg asszonynak; a haját tépte, ajkát harapta borzasztó fájdalomában, de már nem lehetett rajta segíteni. Az orvosok hiába adtak be különböző ellenszereket. Städtlerné egy órai szenvedés után a Rökus-kórházban, ahová a mentők szállították, meghalt.

— **Eltűnt egy kadét.** Eckert János aradi huszártiszthelyettes, aki előkelő rokonainál volt vendégségben itt Budapesten, pár napja nyom nélkül eltűnt. A huszonegy éves ifju december 16-án távozott rokonainak Kistemplom-utca 21. számú lakásáról, azzal, hogy állomáshelyére, Aradra megy. Oda azonban mindeddig nem érkezett meg. Hozzá tartozói jelentést tettek a rendőrségen.

— **Házasságok.** Klein Jenő e hó 27-én, vasárnap délután tartja esküvőjét Pollák Irénnel Szegeden.

Fuchs Rezső e hó 27-én, vasárnap tartja esküvőjét Lehner Terézszel Budapesten.

Ádámkóvics Bertalan székesfehérvárosi tanító eljegyezte Ábrányi Olgát Budapesten.

— **Nászajándékok.** jegygyűriük legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszerterelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. I. em. szerezhethők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Csaló számgyakornok.** Makón Balogh Sándor volt városi számgyakornok hamis fizetési könyvecskékkal csalást követett el s több ezer koronát csalt ki. Baloghot ma a csendőrség elfogta.

— **A tenger fenekén felejtett buvár.** Észak-Amerikában, ahol az East-River habjai az oceánba ömlenek, egy részvénytársaság munkásai azzal foglalkoznak most, hogy egy elsüllyedt hajó kiemelésének előmunkálatait megtegyék. Egy Smith nevű buvárt leeresztettek 50 láb mélységbe, hogy kutatásokat végezzen. Smith már jó ideje végezte a nehéz és veszélyes munkát, mikor réműlettel vette észre, hogy a buvárharang levegője egyre sűrűbb lesz, majd teljesen elviselhetetlenné válik. Először megtrántotta a kötelet, hogy a tengerszínen levő társait a légszivattyu működésbe hozására figyelmeztesse. Majd, miután semmi felelet nem jött, a kötelet gyorsan háromszor egymásután megrántotta, jelezve, hogy rögtön huzzák fel a levegőre. De hiába, semmi válasz... Smith minden reményét feladva, lebukott a buvárharang fenekére. Rövid idő múlva elvesztette az eszméletét. Ezalatt fenn, a kíséző csónakon furcsa jelenetek játszódtak le. Parker Benjámín, a légszivattyút kezelő munkások felügyelője összeveszett egy matrózzal. Nemsokára tettelegességre került a dolog s a matróz a felügyelőt az egyik evezővel úgy fejbevégtá, hogy az eszméletlenül terült el a csónak fenekén. A kíséző csónak egész legénysége a verekedésre figyelt s így természetes, hogy a halállal vívódó buvár jelzéseit nem vették észre. Az eszméletlen felügyelőt a partra vitték s csak ezután jutott eszükbe a szegény leunfelejtett buvár. Viszszamentek, lecsengettek, de természetesen semmi válasz nem jött. Rosszat sejtve, felhúzták a buvárt a csónakba, merev testét a szárazra vitték, hol hosszú másfél órai élesztgetés után végre mégis sikerült őt az életnek visszaadni.

— **Egyházi zene.** A budavári koronázó Mátyás-templomban ez évi december hó 25-én, 26-án és 27-én, a karácsonyi ünnepek alatt, délelőtt tíz órakor Vavrincz Mór „Karácsonyi pásztorműsége”-je adatik elő a szokásos betétekkel. A magánszólásokat L. Brunner Irén, Juhász Ferencz, Várady Sándor, Ney B. és ifj. Ödry Lehel éneklék. Az orgonán Sugár Viktor tűzerőhadnagy játszik. Dirigens: Vavrincz Mór, a koronázó templom karnagya.

— **Kénytelen házasság.** Furcsa és mulatságos eset játszódott le a White Star „Majestic” nevű oceánjáró hajón, melynek számos utasai között három londoni leány és ugyanannyi férfi hajókázott az Egyesült Államok felé. A három leány hamarosan megbarátkozott a három férfivel és nemsokára már párosával ülték el az álmos lassúsággal muló órák unalmát. Történt, hogy a három turbékoló párt a hajó hatósági közegei a kapitány elé kísérték és azt a vádat emelték ellenük, hogy egy szép, hangulatos alkonyatkor a fedélzeten illetlenül viselkedtek, csókolóztak. A kapitány kérdőre vonta a három leányt, akik az udvarlók alapos elképülésére azzal mentegőztek, hogy nem követtek el üldözendő cselekedetet, mivel hát mind a hárman a — völégényükkel szerelmeskedtek és mihelyt New-Yorkba érkeznek, meglesz a háromszoros esküvő. A völégényekké kinevezett fiatal emberek küldöttségileg vonultak a kapitány elé és tiltakoztak az ellen, hogy őket meg-házassítsák, a kapitány azonban nem vette tréfára az ügyet, hanem a legkomolyabban kijelentette, hogy a három házasságnak a hajón kell megtörténni, különben a felek nem léphetnek ki a szárazföldre. Hiábavaló volt minden ellenszegülés: a hajó másodosztályu olvasótermét a házassulandók költségére feldiszipítették és menyező helyiséggé változtatták, az utasok között meghívókat osztogattak szét az ünnepségre és a gőzös lelkésze nagyszámu közönség jelenlétében teljesítette a szertartást. A dolog persze amerikaiasan hangzik, de eléggé érdekes arra, hogy reprodukáljuk.

— **Gyilkos inasgyerek.** Resiczabányán két inasgyerek, Ivanics János és Kubik Ferencz a kórhónál játszadózott ebéd után. A játék közben valami csekélység miatt annyira összeveszték, hogy a tizenhárom éves Ivanics előtrántotta kését és oly szerencsétlenül döfte a tizenöt éves Kubik felé, hogy az szíven találva összesett. A kórházba szállították, de ott pár óra alatt elvérzett.

Valódi porosz szalonkőszőzet

és kocszot zsákokban, valamint egész fuvarokban a leggyorsabban és legolcsóbban szállít

Rédei és Társa
Központi iroda: V., Béla-utca 4.
Telefon 36-83.

— **Vakok vására.** A Vak Munkások Szövetkezete, amelynek a Kazinczy-utca 49. száma alatt van, az elárult szövetkezete, karácsonyi és újévi vásárt rendez a tagjai által készített munkákból. Igen szép és olcsó tárgyakat vehet ott mindenki s főképen virágasztalokban, papírmasé-aprószágokban és gyermekjátékokban van nagy választék. A derék vak munkások igazán megérdemlik, hogy a jószívű közönség minél többet vásároljon náluk az ünnepek alkalmából.

— **Tolvaj cigányasszony.** Furfangos csalót nyomoz a rendőrség. A minap egy cigányasszony beállított Tóth Juliska szakácsnő Üllői-ut 25. számú lakásába azzal, hogy megjósolja a jövőjét. A leány hitt a cigányasszonynak, majd megkérdezte, hogy vissza tudná-e szerezni régi kedvesét. A cigányasszony vállalkozott rá. Összeszedett a lakásban 80 koronát érő fehérneműt és kért még ezenkívül 10 koronát is, hogy a templomban megszentelteti. A szakácsnő bizalmatlan volt a cigányasszony iránt, ez azonban lealkasztotta a nyakából vastag, fényes lánczát és biztosítékul átadta a szakácsnőnek. Ezek után elvitte a 80 koronát érő holmit és többé nem is mutatkozott. Tóth Julia megvizsgáltatta a fényes lánczot, amelyről azt hitte, hogy arany, s ekkor kitalálta, hogy rézből való. A rendőrség keresi a szélahámos cigányasszonyt.

— **Török hírlapiról kodex.** Az alkotmány behozatala előtt, az önkényuralom napjaiban a török hírlapírás alaposan guszba volt kötve. A rendőrség ködeket küldött a szerkesztőségeknek, melyhez magukat tartaniok kötelesek voltak s publikálni a ködeket világért sem volt szabad, „mert különben a közönség előtt neveléses” lett volna. A kódex mindössze hét paragrafusból áll s így szól: 1. §. A szultán s a császári ház tagjai drága egészségéről szóló híreknek minden tekintetben előny adandó, azután az aratás eredményét s a Törökország haladásáról szóló híreket kell közölni. A 2. §. a tárczarovat cenzurájáról szól. Kerülni kell a „folytatása következik”-féle kitételeket, mert ezek az olvasó szellemét nagyon megfeszíthetik s följáratják (!). Kerülni kell a sok pontot és gondolatjelet, mert ezek mindenféle találgatásokra adhatnak alkalmat, megzavarhatják az ország nyugalmát (!) s megbillenthetik az olvasó lelkeinek egyensúlyát. A többi §. megtiltotta a miniszterek beszédeinek bírálatát s még csak fölemlíteni sem volt szabad, ha más országokban merényletek, vagy lázadások történtek. Ilyenek voltak a török sajtóviszonyok még ezelőtt pár hónappal is.

— **Amikor a vadász rosszkedvű.** Baczina János bakovári jómódu gazda tegnap ebéd után a község határába ment vadászni. Egész délután ott maradt, de zsákmány nélkül tért haza. Ezen való diűhében hazament, majd fogta puskáját s azon akarta kitölteni borsóját. Néhányszor földhöz vágta, de a fegyver egyszerre csak elsült és talált is. A golyó Baczina jobb czombiába furódott. Azonnal orvost hívtak. Bekötözte a sebet, de Baczina ekkorra elvérzett. Két óra múlva meghalt.

— **Tolvaj leányok.** Stockinger Emma elárultitónó beállított tegnap Sanchezer Jakab arany- és ezüst-paszománygyáros üzlethelyiségébe, amely a Sütő-utca 4. száma alatt van és egy drága aranyfonál-csomagot kínálta megvételre. Sanchezer megállapította, hogy a fonál éppen az övé volt. Hercz Emma himzönőnek adta át, hogy dolgozza föl és Stockinger Emma ellopta a barátinójától. A megtévedt leányt bekísérték a főkapitányságra és kihallgatása után letartóztatták. — **Fischhoff Ödön** főhadnagy feljelentést tett, hogy szobalánya, a 20 éves Schackner Berta a Gellért-tér 4. száma alatt levő lakásáról összes fehérneműjét ellopta. Detektívet küldtek ki a leány lakására, a Szerb-utca 17. szám alá s megtalálták négyszáz korona értékű fehérneműt. A szobalányt letartóztatták.

— **A borkóstolás vége.** Sándor János aradi fűtőházi gépész egy kis hordó bort akart vásárolni a karácsonyi ünnepekre. Be is ment Ménesre és utközben megismerkedett Kiss József árvaszéki szőlőtulajdonossal, aki saját termései borát ajánlotta megvételre. A gépész elfogadta az ajánlatot és Kiss József elvitte a pinczéjébe borkóstolni. Sándor János a kelletnél több hordó bort kóstoltatott s kijöve olyan jókedve lett, hogy forgópisztolyát előrántva, egy pár lövést tett a levegőbe. Kiss József figyelmeztette, hogy a forgópisztolyal való

játszás veszedelmes, de Sándor, hogy bizonyítsa, mennyire járatos a pisztoly kezelésében, szívének szegte a revolvert. De a pisztoly eldőrdült és Sándor holtan bukott a földre. A borzalmas esetről a házigazda azonnal értesítette Sándor feleségét.

— **Betörték egy templomba.** Az éjszaka ismeretlen tettesek betörték a Kapisztrán-rend Margit-körúti templomába. Három perselyt törtek fel s a pénzzel elűntek a tettesek. A barátok nem tudják megállapítani a kárt, mert a perselyek tartalma ismeretlen volt előlük is. A rendőrség keresi a templomrablókat.

— **Halál vagy öngyilkosság.** New-Yorkban Frederick Burnhamot, a Mutual Reserve Life Insurance Company volt elnökét, halva találták. A halál oka gázmérgezés. A rendőrség állítása szerint a néhai elnök öngyilkosságot követett el.

— **Halálozások.** Radocsi Kazacsay Gerő budapesti kir. kereskedelmi- és váltótörvényszéki bíró e hó 22-én 56 éves korában elhunyt. Temetése 24-én, d. e. 11 órakor lesz a Kerepesi-ut melletti temető halottasházában.

Lakay Benjámin e hó 20-án kísérték örök nyugalomra Abauzsántón. A 73 éves ember a társadalom oszlopos tagja volt. Temetése igen nagy részvét mellett ment végbe.

Kogutovics Manó, a Magyar Pöldrajzi Társaságnak éveken át volt pénztárosa és alapító tagja e hónap 21-én Budapesten elhunyt. Temetése ma délután fél 4 órakor volt a farkasréti temető halottasházában.

Rentmeister Antal nyugalmazott jogakadémiai tanár 72 éves korában meghalt Pozsonyban. Rentmeister a római jogról írt munkájáról ismeretes.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x **Kötött kabátok és Figarók** karácsonyi ajándéknak Röslerrel, Budapest, V., Harminczad-utca és József-tér sarkán.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **A Rajna kincse.** Az Operaházban ebben a szezonban ma este került színre először a „Rajna kincse”. A szereplők közt új volt Ney Hermina, aki nagy drámai erővel, frissen csengő hangon énekelte Freliát. Ambrusné, aki pompás Frika volt. A férfiak közül Erdős először énekelte Wotant és alakításával méltán rászolgált az elismerésre. Laget a beteg Arányi Dezső helyett Gábor József, a Király-Színház tagja vállalta. A dalművet Márkus Dezső vezényelte szabatosan, nagy lendülettel.

(§) **Pálmay-est az Urániában.** Január 9-én az Urániában megtartandó Pálmay-est alkalmával Pálmay Ika, Dienzl Oszkár zongorakísérete mellett azokat a dalokat fogja énekelni, amelyeket annak idején az angol udvar előtt énekelt, amiért kiüntetésben is részesült. Az estélyen rajta kívül közreműködik még Vértessy Arnold gondokaművész, Erdős Richárd, az Operaház tagja, végül Gombaszögi Frida, aki Ignotus vallomását fogja előadni. Jegyek az estélyre kaphatók az Euterpe zeneművészknél (Kossuth Lajos-utca 15.) és özvegy Konti Józsefné házájában (Andrássy-ut 29.).

(*) **Az Operaházban** holnap, csütörtökön, karácsony előestéjén nincs előadás. Pénteken, e hó 25-én részben új betanulással, a folyó évadban először adják a „Walkür”-t, a főszerző Vasquezné, Flattné, Fodorné, Anthes, Várady S. és Kornay fellépésével. (Évi bérlet 147.) Az ünnepnap második napján, szombaton az Operaház nyugdíjintézete javára, bérleten kívül, „A hegyek alján” kerül színre.

(*) **Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, csütörtökön, karácsony első estéjén nem lesz előadás a Nemzeti Színházban. Pénteken délután a Piros bugyellárist adják elő, mely alkalommal is Blaha Lujza, Rákosi Szidi, V. Molnár Rózi, Kovács és Abonyi játszanak benne. Este a Szerelmeskedés, Schnitzler színműve kerül színre Medgyaszay Vilmával, Vizvári Mariskával, Keczeri Irénellel, Ujházyval, Dezsővel, Gyenessel és Mészáros Alajossal. Ünnep másodnapján délutánra a Constantin abbé, estére pedig az Urhatám polgár van kitűzve. Az előbbiben Ujházy, az utóbbiban Horváth Jenő adja a czimszerepet. Vasárnap délután a Vasgyáros kerül színre Mihályfiával a czimszerepben, este pedig a Mary Ann, melynek

czimszerepében az új évadban először lép fel D. Ligeti Juliska. Hétfőn ismét a Szerelmeskedés van műsoron, Medgyaszay Vilmával a czimszerepben. Jegyek valamennyi előadásra válthatók már csütörtökön az elővételi pénztárnál és a jegyirodáknál.

(*) **Gróf Zichy Aladár a Műhely kiállításán.** Gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszter ma délután meglátogatta az Uránia Kigyó-téri szalonjában a Műhely kiállítását. A miniszter érdeklődését tökéletesen lekötötte a művészi tárlat és több ízben fejezte ki elragadtatását. Különösen a gödöllői szönyegtelep dolgai tetszettek neki. A tárlatot általában rendkívül nagy érdeklődéssel keresi fel a főváros közönsége. A kiállítás reggeli 9 órától este 8 óráig van nyitva. Belépődíj 1 korona.

(*) **A Vigszínházban** holnap, csütörtökön, a szent estére való tekintettel csak délután játszanak, még pedig gyermekelőadásul ismétlik Komor Gyula vidám mesejátékát, a „Jóka Ördögét”, amelynek mulatságos tréfáit, fülbemászó zenéjét és szép látványosságait a bemutató közönsége oly nagy tetszéssel fogadott. Karácsony két napján két-két előadás lesz. Pénteken este a „Király”, Flers, Caillavet és Arene nagysikerű új vígjátéka, szombaton este pedig a Visszatérés Jeruzsálemből, Donnay Maurice szenzációs színműve kerül színre. Pénteken délután a „Tanítónő”, szombaton délután a „Tatárjárást” adják. Ugyancsak két előadás lesz vasárnap is, amikor délután a „Virraszt a szerelem” kerül színre, este pedig a „Király”.

(*) **Teles Ede ünneplése.** Teles Ede szobrászművész tiszteletére abból az alkalomból, hogy a mostani nemzetközi műkiállításán az állami nagy aranyéremmel tüntették ki, fényes lakoma volt az este a Steindl-czéh országos kaszinói helyiségében. A lakomán a művészvilág és közéletünk kitűnőségei közül számosan jelentek meg.

(*) **Az Országos Képzőművészeti Tanács,** mely báró Forster Gyula főrendiházi tag elnöke alatt a minap alakult meg, december 30-án újabb ülést tart. Ez alkalommal az egyes szakosztályok megválasztják az egyes bizottságokat.

(*) **Hetényi Béla nyugalmabavonulása.** Hetényi Béla, a Nemzeti Színház derék tagja, negyven éves színi pályáját január elsején vonul vissza. Hetényi Béla híres színész-családból származik. Atyja s nagyatyja is színész s tekintélyes igazgató volt, nagynénjét, Hetényi Antóniát pedig mint korának széphangu, sikkes operette-primadonnáját országsszerte ünneplték. Hetényi Béla tíz évig vidéken működött s azóta a Nemzeti Színháznak mindig buzgó, lelkiismeretes tagja volt és különösen a tősgyökeres magyar alakok ábrázolásával sok megérdemelt sikert aratott.

(*) **Nemzetközi fényképképzés Budapest.** A Magyar Amatőrök Országos Szövetsége, amely az idén a városligeti Műcsarnokban rendezett első országos művészi és tudományos fényképképzésével oly általános sikert aratott, 1910-ben hatalmas nemzetközi kiállítást rendez. Erre a kiállításra már most javában folynak az előkészületek, amelyeket a szövetség elnöke: Pogány Lajos orsz. képviselő vezet.

(*) **Az Intim-Színház karácsony-hete.** A Sándortéri délutáni színház csütörtökön 3-6-ig gyermekelőadást tart. Színre kerül a „Peleskei nótárius” és Offenbach egyik bájos operetteje: „A varázshegedű”. Pénteken, szombaton és vasárnap külön estj előadás is lesz, egészen új műsorról.

(*) **Uj zenelap.** „Magyar Zeneiség” czimen új folyóirat indult meg a székesfővárosban. Szerkesztik: Balló Benő és Lénárt Alfréd. Felelős szerkesztő Gráber Lajos. Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. Előfizetési ára egész évre hat korona, félévre három korona. Az új folyóirat az „Állam. képes. okl. zenetanárok orsz. szövetségének” hivatalos közlönye.

(*) **Hangversenyek.** A Kemény-Schiffer — Klavivko — Szerémi második kamaraszíni hétjén, december 28-án a Royal-teremben lesz. Az estélyen közreműködik Márkus Lili zongoraművész és Hajdutska Ella hangversenyénekésző, Culp Julia és Koenen Tilly tanítványa. — Szántó Dezső zongoraművész, Beethoven, Chopin, Liszt műveinek egyik legkíválóbbabb interpretálója január 4-én tartja hangversenyét a Royal-teremben. Ugyanott lesz Keéri Szántó Imre zongoraművész hangversenye január 15-én. — Ezekre a hangversenyekre a „Harmonia” zeneműkereskedésben (Váci-utca 20.) válthatók a jegyek.

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
rubázkodhatik minden ember finoman és elegánsan
az ország- és idegenországi utazásai alkalmánál
Zélinger Samu

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raklárakban vásárolt 8-6 méteres legújabb divatu
minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítek:
finom öltönyt ... .. 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt 26

Rajla — — — — — 21—26 frt
Felelős vagy — — — — —
Telikabát — — — — —
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet.
Kossuth Lajos-utca mellett

FŐVÁROS.

(A tanács a bosnyák katonáknak. A főváros tanácsa a Boszniába vonult katonáink részére 2000 koronát szavazott meg.

(Megjutalmazott tanítók. Az a tizennégy fővárosi tanító, akik a Röck Szilárd-féle alapítványból 1200—1200 korona jutalomban részesülnek, január elsején kaphják meg a jutalmat. Az 1200 koronát két egyenlő részletben utalják ki a tanítóknak. Vízkereszt napján, január 6-án, az új városháza nagytermében a polgármester jelenlétében ünnepély is lesz, amikor a kitüntetett tanítókat nyilvános ünnepeltetésben részesítik.

(Közterületek átengedése. Nemrég az Ankerudvar lebontása miatt ideiglenes áruház építésére engedélyt adott a főváros néhány kereskedőnek, akik a lebontás folytán onnan kiszorultak. Ez most már szokássá válik és minden lebontás alá kerülő ház kereskedői hasonló kérelemmel járulnak a főváros elé. A Belvárosban levő Párisi-ház is lebontás alá kerül. Az ottani kereskedők egy része azzal a kéréssel fordult a fővároshoz, hogy az Eskü-téren engedjen át nekik ingyenes területet egy áruház czéljaira. A főváros az engedélyt meg is adta és a nagy bódé már tető alatt áll. A Párisi-ház többi kereskedői, számszerint tizen, most a Városház-téren a Haris-bazár előtt akarnak ideiglenes áruházat. A tanács holnapi ülésében tárgyalja a kérelmet. Ha a tanács minden ilyen kérelmet teljesít, akkor ez lesz a legegyszerűbb módja annak, hogy amugy is kevés közterületeinket elcsúfítsák. A fővárosnak nem lehet az a hivatása, hogy kereskedőket elhelyezzen, mikor ugy is olyan sok bérbeadó üzlethelyiség áll azok rendelkezésére. Értésülésünk szerint a Városház-tér jelenlegi üzlettulajdonosai erélyes formában tiltakozni akarnak az ellen, hogy a hatóság segítségével nekik konkurrencziát csináljanak, mikor üzleteik előtt ilyen áruházat építenek.

(Zenetanítás az iskolákban. A főváros néhány év óta fokozottabb gondot fordít a zene tanítására. Hatvan harmoniumot már vásárolt a főváros, ma pedig harminczöt darabra tartott a tanács árlejtést.

(A vízművek szükséglete. A fővárosi vízvezetési bizottság ma délelőtt tartotta meg az árlejtést a főváros vízműveivel szükséges olom, ón, ólomcsövek, lemezek, zárok, tüzesapok, öntözőcsapok, köbgyagcsövek, vashetoncsövek, vasöntvények stb. szállítására. A beérkezett ajánlatokat a szakközegek fogják most felülvizsgálni.

(Telekátengedési kérelmek. A Budapest-belvárosi kisiparosok és kiskereskedők telekvásárló- és parcellázó egyesülete arra kérte a fővárost, hogy 300 családi ház részére, amelyeket egyenkint 250—300 négyszögölnyi területre kottageszerűen akar felépíteni, engedjen át 70.000 négyszögöl területet az Egressy-ut és Hajtsár-ut közötti szabad területből feltárási áron alul. A mérnöki hivatal, tekintettel arra, hogy a kért terület több, mint 43 kataszteri holdat tesz ki, az átengedést nem javasolja, mert a nagy Zuglót kivéve, a beépített részekben alig van olyan nagyobb terület, amely közszélu intézmények elhelyezésére alkalmas volna. A szóbanforgó terület feltétlenül ilyen czélokra kell fentartani. Különben is, ha a kérelmet figyelembe vennék, más egyet is joggal reflektálhatna hasonló területnek feltárási áron alul való átengedésére. A Házépítő Tisztv. Egyesülete Okolicsányi Gyula elnök vezetésével alatt nemrég tisztelt Bácsy István polgármesternél, s azt kérte, hogy a tisztviselő-telepet határoló telkeket a Simor-utca és Hungária-körút mentén, továbbá a Szapáry- és Delei-utca között az Üllői-utig terjedő telektömböt engedje át a főváros az egyesületnek feltárási áron, vagy árverés alkalmával adjon előnyt a tisztviselőknak, megjelvezvén, hogy a kért területet kizárólag családi házak építésére használják. A mérnöki hivatal most jelenti, hogy az átengedésre kért terület 15% kataszteri holdat tesz ki és 98 telket foglal magában és elsősorban közszélu létesítmények részére tartandó fenn.

(A szentendrei vicinális átalakítása. A kereskedelmi miniszter a helyi érdekű részvénytársaság kérelmére a budapest-szentendrei h. é. vasútvonal II. vágányának, az ezzel kapcsolatosan építendő

vonalrészeknek és végül a Budakalászon tervezett központi áramfejlesztő-telephez vezető vontató vágányuk közigazgatási bejárását elrendelte és az eljárás megkezdésének idejéül 1909. évi január hó 12. napjának délelőtti 9 óráját, összejöveteli helyül pedig a III. kerületi előjárósági épület tanácsstermét tűzte ki.

(Kenyérgyár berendezése. A kenyérgyár építésére felügyelő bizottság szerdán délelőtt tartott ülésében elhatározta, hogy a kenyérgyárhoz szükséges erőgép szállítására beérkezett hat ajánlat közül a Fegyver és Gépgyár R. T. 26.713 koronás ajánlatát, a villamos berendezésekre nézve pedig a Ganz-féle Villamossági R. T. 25.788 koronás ajánlatát javasolja a tanácsnak elfogadásra.

(Struczenyésztes az állatkertben. Ráthonyi Zoltán, az állatkert igazgatója előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a nizzai strucz-telep mintájára, nagyobb struczenyésztes rendez be. A tanács a bejelentést tudomásul vette.

(A gyáli-uti munkásházak. A főváros munkásai számára a Gyáli-uton lakóházakat épít. Hosszu, évekig tartott tanácskozás után az ősszel megkezdtek a munkásházak építését. Ma a tanács az épületek belső berendezésére is megtartotta az árlejtést s május elsején már kiadják a lakásokat.

Elegáns férfiruhákat

szállítók mérték után és mérsékelt szabott árban.

Uj férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő uriközönség figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
Budapest, VI., Andrássy-ut 1. i. em

EGYESÜLETEK.

(A Hölgykoszoru ülése. A Magyar Hölgykoszoru irodalmi, művészi és tudományos szakosztálya ez évi december hó 28-án, hétfőn délután négy órakor sajtó ideiglenes otthonában, (Budán, Donáti-utca 3.) tartja gyűlését, melyre a tagokat és az érdeklődő hölgyeket ezen uton hívja meg.

(Az Országos Nőképző Egyesület tegnap tartott évzáró ülésén a választmány özvegy gróf Teleki Sándornét, az egyesület nagyérdemű elnökét hetvenedik születésnapja alkalmából ünneplésben részesítette. Az eseményt Rudnay Józsefné, az egyesület alelnöke jelentette be a választmányuk s az üléssterem asztalára helyezte a hetven fehér rózsából kötött óriási bokréttát. Ezután özvegy Csiky Kálmánné alelnök állott föl s megleghangu beszédben üdvözölte a távollevő ünneplőt. Majd az elnök Rudnay Józsefné indítványára a választmány lelkes üdvözlőiratban felelte ki jókívánatait, melyet a hatalmas bokréttával együtt Gyömörre, a Teleki-kastélyba vittek. A folyó ügyeken kívül még egy másik felemelő mozzanata is volt a választmányi ülésnek, midőn bejelentették, hogy Révay Nándorné, született Lehotzky Berta urnő kétezer koronát ajándékozott az egyesületnek To-

csányi Mórné közbenjárására. A jelentést lelkesedéssel fogadta a választmány azon óhajával, hogy ezen nemes cselekedet szolgáljon másoknak is buzdító példaként. Révay Nándorné disztaggá választotta meg.

(Az Országos Régészeti és Emberbaráti Társulat e hó 29-én délután öt órakor az Országos Magyar Iparművészeti Muzem üléstermében rendes havi ülést tart, melynek tárgysorozata a következő: Radács Jenő: Két történelmi vonatkozású gobelin. Csányi Károly: Több régi műtárgy bemutatása az Országos Magyar Iparművészeti Muzem újabb szerzeményiből. Vendégeket szívesen lát a társulat.

(Az Országos Növendő Egyesület közgyűlése Az Országos Növendő Egyesület, amelynek czéja a polgári osztály leánygyermekait az ipari és kereskedelmi pályákra kiképezni, tegnap közgyűlést tartott, amelyen az egyesület elnökévé gróf Szapáry Lajost választotta meg. Az elnökség többi tisztségei közéletünk más kitünőségeivel töltettek be. A közgyűlésen elhatározták, hogy még ez évben felállítják azt a gyakorlati iskolát, amelyben a leányokat néhány jobban jövedelmező ipari pályára és a kereskedelmi levelezésre díjtalanul kitanítják. Az iskolával kapcsolatban az egyesület műhelyt is létesít, amelyben a növendékeket foglalkoztatni fogja.

(Gyermek-felruházások. A Szép-szív-társaság vasárnap délelőtt tartotta meg az „Upor“-kávéház külön helyiségében ez évi közgyűlést Mangold Gusztáv elnökle alatt. A közgyűlés napirendjének kimagasló pontja a társaság felruházó ünnepélye volt, amely a kerületi előjárók és számos előkelő vendég jelenlétében folyt le. A közgyűlés rögtön segély czimén öt szegénynek száz koronát, a IV. kerületi közjótékonyági egyesületnek ötven koronát és végül a gróf Apponyi Albertné 6 nagyméltósága védnöksége alatt meginduló alkohol elleni véd-egyesületnek ötven koronát, alapító tagdíj czimén szavazott meg. A közgyűlés után a felruházott gyermekeket az „Upor“-kávéház tulajdonosa megvendégelte. — E hó 22-én a kispesti Petőfi-utca áll. elemi leányiskola lelkes tantestülete ötven szegénysorsú iskolásgyermekeket ruházott fel s díszes karácsonyfát állított fel. Az ünnepélyt az intézet igazgatója Vörösváry Béla nyitotta meg, majd Ribényi Antal gondnok beszélt s Paul Ernő az intézet hitoktatója a felruházott gyermekekhez intézett beszédet. Az ünnepélyt sikerült színjáték követte. — Szép ünnepelt e hó 20-án, vasárnap délután a kengyel elemi iskola. Bárány Andor és neje gróf Csáky Mari is megjelentek az ünnepélyen és a díszesen felállított karácsonyfa mellett gazdag ajándékot osztogattak az iskolás gyermekeknek.

(A Pesti Izraelita Nőegylet az újvet a Royal-szálloda termeiben délután téval vezeti be, melynek tiszta jövedelmét népkonyhájára fordítják. A délutánon az előkelő fővárosi társaság 150 fiatal hölgytagja vállalta a háziasszonyok szerepét.

(Országos bélyegkiállítás. A „Hungária“ magyar bélyeggyűjtők köre alapításának tizedik évfordulója alkalmából a jövő év tavaszán egy gróf Majláth Géza védnöksége alatt álló országos bélyegkiállítást rendez az Iparművészeti Muzem helyiségében. A kiállítás az eddigi jelentkezések alapján nagyszabásúnak ígérkezik és a kör további jelentkezéseket örömmel üdvözöl. A kiállítás rendezését Herpka Károly iparművészeti tanár vállalta magára, akinek e téren való jártassága közismert dolog. A bíráló bizottság tiszteit nagyszerű gyűjtők, mint Schomann Antal műépítész, Kunz Ferenc kereskedelmi tanácsos, Szécsi Artur íőszerkesztő, Gelber József mérnök-százados, karánsebesi Rács Adorján bankár, Herpka Károly iparművészeti tanár vállalták. Kiosztásra kerül három aranyérem, két nagy ezüst, tíz kis ezüst érem. Azonkívül minden résztvevő egy ezüst emlékérmét kap. Felvilágosítással a rendezőbizottság elnöke, ifj. Schmidt József (VIII., Baross-utca 126.) készségesen szolgál.

(Az Országos Gépész-Szövetség (Budapest IX., Ferencz-körút 17.) január 17-én tartja meg harmadik évi rendes közgyűlését. A harmadik közgyűlésre már megerősödve fog az ország különböző helyein működő tizenkét fiókiából és a központból bevonulni. A szövetség évi tagdíja négy korona, beíratási díja két korona, amelyért a havonta kétszer megjelenő „Magyar Gépípar“ című lapját díjtalanul küldi.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Hasznalata valódi áldás gyomorbetegségek és ezékszorulásban szenvedőknek

Igmándi

keserűvíz

az elrontott gyomrot
3-8 óra alatt fel-
jeseb rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér.
Nagy üveg 80 fillér.

(—) Budapesti Színházak Műszaki Személyzetének Egyesülete e hó 31-én, este kilencz órakor a Fővárosi Szegény Gyermekkert-Egyet (VII., Akácfa-utca 32.) összes helyiségeiben, segélyalapja javára fővárosi művészek és művészek közreműködésével szilveszteri kabaret- és táncestet rendez.

SPORT.

Reformtörékvések az embersportban.

Írta: Moór Jenő.

Azok, akik a mindennapi sportpolitika érdekében kívül a nyugodt bírálat tárgyilagos szemüvegén át figyelhetik meg embersportunk legújabb korszakát, igen érdekes és mélyreható forrongást észlelhetnek ott. Az eszmék még nem tisztázták; rendszer nélkül, öletszerűen vetődnek fel újabb és újabb gondolatok anélkül, hogy az egyívű tartozó, vagy egymással rokon törekvéseket egy-egy uralgó vezéreszme tömörítene egységes táborba. Reformtörékvések bukkannak fel minden oldalról, de maguk az új eszmék szószólói sincsenek tökéletes tudatában annak a határozott célznak, amit elérni akarnak. A közhit az, hogy valaminek történnie kell, ami új, a mainál határozottabb kereteket teremt s ami ezeket az új kereteket áttetszőbb és mindenekfelett homogénebb tartalommal tölti meg. Hogy mi legyen ez az új keret és milyen legyen annak új tartalma: éppen ekörül folyik a vita a sajtóban éppúgy, mint a tanácskozással mellette.

Az eszmék eme forrongásához az első lökést az a harc adta meg, amely a múlt esztendőben a Magyar Athletikai Szövetség és a Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége közt félig elvi, félig hatalmi szempontok miatt kitört. Azok, akik ebben a harcban is csak a szövetségi, egyleti és az egyéni érdekek összeütközését látják, azt hiszik, hogy a harc oka az volt, hogy a Magyar Athletikai Szövetség életbeléptette az atletika terén neki egyeduralmat biztosító általános versenyszabályait. Pedig ez csak a külső ok, mondhatnók, az ürügy volt. Az ellentétek terebélyes fájának gyökerei sokkal mélyebbre, sokkal régebbre nyulnak vissza. Akkorra, midőn az atletikai eszme egyre szélesebb rétegeket hódított meg, midőn a régi tornaszövetségnek aggódva kellett látnia azt, hogy magának a szorosabb értelemben vett tornának eszméi egyre jobban halványulnak s helyébe mindenütt a szabadtéri sportok nyomulnak. A tornaszat lelkes hívei sokáig figyelmen kívül hagyták ezt a komoly jelenséget. Csak akkor, mikor a szabadtéri sportok hangos és pezsgő élete mellett a tornaszat halálos némasága már minden szónál hangosabban követelte a cselekvést, csak akkor indult meg itt is a produktív munka.

A tornaszat alapfogalmán épült fel, de már az atletikai eszme befolyását mutatja az a reformeszmé, amelyet aztán az új testedző szövetség a zászlajára írt. Ez az eszme: az atletikának a tornával való egyesítése.

Az első pillanatra kétségtelenül tetszetős program és paedagógiai szempontból is helytálló. Hogy életképes gondolatok rejtőzködnek mögötte, annak erős bizonyossága az, hogy fanatikus híveket tudott szerezni, akik őszintén lelkesednek érte és kitarással lobogtatják az ezzel a jelszóval kitűzött zászlót. Innár nagy idő telt el az új MOTESz. megalakításának idejétől s ez idő alatt a testedző-szövetség minden alkalommal ki is domborította e két sportág egyesítését célzó törekvéseit — és ki merné állítani, hogy gárdája bármely ponton is megfogott? Kétségtelen tehát, hogy ezt az eszmét ma már nem lehet úgy lemosolyogni, mint az atletika orthodox hívei tették a gondolat felvetésekor. Legalább is komolyan számolni kell vele. Nem szövetségi szempontból, hanem a testnevelési tudomány komoly eszközeivel és a magasabb sportszempontok figyelembevételével.

Sajnos, szakirodalmunk e tekintetben egyáltalában nincs. Sportlapjaink, melyeknek e kérdéseket felszínre kellett volna vetniök, mind egy-egy csoport szövetségi, egyleti vagy egyéni érdekeinek merev szolgálatában állanak. Sportszövetségünk első sorban (és mindiárt hozzátehetjük: kizárólag) csak magával

a sportadminisztrációval törődnek és fegyelmi felügyeletet gyakorolnak. A MASz.-nek papiroson lenne ugyan egy olyan szerve, amelynek szép programjába a testnevelési tudomány művelése is fölvetett: de maga az egész testnevelési szakosztály meghalt, mielőtt élt volna. Első évben legalább eljutott a megalakulásig; az idén azonban megalakulni sem tudott. Ugy látszik, az egész csak egy kitömött tengeri kigyó, melylyel a jámbor ellenfelet lehet ijesztgetni. A Tornánarok Egyesülete a dolog természete szerint éppen ilyen problémák művelésére lenne hivatott. Sajnos ez a testület tulzott konzervativizmusában egyenesen struczpolitikát folytat minden reformtörékvéssel szemben. Maguknak a sportforumoknak a testnevelésügyi tudománnyal szemben való közönyössége aztán maga után vonja azt, hogy a tulajdonképeni tudományos (orvosi és pedagógiai) körök érdeklődése a nemzeti fejlődésünk szempontjából is nagyjelentőségű kérdések iránt nem kelthető fel.

Ilyen szomorú viszonyok közepette nem csoda, hogy eddig maga az eszméért élő-haló MOTESz. sem adott számot arról, hogy voltaképpen mi is értendő ama általánosságban kitűzött irányelve — a tornának az atletikával való egyesítése — alatt? Az-e, hogy ezentul ne legyenek tisztán atletikai számokból álló versenyek, hanem tornaszámokkal keverve? Az-e, hogy ezentul minden egyéni és csapatversenyben is legyen — tornaszám és atletikai szám egyesítve? Avagy az, hogy ezentul minden atléta köteles legyen egyuttal tornászni is és viszont? Ha ezekről van szó, miként vihetők mindezek ki a pályán? Mik ezeknek pedagógiai, sportbeli és anatómiai előnyei? Jobban megközelíthetjük-e így minden sportnak közös ideálját: hogy testben és lélekben egyaránt erős, egészséges és gerinces ifjúságot neveljünk hazánknak? És ha mindezek a kérdések nem merítik ki a fogalmat, mi értendő akkor a tornának az atletikával való egyesítése alatt? Mi lenne az egyesítés tudományos és gyakorlati módszere? És végül e két heterogén alkotó eredője mi lesz: atletikai torna, vagy tornász-atletika, avagy egy egészen új fogalom?

Két éve, hogy az atletika és a torna egyesítésének gondolatát, mint reformeszmét konckként a civakodó felek közé dobták. Az egyik lenyelte, a másik nem busul utána. Egy időre csend lett. De a vajdó hegyek újabb konglomerát szülésére készülnek. Még nem tudhatni, mi lesz az újabb egyesítés, vagy még több részre való tagolás? Akármilyen lesz, jó csak úgy származik belőle, hogyha tiszta buzát termel.

Elég volt már a zavaros fogalmakból! A magyar sport-közvéleményt színes jelszavakkal többé irányítani nem lehet. Általános a vágyódás, hogy végleg tisztáztassák a helyzetet és tisztáztassanak a felvetett irányeszmék. Érti ezt minden szövetség, érti ezt a MASz. is, a MOTESz. is. És a testedző szövetség komoly intencióira vall, hogy e reformtörékvések tisztázására egy testnevelési kongresszusban ad módot az illetékes tényezőknök. Helyes gondolat, méltó a kivitelre! És a MOTESz.-nek erkölcsi kötelessége ott komoly, tudományos megvitatás tárgyává tenni az atletika és a torna egyesítésének kérdését, mert különben a most még ujdonságunknál fogva is érdekes reformeszmék elvesztik varázsukat. A régi hívek, kik a zászlóra már felesküdték, kitaranak hiven; de ujdonszok nem jönnek s a gárda lassankint önmagát emészti fel. Ezért pedig kár lenne. Erős meggyőződésünk, hogy az eszmék tisztázása ki- és befelé egyaránt erősítőleg fog hatni.

Érdekes és már az első pillanatra is nagyjelentőségű reform mozgalom szószólójává szegődött a csendben, de annál komolyabb belső tartalommal működő Főiskolai Sport-Szövetség is. Az eszme fölvetője a szövetség népszerű alelnöke Maróti Géza, a legnagyobb magyar képzőművészek egyik. Maróti reformeszméje művészlekké vall. Tartalma: A szép érvényesítése a testgyakorlatokban.

Egyszerű, átlátszó és tiszta fogalom. Nem is lenne van a mai testi kultúra ősiorrásában: a klasszikus hellén testgyakorlatokban. Aki valaha látta a régi görög szobrászat remekeinek maradványait

hacsak fényképekben is, lehetetlen, hogy szemébe ne ötlött légyen az, hogy az ókori mesterek vésője az emberi test és izomzat tökéletesen harmónikus ábrázolásában olyant alkotott, aminőt az orvosi tudományok mai fénykorában élő és az anatómiát is tökéletesen ismerő legnagyobb szobrászok sem képesek teremteni. Nézzük csak a csodás Laokoon csoportot. A rettenetes halálküzdelem és erő kifejtés dacára, mely minden emberit eltorzít: gyönyörűséggel nézzük a mű minden részét. Mert szép Széppé teszi az isteni teremtés legszebb alkotása, az emberi test.

Minő hatalmasan és okszerűen felépített testi kultúrája lehetett annak a népnek, amelynek fiai oly szép testűek voltak, hogy ilyen örökéletű alkotásokra ihlették művészeiket!... És mennyi hiánya lehet a modern kor testi kultúrájának, mikor a képzőművészek között állandó a panasz, hogy arányért sem lehet szép testű modellt kapni! Különösen nem a városi ifjúság között. Lehetetlen gondolkodóba nem esni a fölött a vád fölött, hogy a modern sportok és testgyakorlatok a test arányossá és széppé tételében dekadens irányban haladnak. A modern sportok és a modern tréning nem a test széppé és arányossá tételében, hanem a test teljesítő képességének fokozásában látják az elérendő célt. Ezért a speciális izmok és szervek fejlesztése áll előtérben. Egy pillantás a világbajnokok és rekorderek fényképeire, nyomban meggyőz bennünket arról, hogy a legjobb sportolók — nem a legszebb testű emberek is. Sőt igen sokszor egyenesen eltorzítottak. Még a tornára is áll ez, pedig ennek alapfogaloma a test arányos fejlesztése.

És az is kétségtelen, hogy addig, míg káros túlzások nem fordulnak elő, ez a speciálizálás jogosult, legalább is indokolt, különösen az egyéni sportokban. De viszont általános testnevelési szempontból az is bizonyos, hogy az ifjura, mint fiziológiai egyedre, sokkal hasznosabb az arányosan felölt, szép test, mint az eltorzított. Nyilvánvaló ezekből is, hogy komoly létjogosultsága van annak a törekvésnek, mely a modern testi kultúra különböző ágaiban is igyekszik meghonosítani a szép test kultuszát.

Ezzel a törekvéssel rokon az, amely az egyes sportgyakorlatokban keresi a szépet, az esztétikát. Talán egyedül a torna, a műugrás, a műkorcsolyázás és a vívás hajlott eddig e felfogáshoz. Miért ne lehetne az elért abszolút eredmények mellett, de azoktól teljesen függetlenül, a stílus esztetikai is elbírálni?

A szép, kerekded és esztétikus mozgás ép ugy emeli az emberi test szép megjelenését, mint a tökéletesre formált izomzat és termet. E kettő együtt az, amit oly nagy élvezettel bámulunk meg Phydias remekeiben.

( ) A jövő évi Ausztria-díj. Német részről állva maradt a jövő évi Ausztria-díjban: az idej győztes Faust, továbbá Arnfried, Marabou, Steinhammer, Stossvogel, Königssee, Blaustrumpf, Dinas, Bajazzo, Kalchas, Schuhplattler, Diabolo, Icy Wind, Mazeppa, R. P., Desirée, Donna Anna és Hort. Összesen különben 118 ló vehet még részt ebben a futásban, köztük a mi részünkről Mátka, Kármentő, Fantome, Regina stb., stb.

( ) Uj istállótulajdonosok. A klasszikus versenyek imént zárult nevezéseiben több új istállótulajdonos szerepel. Ilyenek: Fáy Béla, lovag Grigorcea György, mr. Scott, báró Vay Elemér, gróf Wurmband E. urnő.

(—) Magyar lovászfűk Angliában. Sente, Juhász, Janek F. és Nagy, a Szemere-istálló lovászyerekei az idej téire is kimentek Angliába, hogy ott Waugh W. trainernél tanuljanak

( ) A decemberi nevezések. A Magyar Lovaregylet számos nagy klasszikus versenyére zárult decemberi nevezések igen szép eredményt tüntettek fel. Az egész vonalon emelkedés tapasztalható s míg tavaly ugyanezekre a versenyekre összesen 1396, az idén 1473 nevezés érkezett. És pedig az 1909. évi Gróf Károlyi Gyula emlékversenyre 81, az 1910. évi Egyesített Nemzeti és Hazafi-díjra 138, a Kancza-díjra 136, az Alagi díjra 127, a Kozma Ferenc emlékversenyre 157, az Erzsébet királyné-díjra 127, a Tenyésztők díjára 66, a St.-Legerre 190, a Szt.-László-díjra 201, az 1911—1912. évi Kettős Ivadékyversenyre 250 a beérkezett aláírások száma. Meglehetősen emelkedés tapasztalható Bécsben az Osztrák

O Külföldi nevezések a magyar löversenyekre. Jasszikus versenyekre a decemberi nevezések kalmából az idén is számos külföldi istállótulajdonos evezte lovát. Es pedig az 1909. évi Károlyi Memorialra a német herceg Hohenlohe 4, a német gróf Arco Zinneberg 1; — az 1910. évi Kanczadilra gróf Arco Zinneberg 2, herceg Hohenlohe 5, az orosz herceg Lubomirski 3; — az Alagi díjra gróf Arco Zinneberg 3, herceg Lubomirski 6; — a Kozma emi- kversenyre herceg Hohenlohe 5; — az Erzsébet irályné-díjra gróf Arco Zinneberg 3, a Graditzi po- gsz kir. főménes 3, herceg Hohenlohe 5, herceg Lubomirski 3; — a St.-Legerre gróf Arco Zinne- erg 1, a Graditzi ménes 5, herceg Hohenlohe 5, német Lang-Puchhof K. 2, herceg Lubomirski 6, z olaszországi gróf Scheibler (álnevén Sir Rholand), a német Weinberg 4; — a Szt.-László-díjra gróf Arco Zinneberg 3, a Graditzi ménes 4, herceg Lu- omirski 6, Schmiöder A. 4, Weinberg 3; — az 911—12. évi Kettős Ivdékversenyre herceg Ho- enlohe 9 nevezést adott le. — Gróf Arco Zinneberg, erceg Hohenlohe és herceg Lubomirski tudvalevő- g nálunk treniroztatják azokat a lovaikat, melyek t futnak.

Nyilt-tér

z rovatban közzétették nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN
jogi szemináriuma
 Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.
 Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára.
 Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A végrendelet-hamisítók. A budapesti büntető-törvényszék vizsgálóbírája ma hirdette ki Gelléri Szabó János végrendeletének meghamisítása miatt tartóztatott Battik Sándor és felesége, született Filepp Gizella, valamint Krudy Ferencz, Krudy Jyula, Krudy Jenő és Landau Samu előtt a vizs- tálati fogságot elrendelő bírói határozatot. Ezen ha- ározást szerint az összes letartóztatottak mint tet- estársak vannak vádolva magánokirathamisítás bü- nnetével. A vizsgálóbíró határozatában valamennyien negnyugodtak, kivéve Filep Gizellát, aki ügyvédje, dr. Polónyi Dezső útján felfolyamodást jelentett be a vádtanácsához.

§ A „Desteapta-te Romane”. A gyulafehérvári ügyészség bírói eljárást indított hét balázsfalvi polgár ellen, akik egy táncmulatság alkalmával a „Des- teapta-te Romane” című román dalt énekelték. Ebb- en az ügyben most volt a végtárgyalás a gyula- fehérvári törvényszék előtt, ahol az összes vádlotta- kat felmentették.

§ A Kuria és a máramarosi tanuk. A kir. Kuria minap egy házassági kérdéssel összekötött, bo- nyolódott pörben kimondotta, hogy nem hisz a má- ramarosi tanuknak, mert ezek a köztudat szerint üz- letszerűleg élnek a tanuskodásból. A Kuria határozata a következő érdekes pörben keletkezett:

A máramarosmegyei Visón egy Ghendt Chám nevű kereskedő egy régi királyi rendelet alapján ve- zette oltárhoz szive választottját. Az esketést egy Wertzberg nevű kántortanító, egy ugynevezett „la- met” végezte. Mult évben Ghendtot az államvasut halálra gázolta. Ghendt Chám özvegye pört indított a máv. ellen, de a máramaroszigeti törvényszék elutasította az asszonyt azzal, hogy a lamet nem te- kinthető törvényes házasságkötő faktornak és így Ghendt házassága érvénytelen lévén, özvegye sem

tarthat kártérítésre igényt. A szegedi kir. tábla kö- telezte a vasutat a kártérítés megfizetésére. Kimon- dotta, hogy miután Ghendt Chám özvegye hosszú éveken át abban a tudatban élt urával, hogy annak törvényes hitvese, az özvegyet és gyermekeit meg- illeti a kártérítési igény, mert ebben az esetben i- gosan vélemezett törvényes házasságról van szó. Ez ítélet ellen a kincstári ügyész felebbzett a Ku- riához. A legfelsőbb bíróság polgári tanácsa a há- zassági jogi kérdésbe bele sem ment, hanem eluta- sította az özvegy kártérítési keresetét azzal, hogy az első bíróságnál tanuskodott tanuknak egyáltalában nem hisz és különösen nem hiszi azt, amit a tanuk vallottak, hogy Ghendt Chámnak keresni valója volt a vonaton. A szegény asszony most perújítással próbál szerencsét, hogy saját és gyermekei számára kártérítési megállapítást nyerjen.

§ Udvari bankja. Ma délután folytatta a buda- pesti büntető-törvényszék Szevera Károly és Hor- váth Béla büntüenyének tárgyalását. A bizonyítási eljárás befejeztével dr. Nagy Emil védő többféle bizonyítékot terjesztett elő, egyben a saját nevében bizonypályesen kijelentette, hogy az ő itteni védői szereplését ne úgy fogják fel se a sértettek, sem a bíróság, mintha ő oda munkálkodnék, hogy a sértet- tek, akik szegény emberek, könnyelműen odaköl- csönzött pénzüket elveszítsék. Sőt ellenkezőleg, már a védelmet is csak azzal a feltétellel vállalta el, hogy ezen jogilag tarthatatlan büntügyi vád elutasítása után sértettek követelése gazdag védenczenék vá- gyonából okvetlenül kielégíttessék és csakis alhoz ragaszkodott, hogy ezen fizetés ne büntügyi nyomo- zás alatt, hanem önként történjék. A védő ezen ki- jelentése után Gölniczky Géza sértett kijelentette, hogy ő a védő nyilatkozatában több garanciát lát, mintha az eljárás tovább folyék. Ugyanezen ki- jelentést tette özvegy Vértessy Istvánné nevében jogi képviselője, dr. Ráth Endre is. A magánvádak visz- szavonása után dr. Aczél kir. ügyész a maga részé- ről szintén csatlakozott a vád elvitéséhez, mire a bíróság Szevera Károly és társa ellen a további el- járást megszüntette. Tárgyalás befejezése előtt az elnök komoly intelmet intézett Szevera Károlyhoz, hogy a vagyontalan sértettek követelésének kifize- tését tartsa becsületbeli kötelességének.

§ A Földalatti Magyarország. A folyó évi októ- beri szocialista tüntetések után, melyet a rendőrség karhatalommal vert szét, a Népszava a Föld- alatti Magyarország című vezércikkében szó tárgyává tette a rendőrség hatalmi beavatkozás- t s kilitásba helyezte, hogy ha a jövőben nem engedik meg a nyílt gyülekezési szabadságot, akkor működni fog a „Földalatti Magyarország”. A kir. ügyészség a vezércikk izgató tartalmáért sajtópert indított. A közleményért a felelősséget Dénes Pál hírlapíró vállalta el szerzői minőségben. A befejezett vizsgálat után a törvényszék vádtanácsa ma Dénes Pált izgatás sajtóvétségeért vád alá helyezte.

§ Megostromolt hentesüzlet. A budapesti büntető- törvényszék Janniczky bíró elnöklésével ma mondott ítéletet Fröhlich Rezső és társai bünpörében, akik tavaly, a hentes-sztrájk alatt belöttek Kozelik Márton Luiza-utcai hentesüzletébe s Matuska István hentesegédet agyonlőtték, egy másik embert pedig súlyosan megsebesítettek. A törvényszék Fröh- lich Rezsőt mint főbűnőt két évi börtönre, Csavás Sándort és Csomor Pált halált okozó súlyos testi sértésért két-két évi börtönre, Vámosi Mihályt, Döm- ményi Albertet, Kleisert Józsefet s Veszeli Istvánt magánosok ellen való erőszakért egyenként ílesz- tendei fogházra ítélte, a többi vádlottat pedig föl- mentette. Az elítéltek fölebbezték. Az ítélet kihir- detésére a vádlottak elvtársai nagy számmal gyüle- keztek a törvényszék folyosóján. Az elnök zavár- gástól tartott s egy szakasz rendőrt kért a főkap- tánysságtól. A rendőrök meg is jelentek, de nem volt dolguk, mert az ítélelhirdetés minden rendzavará incidens nélkül folyt le.

§ Kötélhalál. Eszéken a törvényszék Rado- szavljevics Pál és Ivo czernia cigányokat anyjuk meggyilkolása miatt kötéláltali halálra ítélte.

§ Affér a vasuton. Most három éve történt, hogy Vas Béla biztosítási hivatalnok két uriaszony társa- ságában felszállt Szentesen a Szeged felé induló vo- natra. Vas Béla, aki egy kis gyermeket vezetett ke- zén, a nemdohányzók szakaszába ment, ahol a pam- lagon három helyet foglalva, a betegeskedő So- mogyi Csizmazia Gizella tanitónő feküdt. Vas he- lyet kért a tanitónőtől, de miután az nem akart a három elfoglalt helyből kettőt átengedni, Vas lerán- totta a pamlagról a tanitónőt.

— Goromba fráter! — kiáltotta a tanitónő, mire Vas brutálisan poionította Csizmazia Gizellát. A ta- nitónő sem volt rest és visszahítta a biztosító hi- vatalnokot; Vas erre még többszörösen ráütött a védtelen nőre, úgy, hogy annak hallóképeessége al- gatosan megcsökkent.

A szegedi kir. törvényszék súlyos testi sértés miatt három hónapra fogházra ítélte a vádlottat, aki- nek súlyosító körülményül tudta be, hogy magáno- san utazó, beteges nővel szemben tanusított durva viselkedést. A tábla is jóváhagyta ezt az ítéletet. A kir. Kuria ma a semmségi panaszok elutasításával hozzájárult az alsó bíróságok ítéletéhez.

§ Negyvenhat fillérért. Kiss Zsigmond horos- jenői földesgazda összeveszett öcsésével, Pállal, mert az negyvenhat fillér adóssággát visszakövetelte bátyjától. Az összeszóalkozás hévében Kiss Zsig- mond ugyhaszurta öcsését, Pált, hogy az azonnal meghalt. Az aradi törvényszék Kiss Zsigmondot ma felmentette és szabadlábra helyezte.

VIZÁLLAS.

méter		méter	
decz. 23. decz. 22.		decz. 23. decz. 22.	
Ivan	Chárding	0,23	0,18
Dana	Paxsau	0,94	0,88
	Lász	1,07	1,71
	Bécs	1,14	1,74
	Pozsony	0,67	0,01
	Komárom	0,85	0,73
	Budapesti	0,24	0,20
	Paks	0,79	0,83
	Mohács	0,10	0,15
	Gombos	0,54	0,58
	Ujvidék	0,30	0,09
	Pancsova	0,19	0,32
	Orsova	1,08	0,94
	Mórvaialu	0,08	0,12
	Zsolna	0,28	0,18
	Trencsén	0,22	0,23
	Sárosp	0,20	0,70
	Szt.-Gothárd	0,20	0,20
	Sárvár	0,15	0,16
	Győr	0,98	0,93
	Várasd	1,01	0,94
	Zákány	1,00	1,08
	Ezeres	0,70	0,76
	Csákv	0,09	0,11
	Ujvidék	0,10	0,08
	Zsuzsák	0,08	0,16
	Sziszek	0,08	0,04
	Mihovics	0,25	0,26
	Décs	0,24	0,33
	Szalimár	0,08	0,54
	N.-Ménfő	0,08	0,12
	Intereva	0,14	0,26
	Laborez	0,06	0,12
	Ung	0,06	0,08
	M.-Szeged	0,10	0,10
	Tokoháza	0,10	0,02
	V.-Nemény	0,98	1,52
	Tokai	1,14	1,74
	Tiszafüred	1,70	1,46
	Szolnok	0,80	0,70
	Csonterád	1,53	1,98
	Szeged	0,23	1,00
	T.-Bece	0,74	1,14
	Tital	0,18	0,23
	Hód	0,80	0,30
	Ladiméz	0,28	0,26
	Bárd	1,74	2,21
	Szabolcs	1,31	1,20
	H.-Némeli	0,16	0,18
	Hareltta	0,14	0,34
	P.-Tifalu	0,15	0,16
	Cemes	0,16	0,33
	N.-Várad	0,28	0,28
	Bolányos	0,26	0,82
	Tenke	0,18	0,10
	Gyrahove	0,33	0,30
	Rorosienő	0,36	0,82
	Pákás	0,10	0,24
	Gyoma	0,36	0,72
	Gy.-Fehérvár	0,20	0,33
	Branvicska	0,00	0,00
	Soborsin	1,12	1,18
	Arad	0,10	0,12
	Makó	0,14	0,13
	K.-Kistély	0,46	0,46
	Kisvátó	0,00	0,00
	Temesvár	1,02	0,84
	Bocskerek	0,82	0,12

Felelős szerkesztő:

URJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

HETI MŰSOR.

Deczember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Cránia	Várszínház
25 Péntek	d. u. este	A piros bugyél. Szerelemkedés	Walkür	A tanitónő A király	Mary Ann	Forradalmi nász	Angol élet
26 Szombat	d. u. este	Urhatnám polgár	A hegyek alján	Tatarjárás Visszatérés Jeruzsálemből	Mary Ann	A szeren-se fia	Bűnesdanhódes
27 Vasárnap	d. u. este	A vasgyáros	Siegfried	Virraszt a szerel. A király	Mary Ann	a noi ap	Bogyammatunk

KÖZGAZDASÁG.

Harcz a közúti részvények körül. Megirtuk már, hogy a tőzsdén napok óta valóságos harc folyik a közúti részvényekért. Egy erős csoport mindenáron gyengíteni akarja a Kereskedelmi Bank befolyását s erővel vásárolja a részvényeket. A manőver azonban mindössze csak erős árhullámzást tudott előidézni a részvényekben, melyeket ma 595-ről hirtelen 605-re vertek föl a versengő felek. A déli tőzsde második feleében az egyik bank részéről hirtelen tömeges kínálat keletkezett a közúti részvényekben s néhány pillanat múlva volt, hogy a még perccelkel ezelőtt 605-ös árfolyamon lázasan keresett papirokat 598,50-en árulták. Ekkép a nagy áremelkedés majdnem teljesen veszendőbe ment.

Fizetési képtelenség. Alpár Ede, fővárosi építőlakatos fizetési képtelen. Tartozása — hír szerint — kétszáz ezer korona.

Elhalasztott felszámoló közgyűlés. Az Országos Iparhitelszövetkezet Horn István vezérigazgató öngyilkossága miatt olyan helyzetbe jutott, hogy felszámolni kénytelen. E végből mára rendkívüli közgyűlést hívtak egybe, amelyet azonban a részvényeseknek kellő számban való meg nem jelenése miatt, nem lehetett megtartani. A felszámolást kimondó közgyűlést ilyenformán két hét múlva fogják megtartani.

Kisgazdák tanácsadó irodája. A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület legutóbb megtartott igazgató-választmányi ülésén Kajdaci Endre ügyvezető-titkárnak indítványára hasznos kezdeményezést mondott ki az által, hogy a vármegye különböző polgári állású szakembereiből egy tanácsadó bizottságot szervez, mely bizottság az egyesület irodája útján, szaktanácsaival rendelkezésre áll a kérdézőkölőknek. Kajdaci Endre titkár ezen indítvány megtételére az a sokoldalú megkeresés indította, melylyel a kisgazdák különféle ügyes-bajos dolgaikban az egyesülethez fordulnak. Az így első sorban Veszprém vármegye területére szervezett gazdasági tanácsadó népiroda január elején kezd meg Veszprémben működését.

A munkaadók központja végleg megalakult. A belügyi és kereskedelemügyi miniszter a napokban hagyta jóvá a magyarországi munkaadó-szervezetek központjának alapszabályait. A „Központ” elnöksége ennek folytán értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy választmánya a kormány tagjainál az ünnepek után tisztelegni fog. Ezen alkalommal az elnök hangsúlyozni fogja, hogy a „Központ”, mely a magyar munkaadókat szervezni és szervezetüket összpontosítani óhajtja, a munkásokkal szemben csak védelmi célokat követ és békés eszközökkel kívánja elérni, hogy munkaadó és munkás megértsék egymást. Hogy ezen törekvése sikerre vezethessen, mindenekelőtt szükségesnek tartja a magyar munkaadók szervezését az összes vonalakon, mert csak ha a koalált munkaadók védőfalán megtörik minden indokolatlan és erőszakos támadás, remélhető, hogy helyre fog állni az ipari béke és lehetővé fog válni a nyugodt ipari termelés, mely nemcsak a munkaadónak érdeke, de a munkás boldogulásának is előfeltétele. Az elnökség az ezen célokat szolgáló nagyszabású magyar munkaadók összes rétegeire kiható propaganda tervezetét a legközelebb egybehívandó választmány elé fogja jóváhagyás végett terjeszteni.

A gyümölcsstenyészés Magyarországon. Az utóbbi években nagy lendületnek indult Magyarországon a gyümölcsstenyészés. A fatenyészés népszerűsítésére, gyümölcsök berendezésére irányító tevékenységet végzett a földmívelésügyi minisztérium, mely minden esztendőben szaporítván faiskoláit, ma már négyszázötven kat. holdon termelnek gyümölcsfa-csemetékét a köztenyészés céljaira. Tavaly is közel két millió darab csemetét osztottak ki részben kedvezményes áron, részben ingyen községi faiskolák részére. Az állami utakra ez évben huszonkétezer gyümölcsfát ültettek, ezenkívül lé-

tesült mintegy kétszáz holdon nemes füztelep arra a célra, hogy a kosárkötő háziiparosoknak a nyers anyag rendelkezésre álljon. Az állam a nemesfüztelepítésre huszezer korona állami segélyt és közel tíz millió darab dugványt osztott ki. Ebben az évben létesült Nagybanán a gyümölcsvédekezési telep, amelynek célja rendszeresen tanulmányozni az egyes veszélyesebb rovarok irtásának módját, azért a telep modernül föl van szerelve a védekezési eszközök, lámpák legújabb példányával. Ugyancsak most létesült Tyepen egy új gyümölcsstermelő kísérleti telep, amelynek célja egyes külföldi fajok termelési viszonyainak és akklimatizálódó képességének megállapítása.

A hazai vaspar és a vaggongyárak. Megemlékeztünk arról a méltatlan eljárásról, amelyet a vaggongkartell tanúsított a vaggongyártás mellékiparágáival szemben. A vaggong-kartell ugyanis egyenesen diktálni akarta az árakat s kijelentett szándéka az volt, hogy ha ezek az árak nem tetszenek neki, akkor külföldről szerzik be a szükségletet. Beleavatkozott végre a harcba a kormány is s a miniszter döntése szerint a vasanyagokhoz a vaggong-gyárak csak a kereskedelmi miniszter esetről-estere kikérendő engedélye szerint használhatnak külföldi cikkeket. Ertesülésünk szerint a vaggongyárak most formálisan lemondtak erről a kedvezményről és kötelezték magukat a Máv-val szemben magyar vasanyagok használatára.

Részt veszünk-e a brüsszeli világhiállításán? A brüsszeli világhiállítás ügyében az Országos Magyar Kiállítási Központ Thék Endre, Gelléri Mór és Zsolnay Miklós vezetése mellett ma délben küldöttségileg járt Sztérynyi államtitkárnál. A küldöttség arra kérte az államtitkárt, hogy amennyiben az európai kulturállamok nagyobb része már nagyban készül a nagyszabásúnak ígérkező világhiállításra, kívánatos volna, hogy a mi kormányunk is mielőbb határozzon részvételünk tárgyában, mert ha esetleg Ausztria is résztvesz e kiállításon és a magyar kormány a részvétel mellett döntene, időt kell hagyni a magyar ipar megfelelő előkészületeire. Az államtitkár válaszában jelezte, hogy a kormány foglalkozik a kérdéssel és érintkezésbe lépett e tárgyban az osztrák kormányval is. Némileg komplikálja az ügyet az ugyanazon évre tervezett milánói nemzetközi kiállítás, melyen sok oknál fogva szintén részt kellene vennünk. A kettő együtt azonban annyi költséget igényel, amennyit nem bírnak meg. A kormány közelálló elhatározásáról nyomban értesíteni fogja a központot.

A munkásbetegséggyógyító ülése. Az Országos Munkásbetegséggyógyító- és Balesetbiztosító Pénztár igazgatósági ülést tartott, melyen Sarkadi Ignác igazgató terjesztette elő tizenet havi jelentését a pénztár működéséről, ennek eddigi eredményeiről és azokról a tervekről, melyeknek megvalósítása érdekében a kezdeményezés az egész vonalon megindult. Az igazgatói jelentés tudomásulvétele után az igazgatóság megállapította a tisztviselők külön munkáinak díjait, tudomásul vette, hogy azok az üzemek, melyek törvény szerint nem tartoznak a balesetbiztosítási kötelezettség alá, meghagyatnak a magánbiztosításnál; megállapította az igazgatóság az orvosi tanács tagjainak díjazását, letárgyalta az egyes helyi szerveknél rendszeresített tisztviselői állások és tisztviselői javadalmazások tárgyában keletkezett határozatokat, hozzájárult a megkötött orvosi egyezségekhez, döntött az önkéntes tagok felvétele fölött és 63 balesetben állapított meg állandó járadékokat, összesen 13,416 korona 50 fillérben. (Ezzel együtt az állandó járadékok teljes összege 56,692 korona 58 fillér.) Végül az igazgatóság felhatalmazta az elnökséget, hogy a rendes kivétést megelőzőleg a balesetbiztosítás alá tartozó üzemektől megfelelő előlegeket szerezhessen a pénztár balesetbiztosítási kötelezettségének teljesítéséhez céljából.

Új ipari alapítások. Egy bécsi cég Mosonban, vagy Kispesten textilgyárat épít 140 szövőszékkel, 700,000 korona álló tőkével. A vállalat durva len- és kenderárut, vízhatlan ponyvákat és egyéb cikkeket fog előállítani. — Sopronban szappan- és gyertyagyárat létesítenek. — Győrött 100 szövőszékkel szövőgyárat létesítenek. — Sopronban szivarkahüvely- és papirszipkagyárat alapítanak.

Tanfolyam az ipari könyvvezetésről. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter intézkedése folytán a m. kir. Technológiai Iparmúzeum igazgatósága (VIII., József-körút 6. szám) az 1909. évi január hó 4-től február hó 15-ig szabósegédek részére az „Ipari könyvvezetésről” tanfolyamot rendez. Az előadások hétfő, szerda és péntek este 7—9 óráig és vasárnap délelőtt 10—12-ig tartanak. Tandij 2 korona. Beiratások folyó hó 18-tól 31-ig és 1909. január hó 2. és 3-án hétköznapokon este 6—7-ig, vasárnap délelőtt 10—12-ig tartják meg a m. kir. Technológiai Iparmúzeum irodájában (Budapest, VIII., József-körút 6. sz. I. em. 2. ajtó).

Tiltakozó nagygyűlés az adójavaslatok ellen. Ma este nagy érdeklődés mellett folytatták a főváros jelentékenyebb kereskedelmi és ipari szervezetei az O. M. K. E. helyiségében tanácskozásukat az adójavaslatok ellen tervbe vett tiltakozó gyűlés tárgyában. Képviseltették magukat az értekezleten a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, Gyáriparosok Országos Szövetsége, Magyar Kereskedelmi Csarnok, Pénzügyintézetek Országos Szövetsége, Vas- és Gépgyárak Országos Egyesülete, Ipartestületek Országos Szövetsége, Fővárosi Kereskedők Egyesülete, Vegyészeti Gyárosok Egyesülete, Építőiparosok Országos Szövetsége, Budapesti Hitelezői Vegyület, Textilgyárosok Egyesülete, Magyarországi Fakereskedők Egyesülete, Bortermelők és Borkereskedők Szövetsége, Vas- és Fémiparosok Szövetsége, Kereskedelmi Utazók Egyesülete, Gyári és Kereskedelmi Képviselők Testülete, Kis- és Középkereskedők Egyesülete, Szén és Tüzipa Nyakkereskedők Egyesülete, Kelmekestők és Vegytisztítók Egyesülete, Dohány Kisárusok Egyesülete.

Hegedűs Lóránt megnyitja az értekezletet és beszámol az együtt működő országos egyesületeknek Lánzy Leó elnökte által megtartott szombati értekezletéről. Konstatálja, hogy még ma sem állapítható meg, hogy a pénzügyi bizottság minő változtatásokat eszközölt az eredeti javaslatokon. A jelenlegi teendőre nézve neki az az egyéni véleménye, hogy feltétlenül szükséges egy tiltakozó nagygyűlést tartani. Erélyes agitációval még mindig keresztül lehetne vinni, hogy a minisztériumok által kilátásba helyezett módosításokat a képviselőház plénuma elfogadja, valamint a kereseti adók maximuma kontingentitássá s végül a pénzügyintézeteket is meg lehetne menteni azoktól az újabb terhektől, amelyeket a pénzügyi bizottság rótt rá. Felemlíti továbbá azt az ipari körökben felmerült érdekes eszmét, hogy az adójavaslatok életbeléptetése az önálló vámterülettel egyidejűleg történjék, miután az ipar ekként megvédetvén, inkább volna képes elbírní a súlyos adóterhet. Súlyt kell fektetni szerinte arra is, hogy az adóreform tárgyalásánál mindenesetre névszerinti szavazást provokáljanak: hadd tudja meg a kereskedelem és ipar, kik állanak mellette és kik vele szemben.

Dr. Glücksthal Samu előadó rámutat arra, hogy ez ügy minden fázisában bujkálás látszik Ennek újabb nyilvánulása az, hogy a pénzügyi bizottság által megállapított szöveget következetesen elrejtik a kritika elől. Mindenben csatlakozik Hegedűs előterjesztéséhez. Hantos Elemér a pénzügyintézetek országos szövetsége és Brüglér Bertalan a gyári és kereskedelmi képviselők egyesülete nevében üdvözlök a mozgalmat. Lukács Jenő azért örvend a tervezett nagygyűlésnek, mert ez lesz az első alkalom, hogy kereskedelem és ipar együtt mutatnak rá az őket folyton érő sérelmekre. Székács Antal súlyt fektetne arra is, hogy a vidék kereskedői is bevonassanak a mozgalomba. Dr. Schreyer Jakab a legmelegebben üdvözlök az értekezletet és azon a nézetten van, hogy az akció kizárólag az adójavaslatok szigorú kritikájára és a sérelmek orvoslására szorítkozzék. Arra figyelmezteti a résztvevőket, hogy e nehéz helyzetben őrizzék meg a legnagyobb objektivitást. Dr. Bokor Gusztáv, Brust Dávid és Szende Pál felszólalása után Hegedűs igazgató kimondotta a határozatot, hogy a kereskedők és iparosok az adóreform ellen január 17-én tiltakozó nagygyűlést tartanak Budapesten, arra meghívják Budapestnek és a vidéki városoknak országos képviselőit, a városok polgármestereit és az egyes egyesületek a maguk tagjait. Megbizta az értekezlet az OMKE-t, hogy az akcióban résztvevő szervezetek titkáraival karöltve folytassa tovább az előkészület munkálatait.

SZÉN, koks, briket, antracit összes gazdasági ipari és házi célokra
Telefon: Detail 26-27, 75-28, Engros 164

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körút 78: szám.

Sürgőnyozalm: ANTRACIT BUDAPEST

UJ SSO...

ALTVATER
GESSLER
BUDAPEST.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, december 23.

A készáru piaczon ma barátságosabb hangulat uralkodott, mint az utóbbi napokban. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok valamivel jobb vételkedvet mutattak, de jobb árak fizetésére csak nagynehezen határozták el magukat és csak kivételes esetekben. Mivel másrészt az árubirtokosok kissé rátartósak voltak és drágább árakat követeltek, mindössze csak mintegy 8000 mm. buza kelt el, szilárdan tartott tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 25.20 korona volt 78 kilós fejmegyei buzáért, a legolcsóbb pedig 24 korona, 75 kilós szerb buzáért. Egyéb gabonafajták közül rozs és tengeri 5-5 fillérrel olcsóbb, zab 10 fillérrel drágább, árpa csendes. A határidőpiaczon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor igen szilárdan és a tegnapi zárlatnál jóval magasabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben az igen sürgős kereslettel még elég élénk kínálat állott szemben, amely azonban később egyre jobban megcsappant és mivel később a vételkedv egyre jobban javult, az irányzat mindjobban megszilárdult és az árfolyamok is még tovább emelkedtek. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, ma végeredményképpen az áprilisi buza huszonnégy fillérrel, az áprilisi rozs tizenhét fillérrel, az októberi rozs huszonnégy fillérrel, az áprilisi zab harmincz fillérrel, a májusi tengeri tizenhat fillérrel emelkedett.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	24.90—25.35
"	76	24.40—24.80	80	25.05—25.45
"	77	24.60—25.00	81	25.10—25.60
"	78	24.85—25.20	82	—
Fejmegyei uj	75	—	79	24.70—25.10
"	76	24.20—24.50	80	24.85—25.20
"	77	24.40—24.75	81	—
"	78	24.55—24.85	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	24.65—24.95
"	75	—	79	24.80—25.20
"	76	24.30—24.60	80	24.95—25.30
"	77	24.50—24.80	81	—
Bánsági uj	74	—	78	24.70—25.05
"	75	—	79	24.85—25.25
"	76	24.35—24.65	80	25.—25.35
"	77	24.55—24.90	81	25.25—25.55
Bácskai uj	74	—	78	24.75—25.20
"	75	—	79	24.90—25.35
"	76	24.40—24.80	80	25.05—25.45
"	77	24.60—25.—	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	19.70—19.90
középmínőségű uj	—	—	—	19.60—19.70
Arpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.10—16.30
II.-rendű	—	—	—	15.70—16.—
Köles	—	—	—	13.75—14.—
Zab I.-rendű	—	—	—	17.25—17.40
II.-rendű	—	—	—	16.95—17.15
Tengeri belföldi uj	—	—	—	13.90—14.00
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készáru piaczon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 75 kg. 24.70 korona.
Pestvidéki: 300 mm. 76 kg. 25.— korona.
Fejmegyei: 100 mm. 78 kg. 25.20 korona.
Erdélyi: 100 mm. 77 kg. 24.40 korona.
Szerbiai: 5000 mm. 76 kg. 24.50 korona, 1260 mm. 74 kg. 24.— korona, 700 mm. 75 kg. 24.— korona.
Rozs: 2500 mm. 19.60 korona kpi.
Árpa: 100 mm. 16.— korona, par.
Zab: 1002 mm. 17.50 korona, 100 mm. 17.20 korona, 100 mm. 19.60 korona kpi.
Köles: 340 mm. 13.70 korona, ab. kocsi.
Az árak 100 kilogr.-kint koronákban értendők.

A határidőpiaczon kötöttetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1909 áprilisra 12.40, 12.43, 12.45.
Buza 1909 októberre 11.88, 11.90, 11.86, 11.97, 11.97.
Rozs 1909 áprilisra 10.08, 10.09, 10.02, 10.15.
Rozs 1909 októberre 9.09, 9.07, 9.26.
ab 1909 áprilisra 8.49, 8.54.
Tengeri 1909 májusra 7.25, 7.23, 7.31.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.41—12.42
1909. októberi buza	10.91—10.92
1909. áprilisi rozs	10.10—10.11
1909. októberi rozs	9.15—9.16
1909. áprilisi zab	8.55—8.56
1909. májusi tengeri	7.29—7.30

Budapesti gabonaforgalom.

1908. december 21-től december 22-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	35305	—
Rozs	4572	—
Arpa	875	—
Zab	1213	—
Tengeri	505	—
Liszt	—	12991
Korpa	—	1517

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde forgalma nagyon csendes. Az irányzat tartózkodó és az árfolyamok az üzletlenség következtében alig változtak. A vezető értékek és a bankrészvények árfolyamai ma a mérsékelt forgalom következtében teljesen változatlanok, ellenben a Rimamurányi és Déli vasuti részvények bécsi vásárlásokra némileg emelkedtek. Egyedül a Közuti vasuti részvények ára emelkedett jelentékeny kereslet következtében s már az előtőzsdén tiz koronával magasabb árfolyamot jegyezhettek. Később a déli tőzsdén hét koronával visszaesett és 597 és fél koronával zárult. A helyi piaczon a Salgótarjáni részvények, az Erzsébetvárosi takarékpénztár és a Lipótvárosi takarékpénztár-részvényekben volt kötés. A járadékpiac változatlan.

Előtőzsde.

Előtőzsde nyugodt.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 621.25—620.50. Magyar hitelrészvény 719.—718.—. Osztrák-magyar államvasut 668.—. Rimamurányi vasmű 517.—518.—. Magyar leszámítoló-bank 475.—476.—. Közuti vaspálya 595.—5605.—. Magyar villamossági r.-t. 294.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde nyugodt.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 620.50. Magyar hitelrészvény 719.—719.15. Déli vasut 104.25—104.50. Jelzálogbank 408.50. Közuti vaspálya 604.75—598.—. Városi villamos-vasut 261.50—262.50. Magyar koronajáradék 91.12½—91.20. Hazai bank 276.—276.50. Hazai sorsjegy 100.—. 276.—276.50. Hazai sorsjegy 100.—. Kereskedelmi r.-t. 572.—. Erzsébetvárosi takarékpénztár 200.—. Lipótvárosi takarékpénztár 145.—. Salgótarjáni közsézbánya r.-t. 577.—579.—. Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy 7.50.

A primumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— K, 8 napra 8.—10.— K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde iránya mérsékelt üzlet mellett nyugodt volt. A forgalomba került értékek árfolyamai alig változtak. Kötöttetett: Osztrák hitelrészvény 620.25. Magyar hitelrészvény 719.—. Leszámitoló-bank 475.—475.50. Rimamurányi 518.—25—518.50. Közuti vasut 599.—599.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, december 23. (Saját tudósítónktól.) A budapesti tőzsde áremelkedéseinek alapján az itteni piaczon az eladók a buza árát 5 fillérrel emelték, noha nyoma sem mutatkozott a vásárlási kedvnek és a konzum egyáltalán nem jelentkezett. Az üzlet minden cikkben megakadt, az irányzat nyugodt s egyébként az árak nem változtak.

Jegyzetelt buza: uj tiszavidéki 13.20—13.65 korona, marosi és bánáti 12.95—13.25 kor., mosoni 12.35—12.75, korona, tótfelvidéki 12.20—12.75 korona, déli vasuti 12.35—12.75 korona, marchfeldi —.—— korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.15—10.35 korona, csepeli 10.10—10.25 korona, pestmegyei 10.25—10.40 korona, déli vasuti 10.10—10.30 korona, különféle magyar 10.10—10.30 kor., osztrák 9.90—10.20 korona.

Arpa: morvaországi 9.20—10.35 kor., marchfeldi 8.50—9.10 korona, bécsvidéki 9.—9.30 korona, tótfelvidéki 8.10—9.80 korona, csepeli 7.80—8.40 korona, közepdunai állomások 8.20—8.80 korona, déli vasuti 8.40—9.40 korona, északmagyarországi 7.60—9.10 korona, tiszavi-

déki 7.60—8.50 korona, sörárpa —.—— korona, takarmányárpa —.—— korona.

Magyar tengeri: régi —.——, uj 7.30—7.65 korona, cinquantin —.——, uj 9.—9.50 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.60—9.15 kor., közepes —.—— kor., elsőrendű —.—— kor., válogatott 9.15—9.55 korona, cseh- morvaországi és alsóausztriai 8.60—8.75 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, december 23. A tartózkodás, melyet a tőzsde a közelgő ünnepekre való tekintettel tanusit, ma, tekintettel Izvolszki pénteken a dumában teendő nyilatkozataira, még jobban kiélesedett, mert ehhez mindenféle kedvezőtlen kombinációkat fűznek. Az előtőzsde emiatt gyenge magatartást tanusított, ami különösen a hitel- és államvasuti részvények árfolyamaiban jutott kifejezésre. Alpesi bányarészvények árfolyamukat megtartották. A déli tőzsde nyugodtan, kevéssé változott árfolyamokkal indult. Később a vezető értékek csekély forgalomnál tartottak voltak. Berlinből szilárd irányzatot jelentettek.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitel. 620.25. Magyar hitel. 718.—. Länderbank 421.50, Allamvasut 667.50 —.—. Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 104.25 —.—. Alpesi bányatársulat 627.75. Rimamurányi 517.—. Májusi járadék 94.35, Magyar koronajár. 91.10. Orosz érték 98.05, Török sorsjegy 177.—, Német márka 117.27.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 619.75, Magyar hitel 720.50, Länderbank 421.50, Unio-bank —.—, Allamvasut 667.50, Anglo-bank —.—, Bankverein 503.50, Déli vasut 104.75, Gözhajó —.—, Alpesi bányarészvény 628.—, Májusi járadék —.—, Magyar koronajáradék —.—, Török sorsjegy 177.—, Német márka 117.28, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi —.—, Orosz járadék 98.10, Keleti vasutak —.—, Skoda 280.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, december 23. (Osztrák értékek zárata) 4-2 százalékos papír-járadék 94.35, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.80, 1860-as sorsjegy 151.25, Osztrák hitelsorsjegy 465.—, Angol osztrák bankrészvény 289.50, Bécsi Bankverein 502.75, Osztrák-magyar bank 1730. Déli vasut 104.25 Dunagözhajózási társ. 910.— Dohány rész. —.— Cs. k. arany (vert) 11.33 Német bankv. 117.18 Osztr. Lloyd 409.— 4.2 száz. ezüst. jár 94.35—97.20 Osztr. koronajáradék 94.40, 1864-es sorsjegy 266.—, Osztrák hitelintézeti részvény 620.25, Union-Bank 520.50, Osztrák Länderbank 422.25, Osztrák-magyar államvasut 667.70, Elbavölgyi vasut 442.25, Alpesi részvény 628.50, 20 frankos 19.11, Londoni váltóár 239.75, Lipótkohó —.—, Töröksorsjegy 177.—. Tartózkodó.

Bécs, december 23. (Magyar értékek zárata.) 4 százalékos arany-járadék 109.80. Tiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 141.—, Magyar hitelbank részvény 720.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény —.—, Rimamurányi 517.25, Magyar cukoripar 1840, Adria hajózási részvénytársaság 377.—, Magyar koronajáradék 91.10, 4 százalékos magyar földteherm, kötv. —.—, Magyar nyer.-k. sorsjegy 186.—, Kassa-Oderbergi vasut részvény —.—, Magyar jelzálogbank —.—, Magyar keresk. bank 33.30.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, december 23. (Tőzsdejelentés.) A tőzsde ma is igen barátságosan lefolyású volt, bár általában igen szilárd alapszint dominált, amihez a tegnapi newyorki tőzsdén beállott erőteljes javulás is lényegesen hozzájárult. Valamivel élénkebbek ismét a bányarészvények voltak, amelyek közül kohó- és szénbánya-részvények főleg irányuló mozgásokat lassan folytattak. Bankok kezdetben való lemorzsolódások után tegnapi nivójukra emelkedtek ismét. Vasut-részvények egészen el voltak hanyagolva. Járadékok közül oroszok és törökök árfolyama némileg emelkedett, míg német kölcsönpapírok tartottak voltak. Gözhajós részvények helyi visszavásárlásokból ösztönzést merítettek. A további folyamatban az összes piacokon teljes üzletlenség állott be és az árfolyamok többnyire névlegesek voltak. A zárlat irányzata szilárd. A készpénzpiac ipari értékei túlnyomólag szilárd magatartásuk voltak. Magánleszámitolási kamatláb 3½%, napi pénz 2% és valamivel több, ultimópénz 4½%.

Záratok jegyeztetik: 4-2 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.20, osztrák hitelrészvény 195.70, Déli vasut 18.80, orosz bankjegyek 214.20, 4 százalékos uj orosz köl-

csön —, Disconto Commandit 179.60, Dinamit-truszt —, Harpeni 192.60, Unifikált török járadék 94.20, 4,2 százalékos ezüst-járadék 94.60, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.60, Magyar koronajáradék 91.70, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 85.20, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 218.60, Gelsenkircheni 189., Laurakohó 194.90. Nyugodt.

Frankfurt, (Zárlat) december 23. 4,2 százalékos papírjáradék 97.50, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.05, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.80, Osztrák hitelintézeti részvény 195.60, Osztrák-magyar államvasut 143.75, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.45, Bécsi Bankverein 127.30, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.10, 4,2 százalékos ezüstjáradék 97.45, Osztrák koronajáradék 94.60, Magyar koronajáradék 91.70, Osztrák-magyar bank 124.50, Déli vasut részvény 18.80, Elbévölgyi vasut —, Bécsi váltóár 853.25, Párisi váltóár 814.66, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —. Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) december 23. 4,2 százalékos ezüstjáradék 97.—, 1860. sorsjegy 153.50, Déli vasut 18.50, 4 százalékos aranyjáradék 97.30, Osztrák hitelrészvény 195.75, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 104.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.55. Nyugodt.

London, december 23. Angol consol 83 3/4.

Páris, decz. 23. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.67, Osztr. aranyjáradék 97.50, Magyar aranyjáradék 95.—, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 495.—, 3 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 286.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.—, 4 százalékos 1890. Román kölcson —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 87.25, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 91.35, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.27, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 516.—, 4 száz. Szerb járadék 1907. 418.—, 4 százalékos spanyol járadék 97.05, 4 százalékos unifikált török jár. 93.75, Török sorsjegy 176.50, Török dohányrészvény 373.—, Osztrák föld-hitelintézet 1112.—, Osztr. Länderbank 460.—, Magyar jelzálogbank 432.—, Banque de Paris 1554, Banque Ottomane 709.—, Osztr. magyar államvasut 724, Déli vasut 110.—, Meridional vasut 674, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 541.—, Rio Tinto 18.45, Sucerie d'Egypte 34.—, Tula 26.—, Thomson Houston —, Urikányi

köszén —, Chartered 21.25, De Beers 287.50, East Rand 110.50, Jagersfontein 98.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 58.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.12, Váltó német piacokra (rövid) 122.75, Váltó Bécsre (rövid) 204.75, Váltó Belgiumra (rövid) 3/16, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 5/32, Csek Londonra 257.30, Magánkamatlál 2 1/2. Egyenlőtlen.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vágómarhavásár.

Budapest, december 23. (Braun József és fia jelentése az „Egyetértés” részére.) Felhajtott: 2200 darab vágómarha és pedig 1470 darab magyar és tarka ökör, 429 darab magyar és tarka tehén, — darab bosnyák ökör, — darab bosnyák tehén, 76 darab magyar és tarka bika, — darab bosnyák bika, 65 darab magyar bivaly és 19 növedékmarha, — darab bosnyák bivaly.

Következő árak jegyeztettek métermázsánként élőszuliban levonás nélkül:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 68.— 74.— koronáig, kivételesen —.— koronáig, középminőségű 56.—66.— koronáig, silány minőségű 46.—54.— K.-ig, Tarka hizott ökör legjobb minőségű 72—84 koronáig, kivételesen 89.— K. középminőségű 62—79 koronáig, silány 50.—60.— koronáig, Magyar paraszt ökör legjobb minőségű 54.—62.— kor.-ig, középminőségű —.— kor.-ig, silány 44.—52.— koronáig. Magyar tehén legjobb minőségű 40.—60.— koronáig, kivételesen —.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig, Tarkatehén legjobb minőségű 40.—68.— koronáig, kivételesen 72.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig, Bika legjobb minőségű 52.—62.— koronáig, kivételesen 67.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőség 40.—60.— koronáig, Bivaly legjobb minőségű 28.—40.— koronáig, kivételesen —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig, Kicsontozni való marha 28.—40.— koronáig, Boszniai ökör legjobb minőségű —.— koronáig, közép minőségű —.— koronáig, silányabb minőségű —.— koronáig, Növedékmarha

30.—52.— koronáig. Mind 100 kilónként élőszuliban. A felhajtás mintegy 200 darabbal kisebb volt a múlt hetinél, Miután azonban a konzervgyárak már nem vásároltak, valamint a karácsonyi ünnepek hetében a marhahús fogyasztás igen csekély, az irányzat lanya volt.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, december 23. Felhajtott: 269 drb élő borjú (közte 53 rugott), 27 drb leölt borjú, — drb növedékmarha, — drb élő bárány, 10 drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 92—100 fillér, kivételesen 104—fillér; középminőségű élő borjúkért 84—90 fillér; leölt borjúkért 100—106 fill.; silány és rugott borjúkért 40—70 fillér, növedékmarháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért 18 — korona páronként. Az irányzat élénk volt, az árak változatlanok maradtak.

Sertéskereskedelmi csanakok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, december 23-án. (Hivatalos tudósítás) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) 120—fillér, Közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő szuliban) — fillér, Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli szuliban) 120—122 fillér, Fiatal közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő szuliban) 122—123 fillér, Könnyű (páronként 250 klg-ig) 122—123 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felüli szuliban) — fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm szuliban) 121—123 fillérig, Könnyű (páronként 240 klg.) 121—123 fillérig.

Sertéslétszám: 1908. évi december 21. napján volt készlet 23657 drb., 1908. december hó 22-én felhajtott 227 darab, 1908. december 22-én elszállított 640 darab, 1908. december 24. napjára maradt készletben 23244 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertéskonzumvásár.

Budapest, decz. 23. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 154 darab sertés, 79 darab süldő, — darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő

Table with columns: Buza, 100 kilogramm ára, Egyéb gabonaneműk, Burgonya, Faj, and various sub-headers like 'Különféle termények'.

Table with columns: Pénz, Ár, and various sub-headers like 'Allamadosság közkölcsondók', 'Bankok részvényei', 'Takarékpénztárak', 'Biztosító társaságok', 'Gőzmalomak', 'Különféle vállalatok'.

Table with columns: Pénz, Ár, and various sub-headers like 'Ujleki téglák és mészegető', 'Sorsjegyek', 'Pénzmekek és váltók'.

malacz. Mai napi felhajtás 1205 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1359 darab sertés, 79 darab süldő — darab malacz. Eladatott 1322 darab sertés, 67 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 37 drb sertés, 12 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsértés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 96—104 fillér, ételsulylevonással — fillér, II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 94—96 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 116—126 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 118—130 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 112—120 fillér. Husserítés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig — fillérig, ételsulylevonással — fillér. Belföldi süldő 88—108 fillérig, külföldi süldő 96—106 fillérig. Malacz 102—108 fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak 4 fillérel emelkedtek.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. december 23-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt változóan felhős és csekély kivétellel száraz idő uralkodott. A hőmérséklet többnyire kissé csökkent; a maximum Piumében 10 C° és a minimum Rajeczfürdőn — 12 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban lényeges változás nem várható.

Allomás	Magasság m. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és erője	szélsebesség		csapadék mm.		délután	
				max	min.	max	min.	max	min.
A. Szatmár	72.1	0.5	NE	4	4	—	—	5	8
Ujváros	69.1	0.8	NE	4	4	—	—	5	8
Késmárk	71.3	0.4	N	4	4	—	—	5	8
Losonc	70.8	0.4	N	4	4	—	—	5	8
Ógyalla	79.1	2.9	E	1	1	—	—	4	8
Budapest	68.3	2.0	—	—	—	—	—	—	—
Herény	69.2	1.8	N	3	4	—	—	3	8
Keszthely	79.5	2.5	N	1	4	—	—	1	4
Pécs	69.1	3.6	N	1	4	—	—	7	8
Zágráb	63.6	4.8	SW	2	4	28	7	7	8
Prima	64.3	8.7	N	4	4	—	—	10	5
Szeged	67.4	1.5	NE	1	4	—	—	5	9
Lemesvár	68.8	2.2	N	0	—	—	—	7	8
Nagyvárad	68.8	1.0	N	0	—	—	—	4	4
Kolozsvár	70.5	0.8	N	0	—	—	—	7	8
Nagyzeben	69.1	2.4	SE	1	4	—	—	6	8
Szalmár	—	0.3	N	1	4	—	—	6	8
Eger	—	0.3	NW	3	1	—	—	8	1
Arvafürdő	—	0.0	NW	3	1	—	—	8	1
Selmeczbánya	—	0.8	NW	1	3	—	—	5	8
Komárom	—	0.0	NW	1	3	—	—	4	4
Magyar-Ovár	—	0.4	NW	2	4	—	—	3	1
Sopron	—	1.4	NW	2	4	—	—	1	2
Kézak	—	3.0	NW	3	4	—	—	5	6
Cirkvenica	—	9.1	N	2	2	—	—	10	5
Debrecen	—	0.3	NE	1	2	—	—	4	4
Kecskemét	—	0.8	E	3	4	—	—	2	8
Urosháza	—	0.5	W	2	4	—	—	2	8
Arad	—	3.3	W	2	4	—	—	4	7
Zombolya	—	2.0	E	4	—	—	—	7	7
Versény	—	6.1	E	1	4	ny	ny	9	8
Orsova	—	8.6	E	1	4	ny	ny	8	8

Kivonat a hivatalos lapból.

— Decem버 23. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Csernoch Ágoston budapesti törvényszéki joggyakornokot a részleti, Kortsmáros Sándor nagyvárad törvényszéki joggyakornokot az élelési járásbíróvához és dr. Ghyczy Dénes budapesti lakos, ügyvédet a kecskeméti törvényszékhez jegyzővé; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Gräbeldinger Mária okleveles tanítónőt az ócsanádi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Gyarmati János okleveles tanítót a Mindszenti külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; a kereskedelemügyi miniszter dr. Zsitvay Tibor és dr. Tasch János budapesti lakosokat fizetésnélküli segédfogalmazókká, Nagy Jenő zálogházi kisegítő ékszerbecsűst zálogházi ékszerbecsűssé; a pécsi ítélőtábla elnöke Kiss Lajos nagykanizsai törvényszéki díjtalan joggyakornokot a pé-

csi ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, dr. Haksch Ferenc gyönki lakost pedig a pécsi ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a temesvári ítélőtábla elnöke dr. Veterány Viktor és dr. Rády Timó temesvári törvényszéki díjtalan joggyakornokot a temesvári ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Gavallér Lajos dési törvényszéki jegyzőt a temesvári, Bárd Béla nagyvárad törvényszéki jegyzőt a veszprémi törvényszékhez; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Bányai Lajos bágyoni és Zsigmond Odón magyarlétei állami elemi iskolát tanítókat kölcsönösen, Pethőné Farkas Erzsébet kolozskari állami óvónőt pedig az abaujszántói állami óvodához ugyanebben a minőségben áthelyezte.

Pályázatok. A lipótszentmiklósi pénzügyigazgatásnál pénzügyi segédítőkari, Felsőpánban és Alsópánban (Szeben várm.) postai ügynöki, Csajtán (Vas várm.) postamesteri állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Ezen szabadalmazott ágy 15-
mór részekkel, résszárazsal,
erős acélcsodronnyal 32 K.
Rész függőnyrudak,
tojás kösszel 4-60 K.
Rész függőnyrudak,
tojás kösszel 80 K. Rész függőny-
rudak és javítás 17 K.
Vaskeretes ágybetét
erős minőségű 11.50 K.
Fakéssel 7.50 K.
Kárpított matracok
minden kivitelben.
Vas- és rézbutorokat
logosítottan szállít.

PROHÁZKA JÁNOS gyáros
VII., Gróf Eötvös Jenő u. 46.
(Volk Uj-utca.)

Magyar Styria Kötőgépgyár
BUDAPEST,
a legjobb és legújabb
kötőgépek
szabadalmazott szerkezettel ellátva,
Teljes tanítás ingyen. Árjegyzék bérmentve
TELEFONSZÁM 61-92.
Gyár: VII., DONGÓ-U. 7. Iroda és elárúsítóhely CSENGERI-U. 54.

SINGER
VARRÓGÉPEK
a leghasznosabb
karácsonyi ajándékok.

SINGER Co.
varrógép részvény-társaság.
Budapest:
IV., Semmelweis-utca 14. VIII., Múzeum-körút 27.
VIII., József-körút 77/79. VII., Rákóczi-ut 32.
II., Fő-utca 49.
Erzsébetfalva: Kossuth Lajos-utca. Ujpest: Árpád-utca 29. sz.

Páratlan kedvezmény

Teljesen ingyen

engedjük át a játékjogot bárkinek

25 db Konvertált Jelzalogrsorsjegyet

1 db Konvertált Jelzalogrsorsjegyet

25 havi részletre á K 6.—

36 havi részletre á K 4.50

Már az első részletnek postautalványon való kettő-
dése ellenében kiszolgáltattuk a sorozat és számmal
ellátott törvényes részletet, melynek alapján a
vétel

már f. hó 28-án

megjelenő húszhoz egyedül játékjogot nyer;
egyidejűleg kap a fől egy NYEREMÉNYRESE-
SEDESI IVET, melynek birtokában a részletiz-
zés tartama alatt (25-30 hónapig) 25 dbt. Konv.
Jelzalog-sorsajegynek összes nagyobb nyere-
nyire 400 (egyszázadrez) orejéig szintén azonnali
játékjogot szerez.
Minden egyes részletre rendel sorozójegyet a
részletben kívül egy nyerevényrészesedési ivot ka-
p a vétő, mely a 25 sorsajegy sorozat és számmal tar-
talmazza; két vagy több sorsajegy vétele esetén egy
részletet és két vagy több nyerevényrészesedési
ivot szolgáltatunk ki.
Az összes sorsajegy pénzáránkban ösztönetek
és a részletv előmutatása mellett mindenkor meg-
tekinthetők. — Utánvételek megrendelések nem tel-
jesíthetők.

Budapest Erzsébetvárosi Bank r.-t.

Budapest, I. ker., Attila-körút 51.

Üzlethelyiség nagyobbítás

miatt 50.000 pár mindennemű

férfi, női és gyermekcipőt

előállításai áron alul kiárúsítok.

Vizonteladónak és gyermekfelruházási egyleteknek 20% engedim

DÓCZI M.

BUDAPEST,

VII., Rákóczi-ut 10. sz.

Egyedelárúsítása a világhírű amerikai cipőknek

Párja 13, 15 és 18 korona.

POLGÁR SÁNDOR
magy. kir. szabad. nyert
orvosi mű- és kőszerezés
Budapest,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Ajánlja dusan felszerelt raktárát
sejt gyártmányu orvosi se-
beszi és betegápolás tár-
gyakban.
Saját találmányu m. kir. sza-
badalmazott Polgár-féle
sérvkötő,
haskötő, görccsér elleni gummi-
harisnya, orthopédia-készületek
múlábak és kozek stb.
Valódi franciaiai kőlönlegességek
F. Bergueranu filis párisi gyárától.
Részletes képes árjegyzék
ingyen és bérmentve.
Hamisítás ellen védve
1892. szám alatt.

TISZTVISELŐI KÖLCSÖN!

Semmi néven nevezendő levonás, u. m. kezelési költség, tartalékalap stb. nincs. Fennálló tisztviselői kölcsönök magasabb összegre konvertáltak. Felvilágosítással akár személyesen, akár levéllileg díjtalanul szolgálunk. Sürgős kölcsönügyek soronkívül elintéztetnek. Megszavazás után kamatmentes előleg folyósítatnak.

A még idáig nem létező kedvező feltételek mellett 6—6 1/2% kamatra 5—30 évi törlesztésre engedélyeztetik, vagy tőkétörlesztés nélkül csupán kamat és életbiztosítási díj fizetés mellett, állami, megyei, városi, vasúti tisztviselők, gőzhajózási tisztok, katonatisztek és nyugdíjasok részére.

MAGY. TISZTVISELŐK ORSZ. HITELVÁLLALATA

Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 9. sz

TELEFON: 69-75. TELEFON: 69-75

KÜLÖNFÉLÉK.

Esküvő előtt.

Még néhány röpke, lázas pillanat
S állunk a templom-ívezet alatt.

A pap beszél és zúg az orgona:
Ne hagyjátok ti el egymást soha!

Kebeld piheg, szemedben köny rezeg,
Mért reszket, mondjad, hófehér kezéd?

Nyuítsad felém, jer, hadd vezesselek,
Hadd induljak az útra teveled.

Hosszu az út, de vidáman fogad.
Elébed szörök friss virágokat.

Madár dalol és zöld lomb integet,
Felhő nem lepi el a kék eget.

Szellő susog búbajos szép mesét:
Boldog, ki megtalálta kedvesét...

Jó évre év, hajunk már hófehér,
De a mi utunk véget sohse ér.

Az ifjúság, mint álom tovaszáll
S ösvényünk most is napfény, rózsaszál.

Oh, nyuítsd kezéd, oh jöjj csak te velem,
Oly szép ez út: az örök szerelem.

Feleki Sándor.

(Nagy találmányok történetéből.) Mikor 1878. márczius tizenegyedikén Edison fonográfját bemutatták a párisi akadémia dísztermében, felemelkedett egyik akadémikus, a tudós Bonniland és toroknagadta Edison megbízottját:

— Ön gazember! — kiáltott dühtől eltorzult arccal. — Azt hiszi, hogy minket hasbeszélőképességével bolonddá tehet?

Még féggével később is, mikor Bonniland már közelebbről megismerkedett Edison fonográfjával, azt állította, hogy az egész nem más, mint ügyes akusztikai csalódás, mert az lehetetlen, hogy egy nyomoruságos fém az emberi hangot olyan hűségesen utánozhassa.

Hasonló módon háborodott fel szintén a párisi akadémia egyik tagja a híres kémikusnak, Lavoissiernek azon a nyilatkozatán, hogy a levegő legnagyobb része szén-sav és nitrogén. Az aerométer feltalálója, Baumé, haszontalan fecsegésnek mondta ezt az állítást. Galvaninak békacombbal való experimentumát, amely a villamosság gyakorlati értékesítésének adott hatalmas lendületet, eleinte általános kacagással fogadták. A feltaláló emiatt keservesen panaszkodott barátjának írott levelében:

— Két párt támad: a hölcsék és ostobák. Mind a kettő nevet és gunyol s a békák tánczmesterének csúfol. És mégis meg vagyok győződve róla, hogy új természeti erőt fedeztem fel az emberiség javára.

A gázvilágítás feltalálója, Lebon Filöp, meghalt 1804-ben anélkül, hogy eszméjének gyakorlati hasznát látta volna. Az eszméjét egyszerűen bolondnak tartották s nem tudták elhinni, hogy a lámpa kanóc nélkül is tudjon világítani. Egy évvel később Birmingham-ben bevezették a gázvilágítást, 1813-ban Londonban és 1818-ban Párisban. Mikor Franklin a londoni tudományos társaságban elmondta felfedezését, hogy egy vasruddal képes a levegő villamosságát levezetni s a villámhárító elveit fejtegette, haragú kacagással felelt az egybegyűlt tudós társaság és megtagadta az előadás kinyomatását. Helvetius, a híres csillagász félszázaddal a messzelátó feltalálása után sem engedett műszereibe lencsét tenni, mivel attól tartott, hogy az megakadályozza a helyzet biztos megállapítását. Mikor a gőzvasutal az első próbákat akarták tenni, kiszámították a mérnökök, hogy a lokomotív nem szaladhat a sineken s a kerekek egy helyben fognak forogni. A francia kormányánál Aragón, a kiváló fizikus küzdött az új közlekedési eszköz ellen. Az anyag megbízhatatlanságát és a levegő ellenállását hozta fel ellenérvül. Thiers ugyanabban az ülésben, amelyben Aragón ellenezte a vasut megcsinálását, ezt mondta:

— Megengedem, hogy a vasut némiképpen megkönnyíti és fejleszti a forgalmat, ha rövid vonalokon s a fővörös környékén közlekedik. De nagy távol-ságba nincs rá szükségünk, minek is volna? Senki sem használná.

Bajorországban a királyi orvosi testület kijelentette, hogy a vasut eszméjének megvalósítása halálos veszedelem volna az emberiségre, mivel az a gyors mozgás, amelyvel a gőzgép száguldná, agyvelőrázkodást, vagy szívzélhűdést okozna s az utasok menthetetlenül elpusztulnának. Ezért határozottan ellene van a vasut építésének. A bajor mérnökök enyhébben nyilatkoztak, mint az orvosok, szerintük a gőzgép mozgása csak a nézőre volna veszedel-

mes, mert elszédülne tőle s ezért azt ajánlották, hogy ha a vasutat megcsinálják, a sín pár két oldalál vonjanak deszkakerítést, amely eltakarja a száguldó vonatot.

(Mánuel királyról.) Párisból írja tudósítónk: Mánuel portugál király nevét az utóbbi időben igen sokszor hozták kapcsolatba különféle házassági tervekkel. Csak hogy e házassági tervek közül egy sem fog megvalósulni, mert Mánuel király erősakaratu fiatal ember, akit nem igen lehet nagy horderejű ügyek ben befolyásolni. Többiben megmondotta már, hogy nem köt politikai házasságot, hanem anyja egyik udvarhölgyének leányát veszi feleségül, aki egyszerű nemesi és nem királyi családból származik. Amália királyné és az udvar vegyes érzelmekkel fogadták a király elhatározásának híreit. Nemrég Amália királyné az udvar egyik magasállású tisztviselőjébe beszélgetve, megemlítette, hogy jó volna a király házasságára gondolni. Mánuel király pár lépésnyi távolságból végighallgatta a beszélgetést és végül oda lépett anyjához s kereken kijelentette, hogy az egyik udvarhölgyének szép fiatal leányát szereti s csak őt veszi feleségül, senki mást. A királyné azt mondta, hogy ezt nem engedi meg, de a király szilárdan megmaradt elhatározása mellett. Az izgalmas jelene hire kiszivárgott a nyilvánosságra s most a portugálok kíváncsian lesik, vajon oltárhoz vezető-e ural kodójuk szíve választottját. Mánuel király most éppen oly egyszerűen él, mint herceg korában, mikor még csak nem is sejtette, hogy valaha a trónra jár. Az államügyek intézése mellett főleg testedzéssel vívással és lovaglással foglalkozik. Nagyon szívesen foglalkozik irodalommal és művészettel s korábbi utazásain több igen sikerült vázlatot készített. Azelőtt különben is gyakran tett hosszabb utazásokat, úgy hogy már mint világlátott fiatal ember került a portugáli trónra. Mindig komoly, szinte zárkózott volt. Egy ízben, még trónralépése előtt történt a következő eset: Fiatal barátával találkozott, akik halálra nevétek magukat. Mánuel király — akkor még herceg — megkérdezte a ritka jókedvű okát s ekkor barátai megmondották, hogy találkoztak egy újságíróval s ennek a legvadabb dolgokat mesélték el amikből persze egy szó sem volt igaz. A jelenleg király keményen rászólt a barátaira, hogy ilyen éretlen tréfákat nem szabad elkövetni, mert azt a szegény újságíró talán elcsapják emiatt a lapjától. S tényleg a fiatal főurak kénytelenek voltak a herceg parancsára az újságíró után sietni s őt felvilágosítani hogy megréflálták.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Írta: RICHARD DALLAS.

27

Volt ugyan egy csomó ügyvéd, akik tisztán bünygyi prakszist folytattak, de ezek nem jöhettek itt számításba, mert a legtöbbször az érvelése és döntő módszere annyira közismert volt már, hogy az esküdtek csak bizalmatlanul fogadják ezeket a védőket. A többi ügyvéd között igazán nem találtam olyant, a kinek hajlandó lettem volna az ügyet átadni.

Bárki is veszi át Winters védelmét, nehéz feladatot vállal magára. A vádat a sajtó és a nyilvános vélemény támogatja. Az esküdtek pedig azzal a tudattal fognak helyeikre ülni, hogy igazságot oszszanak, de egyuttal annyira meg vannak győződve a vádlott bűnösségéről is, hogy az egész tárgyalás csupa formáság lenne.

Hogy ilyen előítéletet győzelmesen meg tudjon ostromolni és lerontani, igazán ügyes és erős eszű ügyvédre van szükség, de főként olyan emberre, akinek személyében bizonyos varázsos erő rejlik. Hogy az ilyen kétséges kimenetelű esetekben meg tudja vinni és meg tudja nyerni a döntő szóharcot.

De ilyen embert találni teljesen reménytelen fáradtság volt.

Ezek voltak a tények, mikor azon a bizonyos napon két barátommal egy vendéglőben reggeliztem.

Elmondtam nekik a tényeket és a nehézségeket, valamint az esetről való felfogásomat is; most pedig vártam, vajon mit mondanak majd nek az ügyről. Mind a ketten vigasztalanul néztek maradtak. Littell hátratámaszkodott széke-
re, kissé mosolygott és szívarának könnyen ododrozó füstfelhőit nézegette. Van Bult előre-

hajolt és cipőjének orrát nézte. Közben valami szomorú dallamot fütyült.

A jelenlegi helyzet, melybe kerültem, éppenséggel nem volt kellemes. Én éreztem, hogy barátaim csendben elhatározták, hogyan lehetne egy férfit legjobban kezelni, aki az ő felfogásuk szerint szellemi kiképzésben szenved. S mialatt én az ő határozatukat vártam, a kintő hallgatás szinte beleszövéődött Van Bult szomorú dalába. Végre elfogyott a türelmem s éles hangon kérdeztem:

— Nos?

Ennek meg volt a kívánt hatása. Legalább is megkönnyítette a helyzetet. Van Bult felhagyott a fütyüléssel, Littell a szájába vette a szivart és mindketten rám néztek.

— Igazán nem tudom belátni Dallas, hogy miért izgatja fel magát annyira s miért veszi annyira szívére Winters sorsát? Hiszen nem különbözik annyira a többi szokásos eseteitől?

— És mégis így van — feleltem én. — Winters és én valamikor jó barátok voltunk és együtt jártunk az egyetemre. Withe végrendelete szerint én vagyok a végrehajtó és a vagyont én kezelem, a melyet Wintersre hagyott. Észertint kötelességeim is vannak Winterssel szemben.

— Ezek mindenesetre nagyon nyomós okok — felelte komolyabb hangon Van Bult — és ha szüksége van segítségemre, szívesen rendelkezésére állok.

Azután Littellhez fordult és megkérdezte, vajon ő is hisz-e Winters ártatlanságában.

— Hajlandó vagyok elhinni ezt — felelte Littell elgondolkozva.

A pulzusom verni kezdett Van Bult bátorító szavaira.

— Nos bevallom, hogy nem oszthatom teljesen ezt a véleményt; nekem úgy rémlik, hogy Dallas a kételyeit saját benső meggyőződéséből meríti, de szívesen elhiszem, hogy igaza van, ha az igazságért sorompóba lép és ha behatóbban foglalkozik vele. De mit lehetne tenni?

— Sajnos, nem lehet sokat tenni, az idő

már nagyon előrehaladott. Tehát csak egy kiváló jó ügyvédet kell fogadni, akinek elmondjam e felmentő tényeket. És számíthatunk arra — folytattam — hogy az utóbbi néhány nap alatt, amely még a tárgyaláshoz hiányzik, további fontos tanuvalomásokot fogok tudni megszerezni.

Van Bult elgondolkozott szavaim felett, miközben Littellre és reám nézett.

— Ön azt mondja, hogy hasztalan fáradozott, hogy egy jó védőügyvédet találjon, akinek nemcsak jó hirneve, de személyes megjelenése is van és az a bizonyos villamos fluidum, az hiszem, így fejezte ki magát.

— Igen — feleltem én — ezek elvitathatatlan kellékek.

— Ha mindez okvetlen szükséges — szóló ő vidám szemhunyorítással — akkor azt hiszem, kéznél van az az ember, nem kell tovább keresnünk. — S ezzel sokatmondólag Littell vállára tette a kezét.

— Itt ül — szóló rámutatva — egészen közel van hozzánk.

— Egy védőügyvéd, akinek meg vannak az összes kellékei és ráadásul hisz a védelem ártatlanságában.

Nagy örömmel ragadtam meg ezt az ajánlatot és csak azon csodálkoztam, hogy nem jutott nekem is az eszembe.

De Littell nem nagyon látszott ennek örövendeni.

— Nem, nem, Van — szóló tiltakozva — nem tehetem, teljesen lehetetlen! — E szavak után odament az ablakhoz és háttal fordulva nekünk, kinézett rajta.

— Ön tudja Dick — folytatta kis idő múlva — hogy én már tíz éve nem folytatam a prakszistomat, örg vagyok, berozsdásodtam és nem merek ilyen nagy felelősséget magamra venni. Ön az alkalmas férfi erre s nem én és ön helyesen cselekednék, ha visszalépne az ügyészségtől és maga venné át a védelmet.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön, 1908 december 24-én.

Remzeti Színház

Zárva

IR. Kir. Operaház

Zárva

Vígyszínház

Délután 3 óraker

Jóka ördöge.

Mesejáték, Arany János költői ábrázolásából írta Komor Gyula. Zenejét szerzette Stephanides K.

Magyar Színház

Zárva

Királyszínház

Zárva

Várszínház

Zárva

Urániaszínház

Zárva

Apolló - Projectográf

TELEFON 88-39.

Karácsonyi álom.

Kis hegedűművész. — Komoly kereskedőség. — Egy színelőadás következményei. — Madeira átképe. — Kis hős. — Tulbuzgó rendőrök. — Algir. — Furfangos de- tektiv. — Normand monda. XII. Lajos.

KEZDETE: 5 óraker, vasár- és ünnepnap 3 óraker.

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SANDOR

Budapest, Révai-utca 18. sz

Az előadás kezdete fél 9 óraker

„SZABADSÁGON“

(Cabaret), Betanította: Trébitsch Sándor. Előadja az egész személyzet.

Továbbá:

«Corpus Delicti»

»Scheiden thut weh.«

Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Az első eme- lési Casino de Parisban elsőrangú táncatrakciók. — Kezde- te fél 12 óraker. —

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Ma 24-én

nincs előadás

25-én, 26-án és 27-én

két-két nagy

diszelőadás

Kezdetük d. u. 4 és este 8 óraker.

Jegyelővétel a nappali pénztárnál d. e. 10 | 1 és d. u. 6 óráig elővételi díj nélkül. Telefon 93-36.

SIMPLON KÁVÉHÁZ

József-körút 8. Nemzeti Színházzal szemben.

Hideg buffet. Színházi vacsora.

Vezéprémi KISS JANCSI cigányprimás veze- tése mellett este 8-tól nagy hangverseny!

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Minden este 8 óraker. A decemberi új műsor.

„Fiu vagy leány?“ „A primadonna“ látványos operette. zenés bohózat.

Ujváry Károly új kupaikkal, Seymour Duett, Kovács Andor, Szigeti Aranka Giroflé-Girofla, Les Tongers, Little Paff, Les Figin:s.

A téli kert nyitva reggel 5 óráig, internacionális táncok és cabaretelőadások.

Hull a haja? Petroleum-hajszesz-t.

Egy eredeti öngyógyító és erősítő. Készítők: Gara Géza és Tsa drogéria. Budapest, VIII. József-körút 78. Lásd az árjegyzéket kérem.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 84-22. Rákóczi-ut 63. Telefon 84-23.

Ma és mindennap: Kezdele 1/9 óraker.

Ujdonság! **Zsiga nem akar!** Ujdonság! Bohózat, Irák Gilsger és Taussig. Fordította Steinhardt G. Est követi

A nőtlen férj

Bohózat, Irák Gilsger és Taussig. Fordította: Széke. Steinhardt, Gyrfás, Selt és Pápy teljesen új magánzámmal, valamint Vancora's tornászok, Les Angolotti's turbillion táncosok és Boston and Philadelfia centrikusok toledte. A remek telikertben zene és tánc reggelig, elsőrendű attrakciók. Beléptidli nincs. — Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi- ut 63. és Orv. Kónti Józsefne dohánykülönlegességi Áradójában Andrássy-ut 29. — Vasárnap délután fél 4 óráig kezdettel mérés- keit helyére előadás. Estre kortli; A Nőtlen Férj. Steinhardt fellépte magánzámmal

A PARADICSOM KABARET

ÖLLŐI-UT 48. szám. — Telefonazám: 115-84.

Igazgató Widtschky Kossó József, Karmester Héder Mihály Révész Ilonka, Kóder Ernő, Nogrady Gigi, Csabai Kófi Lajos Jeno, Ellen Milford, Nagy Tilla, Dalnoky Imre Ballat Béla, Tarján Vilmos, Báltassék Lajos konferenciér

„RABLÓK A BANKBAN“

Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

BUDAPESTI CABARET

BONBONIERE VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-38.

Minden este 9 1/2 óraker BARON EROVIN, a köial Stadt theater művésznek rövid német vendégjátéka

DER BRANDSTIFTER

(a gyújtogató.) Dráma 1 felvonásban. Irta H. Hoyermanns. (Az összes szerepeket Baron Erwin József) Berlinben, Kölnben szenzációs sikerrel adattott elő. Azonkívül: Bőrze-ankot. — Az első hó. Bizonyítványgyár és a teljes fényes műsor. Jegyek: 6, 5, 4 és 3 kor. óri. — Bővebbet a plakátok.

DELI

ÉTTEREM ES KÁVEHÁZ a dénaparti korzón (Wurm-utca sarkán).

ÉRTESITES! A nagyérdemű közönség szives figyel- mét felhivom, hogy a közelgő ünnepek alkalmával hideg és meleg ételek Housard ha'ak stb. tálankénti szállit- tását házon kívül a szokott pontossággal eszközölöm.

KOVÁCS GYULA

zongoratermei BUDAPEST, (Gresham-palota) V., Ferencz József-tér 5-6. TELEFON 110-66

Szőnyeg- ujdonság!

200-300 nagyságban nyitott Jacqumard szőnyeg, tartós minőségben 5 frt 80 krért. **Rosenberg és Qitt** női divat, szőnyeg- és vászonárak nagy áruháza Budapest, VI., Király-u. 32. saroküzlet Alapítótati 1895.

RÓZSATEJ

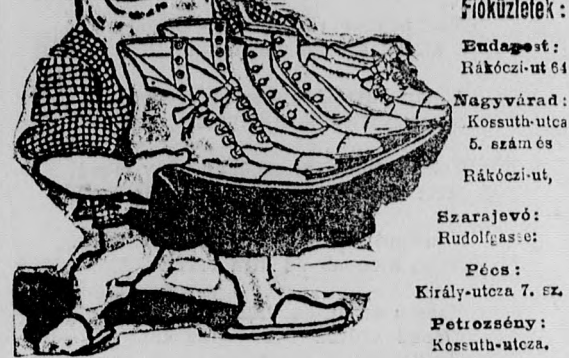
Milliók teint-ápolószert 2.- K fiatalos üdösséget kölcsönöz a bőrnök **balzsam-szappan** hozzá - 80 K **OSAN** kitűnő fogápoló-szer, csővel 1.76 K., jogor - 88 K

TANNINGENE

legjobb **naifestő- szer** 6.- K helyet megmarad és nem engedli lefolytat. Sőt hátsókére, tartóira és levetőre. Anton J. Czerny, Wien, XVIII, Carl Ludwigstr. 6./1. Wallfischg. 5. Hakt: a gyógytárakban, parfümeriákban stb.

Saját érdekében

kérjen árjegyzéket ingyen és bérmentve a világghírű legjobb **anatomiai rendszerű cipőkről.**

Fiókküzetek: Budapest: Rákóczi-ut 64. Nagyvárad: Kossuth-utca 5. szám és Rákóczi-ut, Szarajevó: Rudolfas-ot. Pécs: Király-utca 7. sz. Petrozsény: Kossuth-utca. Központi gyártelep: Nagyvárad. Fiókgyár- telep: **Moskovits Farkas és Társa** os. és kir. közöshadsereg szállító! Budapest, VII., Rákóczi-ut 64/0. szám.

Surányi szalonczukorkák legfinomabb minőségben 1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K., utánvétel mellett bérmentve. Finom friss teasütemény is kapható. **Surányi cukorkagyár** Nagy-Surány Nyitra megye.

Ingyen adunk egy gramofont legfinomabb kivitel- ben, a ki nálunk lemezre előfizet Pros- pektus ingyen. **Grammofon - társaság** Budapest, VII., Vörösmarty-u. 17.

Társasjáték gyűjtemény, sakk, dama, malom, put, vár, dominó, halma, farkas-bárány, sala autakó- játékokkal, 10 féle társasjáték és könyv csinos do- dozban 8 forint. Társas-, oktató és sportjátékok óriási választékban. — Kertész Tódor Kristól-tér. Társas- játék könyv, legújabb II. kiadás 50 fillér.

Tévedés kikerülése végett vásároljon óvszer- különlegességet a **GUMMI KIRÁLY-nál** **HATSCHEK N.** Csakis: Budapest, Károly-körút 6. **ARJEGYZÉK TITOKTARTASSAL INGYEN.**

GUMMI Erőtel francia gummitanyá- para, selyemgummi és halhólyagok tucattja koc. 1-50, 2, 3, 4, 5, 10 koronáig. Egy koroná beléidőse után franko és bér- mentve küldök 8 deb. legfinomabb minis- rtyűjteményt díszesülj mellett. **HEUMAYER LIPÓT** Budapest, gummitáru különlegességek VI., Váci-körút 3. sz., Auerfőnyház.

Grammofon
Hegedűk
Czimbalom
 Forgatható és ön-
 működő hangszerek

Fuvola
 Kétoldalu hanglemezek
 Rézfúvóhangszerek

Mielőtt

részletfizetésre

bármilyen hangszert vásárolna, saját erde-
kében cselekszik, ha bekéri

IVÁN és VÁRI

áruházának

Budapest, Váci-utca 22.
nagy képes

főárjegyzékét.

Szállítunk: vadászfegyvereket, revolvereket,
fényképező készüléket szinten kedvező részlet-
törlesztésre.

Grammofon lemezekből megjelent újdonságok
kötőnően sikerültek.

Lemez műsor jegyzékét azonnal küldünk,

Képek és műlapokból nagy választék.

Zalogcédulákat

veszek. Elzálogosított,
brilliansokkal, gyöngyök-
kel, arannyal, ezüsttel és
ékszerekkel 100.000 kor.
kölségmentesen kivál-
tok és teljes értéket ki-
fizetom.

Singer Jakob

ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám.
Izabella-utca sarkán

Benzinmotorok

25 lóerőig műhelyünkben
gyártásig kijavítva, valamint új
motorok is, járulékos és ked-
vező fizetési feltételek mellett
kaphatók

KALAI motortelepén

Budapest, VI., Nagymező-utca 43.
Ugyanitt használt gőzcséplőkész-
letek és orviumalmok is kaphatók

Ajtók, Ablakok,

vasrudonyok, használtak
és újak, bármely méretben
és alakban, igen olcsón
kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 122
TELEFON 62-80.

INGYEN.

SÉRVKÖTŐ,

műlábak, műkezek, mű-
fűzők, támgépek, egye-
nestartók, haskötők

és az összes betárolási cikke-
kről szóló nagy képes árjegyzék-
ünket bármikor ingyen és bár-
melyre kárt bontásban küldjük.

Universális

sérvkötők

páratlanok, kis gummi nyomlap-
pal legenyebb érv is eltartható.

Sérvkötők

egyoldala 4-14, kétoldala 6-22
gummiiból 2-12 koronák.

Gummiharisnyák,

haskötők
módi-készítésű készítmények.

Magyar Orvosi

Műszertár

Epest, VII., Rákóczi-ut 32.
(a Rókus-kórházzal szemben).

Pontos címre és a város-
közösségre küldjük.

DÓCZI M.

Budapest,

Rákóczi-ut 10/A.

Egyedárusítása a világhírű
amerikai

„GO-ON”-

cipőknek.

Párja 18 és

20 kor.

Férficzipők:

	Kor.
Legjobb! Amerikai cipők, széles talppal	18.-
Legjobb! Amerikai cipők, szűk talppal	10.-
Francia sevró, cugos vagy fűzős 10.- gombos	11.-
Borjubór fűzős, sima vagy betétes	8.-
Posztó, borrel körül 8.50, oroszakkal	9.50
Ugyanilyen, 24 cm. magas-szaru borrel	10.-
oroszlakkal borítva	11.-

Női cipők:

Zerge- vagy borjubór, fűzős vagy cugos	7.-
Legjobb! Amerikai cipők, szűk talppal	9.-
Francia sevró, fűzős vagy cugos 10.-, gombos	10.50
Posztó, borrel körül 7.50, oroszakkal	8.-
10.000 par női, posztó komotcipő	2.- 3.-

Férficsizmák:

Amerikai boxbőrű, tisztított csizma	24.- 28.-
Bagariabőrű, erős duplatalppal	18.- 22.-
Hálából, többféle kiállításban	12.- 16.-

Vidéki megrendelések aznap eszközöltetnek

Bendéletek 20 koronán fölül bérmentve.

Meg nem felelő árut készséggel becserelek.

150 fénycsikkel ellátott remekül kiállított képes nagy árjegyzékét kíván-
ntra ingyen és bérmentve küldök.

Héveny vagy idült

bujakór-bántalma

egy görvéllykór, bőrbajok, rheuma, (Izzag fekélyek stb.)
a romlott vértől származó egyéb bajoknál, mint mirigydagadás,
rheumatismus, a száj, gége geyedései, daganatok,
oncososis, tenetelenség és mindenféle szeszelt vagy örökölt
bujakóros bántalmak esetében, a legmegbizottabb és minden
gyógykezeléssel utazoló betegségeiből biztos és gyökéres gyó-
gyulást nyújtanak

Dr. Oliver vértisztító piskótái

melyek a francia kormány és a párisi orvosi akadémia
által engedélyezve és a párisi kórházakban egyedül
vannak engedélyezve.

Igen kellemes gyógyszer, melyet 60 év óta a legkiválóbb orvo-
sok használnak, min: egyetlen és legjobb vértisztító szer és már
számos kitüntetésben részesült.

Ará egy kis doboznak 25 darab tartalommal 5.50 kor., egy nagy
doboznak 52 darab tartalommal 11.- kor. Minta és prospektus
rendelkezésre áll.

Raktár: Török József gyógyszerész, Táda Budapest, Kic Ály
utoza 13. és Andrássy-ut 22.

Nagyon sok vizet fizetek!

Megszűnik minden háziurnak ez a panasz, ha a vízfogyasztást
házában vízmérő után fizeti és vízfogyasztását szakértői ellen-
örünk által hetenként leolvastatja. Az ellenőrzés díja 15 koro-
nától feljebb. A heti ellenőrzés nyomban fölfedi a hálózati,
vagy a felszerelési hibát és elejét veszi minden túlfogyasztásnak:

Budapesti Vízmérő Betéti Társaság, Kunz F.

Vízmérők szakgyára. Saját gyártelep.

Vízfogyasztás ellenőrzési osztálya: BUDAPEST, I., BORS-UTCA 14
TELEFON: 11-06.

AZ ÉN UJSÁGOM.

Nincs az a játék, nincs az a drága ajándék, amivel nagyobb
örömet szerezhetünk, mint ezzel a gyönyörű gyermekújsággal.

A gyermekvilágnak színes vidám mese kell, Az En Ujságom pedig
valóságos kincseshányája a szebbnél-szebb meséknek. Egész éven
át hétről-hétre beköszönt az ő kis olvasóihoz és a hányszor be-
kopogtat, elevenség, vidámság, tréfa kél nyomában.

Az En Ujságom kiadóhivatala szívesen küld mutatványszámot
és kérésre díjtalanul elküldi a karácsonvi és az újévi számot.

AZ ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Negyedévre Félévre Egész évre
2.50 KORONA 5.- KORONA 10.- KORONA

Januárban minden előfizető ingyen megkapja Az En Ujságom képes
napjátárát, amely szórakoztat, tanít, lelkesít. A napjátárnak külön-
sen népszerű része a rejtvenypályázat, amelynek megfejtői között
25 értékes pályadíjat sorsolnak ki.

Magyar Biztosítási Hirlap

Díjmentesen szolgál bármily irányú fel-
világosítással biztosítási ügyten vagy
biztosítási peres kérdésben. Szerkesztő-
ség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Molnar-utca 11. sz.

MESES

AJÁNDÉKOT AD

A BAZÁR

A DIVATLAPOK KIRÁLYA
KERJEN EGY MUTATVÁNYT
A KIADÓBÓL

BUDAPEST DOHÁNY-U 16

